مزگێنی بەپێی نووسینی لۆقا

مەبەستی ئەم نووسینە

1 ئەی ساوفیلۆسی* پایەبەرز، زۆر کەس هەستان بە داڕشتنی چیرۆکی
ئەو شتانەی† لەلای ئێمە هاتنە دی،
2 وەک ئەوەی لەلایەن ئەوانەوە پێمان گەیشت کە لە سەرەتاوە شایەتحاڵ
و خزمەتکاری پەیامەکە‡ بوون.
3 لەدوای ئەوەی من لە سەرەتاوە پشکنینێکی وردم بۆ هەموو شتێک
کرد، ئێستاش بە باشم زانی بە ڕیزبەندی بۆت بنووسم،
4 تاکو لە ڕاستی ئەو قسانە دڵنیابی کە فێرکراوی.

پێشبینیی لەدایکبوونی حەزرەتی یەحیا

5 لەو سەردەمەی هێرۆدسی باوک پاشای یەهودیا بوو، کاهینێک§ لە
نۆرەی نەوەی ئەبیا* هەبوو کە ناوی زەکەریا بوو، ئەلیساباتی ژنیشی لە
نەوەی هارون بوو.
6 هەردووکیان لەبەرچاوی خودا ڕاستودروست بوون، بێ گلەیی بوون
لە پەیڕەوکردنی هەموو ڕاسپاردە و حوکمەکانی† یەزدان.
7 بەڵام منداڵیان نەدەبوو، چونکە ئەلیسابات نەزۆک بوو،
هەردووکیشیان بە ساڵدا چووبوون.

* 1:1 ناوێکی یۆنانییە، واتا ئەوەی خودای خۆشدەوێت.
† 1:1 مەبەست لە هاتنەدی هەموو پێشبینییەکانی پێغەمبەرانە سەبارەت بە مەسیح.
‡ 1:2 یۆنانی: وشەکە: مەبەست لە پەیامی مەسیحە.
§ 1:5 کاهین: پیاوێکی ئایینی جولەکەیە کە هەڵدەستێ بە ئەرکی قوربانی کردن لەناو پەرستگا و فێرکردنی خەڵک. * 1:5 گروپێکی کاهینان بوون لە نەوەی ئەبیا. † 1:6 تەورات.

8 کاتێک زەکەریا لە نۆرەی کۆمەڵەکەی خۆیدا کاروباری کاهینێتی
جێبەجێ دەکرد لەبەردەم خودا،
9 بەگوێرەی نەریتی کاهینێتی‡، تیروپشکی کەوتە سەر تاکو بچێتە ناو
پەرستگای یەزدان و بخوور بسووتێنێت.
10 لە کاتی سووتانی بخوورەکەدا، خەڵکی هەموو لە دەرەوە نوێژیان
دەکرد.
11 لەوێ فریشتەیەکی یەزدانی بۆ دەرکەوت، لەلای ڕاستی قوربانگای
بخوور ڕاوەستابوو.
12 کاتێک زەکەریا فریشتەکەی بینی، پەشۆکا و ترسی لێ نیشت.
13 بەڵام فریشتەکە پێی گوت: «زەکەریا مەترسە، چونکە پاڕانەوەکەت
بیسترا، ئەلیساباتی ژنیشت کوڕێکی بۆت دەبێت و ناوی لێ دەنێیت
یەحیا§.
14 ئەو دەبێتە مایەی خۆشی و شادی بۆ تۆ، زۆر کەس بە لەدایکبوونی
دڵخۆش دەبن،
15 چونکە ئەو لەبەرچاوی یەزدان دەبێتە کەسێکی مەزن و پایەبەرز.
هەرگیز شەراب و مەی ناخواتەوە. لە سکی دایکییەوە پڕدەبێت لە ڕۆحی
پیرۆز و
16 زۆر لە ڕۆڵەکانی ئیسرائیل بۆ لای یەزدانی پەروەردگاری خۆیان
دەگەڕێنێتەوە.
17 بە ڕۆح و توانای ئەلیاسەوە پێش یەزدان دەکەوێت*، تاکو
دڵی باوکان بۆ لای منداڵەکان ڕابکێشێت و یاخیبووانیش بۆ لای
دانایی ڕاستودروستان بگەڕێنێتەوە، بۆ ئەوەی گەلێکی ئامادە بۆ یەزدان
پێکبهێنێت.»

---

‡ **1:9** یەکێک لە کاهینان هەڵدەستا بە دانانی بخوور لەناو قوربانگا. § **1:13** یەحیا: عیبری: یۆخەنەن، واتا خودا میهرەبانە، لەلای هەندێک بە یۆحەنا ناسراوە. * **1:17** خودا پێش هاتنی مەسیح یەحیای نارد.

18 زەکەریاش بە فریشتەکەی گوت: «چۆن لەمە دڵنیا بم، چونکە خۆم
پیرم و ژنەکەشم بە ساڵدا چووە؟»
19 فریشتەکە وەڵامی دایەوە: «من جبرائیلم† لەبەردەم خودا ڕادەوەستم،
نێردراوم تاکو لەگەڵت بدوێم و ئەم مژدەیەت بدەمێ.
20 ئەوەتا لە ئێستاوە تۆ لاڵ دەبیت و توانای قسەکردنت نامێنێت هەتا ئەو
ڕۆژەی ئەم شتانە ڕوودەدەن، چونکە باوەڕت بە قسەکەم نەکرد، ئەوەی
لە کاتی خۆیدا دێتە دی.»
21 خەڵکەکە چاوەڕوانی زەکەریایان دەکرد و سەرسام ببوون لە
دواکەوتنی لەناو پەرستگادا.
22 کاتێک هاتە دەرەوە نەیتوانی لەگەڵیان بدوێت، جا زانییان کە لە
پەرستگادا بینینێکی بۆ ئاشکرا کراوە، چونکە بە ئیشارەت لەگەڵیان دەدوا و
بە لاڵی مایەوە.
23 کاتێک ڕۆژانی خزمەتکردنەکەی تەواوبوو، گەڕایەوەماڵ.
24 دوای ئەو ڕۆژانە، ئەلیساباتی ژنی سکی پڕبوو، پێنج مانگ خۆی
شاردەوە و دەیگوت:
25 «یەزدان ئەمەی بۆ کردم، لەم ڕۆژانەدا چاکەی خۆی نیشان دا و
ئابڕووی منی لەنێو خەڵکدا کڕییەوە.»

مژدەی لەدایکبوونی عیسا

26 کاتێک ئەلیسابات سکی شەش مانگ بوو، خودا جبرائیلی فریشتەی
نارد بۆ شارێک لە ناوچەی جەلیل کە ناوی ناسیرە بوو،
27 بۆ لای پاکیزەیەک کە دەستگیرانی پیاوێک بوو لە بنەماڵەی داود
بە ناوی یوسف، ناوی پاکیزەکەش مریەم بوو.

† **1:19** جبرائیل: یەکێکە لەو دوو فریشتەیەی کە لە کتێبی پیرۆزدا ناویان هاتووە، بڕوانە دانیال 8:16.

28 جبرائیل هاتە لای مریەم و گوتی: »سڵاو، ئەی ئەو کەسەی
نیعمەتی خودات بەسەردا ڕژاوە، یەزدانت لەگەڵە.«
29 بەڵام ئەو بە پەیامەکە زۆر شێوا و بیری کردەوە دەبێت ئەمە چ جۆرە
سڵاوێک بێت.
30 فریشتەکە پێی گوت: »مەترسە مریەم، چونکە لەلای خودا
ڕەزامەندیت بەدەستهێنا.
31 ئەوەتا سکت دەبێت و کوڕێکت دەبێت ناوی لێ دەنێیت عیسا.
32 پایەبەرز دەبێت و بە کوڕی خودای هەرەبەرز ناودەبردرێت،
خودای پەروەردگاریش تەختی داودی باوکی پێدەداتەوە.
33 هەتاهەتایە حوکمڕانی نەوەی یاقوب دەکات، شانشینەکەشی کۆتایی
نایەت.«
34 بەڵام مریەم بە فریشتەکەی گوت: »ئەمە چۆن دەبێت، کە من
هێشتا پاکیزەم؟«
35 فریشتەکە وەڵامی دایەوە: »ڕۆحی پیرۆز دێتە سەرت و هێزی
خودای هەرەبەرز دەبێتە سایەی سەرت. لەبەر ئەوە ئەو پیرۆزەی لێت
دەبێت بە کوڕی خودا ناودەبردرێت.
36 ئەوەتا ئەلیساباتی خزمیشت بەو پیرییە سکی پڕە بە کوڕێک. ئەوەی
پێیان دەگوت نەزۆک سکی شەش مانگە،
37 چونکە هیچ شتێک لەلای خودا مەحاڵ نییە.«
38 مریەم گوتی: »ئەوەتا من کارەکەری یەزدانم. ئەوەی تۆ
دەیفەرموویت با بێتە دی.« فریشتەکەش بەجێی هێشت.

دیدەنی مریەم و ئەلیسابات

39 لەو ڕۆژانەدا، مریەم هەستا و خێرا بۆ شارۆچکەیەک چوو لە ناوچە
شاخاوییەکانی هەرێمی یەهودیا.
40 چووە ماڵی زەکەریا و سڵاوی لە ئەلیسابات کرد.

41 کاتێک ئەلیسابات گوێی لە سڵاوەکەی مریەم بوو، منداڵەکە لە
سکیدا کەوتە جوڵەجوڵ و ئەلیسابات پڕبوو لە ڕۆحی پیرۆز.
42 ئەلیسابات بە دەنگێکی بەرز هاواری کرد: «لەنێو ژناندا
بەرەکەتداریت، بەرهەمی سکت بەرەکەتدار دەبێت!
43 بۆ من کێم تاکو دایکی گەورەکەم بێت بۆ لام؟
44 چونکە هەرکە دەنگی سڵاوەکەت بەر گوێم کەوت، منداڵەکە لە
خۆشیدا لە سکمدا هەڵبەزییەوە.
45 خۆزگە دەخوازرێت بەوەی‡ باوەڕی هێناوە کە لە یەزدانەوە چی
پێ گوتراوە دێتە دی.»

ستایشی مریەم

46 مریەمیش گوتی:
«گیانم ستایشی یەزدان دەکات،
47 ڕۆحم بە خودای ڕزگارکەرم دڵشادە،
48 چونکە سەیری بێفیزی کارەکەرەکەی کرد.
ئەوەتا لە ئێستاوە هەموو نەوەکان خۆزگە بە من دەخوازن،
49 چونکە توانادار کاری گەورەی بۆ من ئەنجام دا،
پیرۆزە ناوی ئەو.
50 بەزەییەکەی بۆ ئەوانەیە کە لێی دەترسن،
نەوە دوای نەوە.
51 بە بازووی کاری بەهێزی ئەنجام دا،
ئەوانەی بە بۆچوونەکانی دڵیان لووتبەرز بوون، پەرتوبڵاوی کردنەوە.
52 تەختی تواناداروەکانی سەرەوژێر کردووە و
بێفیزەکانی بڵند کردەوە.
53 برسییەکانی لە خێروبێر تێر کرد،

‡ **1:45** بەوەی: لێرەدا دەگەڕێتەوە بۆ کەسی سێیەمی تاکی مێ، کە مەبەستی لە مریەمە.

دەوڵەمەندانی بە دەستی بەتاڵ ڕەوانە کردەوە.
54 بە یارمەتیدانی گەلی ئیسرائیلی بەندەی خۆی
هەتاهەتایە بەزەییەکەی بەبیر هێنایەوە
55 لەگەڵ ئیبراهیم و نەوەکەی،
هەروەک بەڵێنی بە باوباپیرانمان دا.»
56 مریەم لەلای ئەلیسابات نزیکەی سێ مانگ مایەوە، پاشان گەڕایەوە
بۆ ماڵەکەی خۆی.

لەدایکبوونی حەزرەتی یەحیا

57 ئەلیسابات کاتی منداڵبوونی هات و کوڕێکی بوو.
58 جا دراوسێ و خزمانی بیستیان یەزدان دەرگای بەزەیی فراوانی خۆی
بۆ کردووەتەوە، لەگەڵی شادمان بوون.
59 لە ڕۆژی هەشتەمدا بۆ خەتەنەکردنی منداڵەکە هاتن، لەسەر ناوی
باوکی ناویان لێنا زەکەریا.
60 بەڵام دایکی گوتی: «نەخێر، ناوی دەنرێت یەحیا§.»
61 پێیان گوت: «کەس لە خزمانت بەم ناوە ناونەنراوە.»
62 ئینجا ئاماژەیان بۆ باوکی کرد، دەیەوێت چ ناوێکی لێ بنێت.
63 تەختەیەکی داوا کرد و لەسەری نووسی: «ناوی یەحیایە.» هەموو
سەرسام بوون.
64 دەستبەجێ دەم و زمانی زەکەریا کرایەوە، دەستی کرد بە قسەکردن
و ستایشی خودا.
65 هەموو دراوسێکانیان ترسیان لێ نیشت و لە سەراپای ناوچە
شاخاوییەکانی یەهودیا هەموو ئەم شتانە بوون بە قسە و باسی سەر زاری
خەڵکی.

---

§ **1:60** بڕوانە 1:13.

66 هەموو ئەوانەی ئەم باسەیان بیست لە دڵی خۆیاندا گوتیان: «ئایا
ئەم منداڵە دەبێتە چی؟» چونکە دەستی یەزدانی لەگەڵ بوو.

ستایشی زەکەریا

67 زەکەریای باوکیشی پڕبوو لە ڕۆحی پیرۆز و پێشبینی کرد و گوتی:
68 «ستایش بۆ یەزدانی پەروەردگاری ئیسرائیل،
چونکە گەلەکەی بەسەرکردەوە و کڕییەوە*.
69 هێزی ڕزگاریمانی هەستاندەوە،
لە بنەماڵەی داودی بەندەی،
70 وەک چۆن لە کۆنەوە لە ڕێگەی پێغەمبەرە پیرۆزەکانییەوە دواوە،
71 بۆ ڕزگاربوون لە دەست دوژمنان و
هەموو ناحەزانمان،
72 هەروەها بۆ بەخشینی بەزەیی بە باوباپیرانمان و
پەیوەستبوون بە پەیمانە پیرۆزەکەی،
73 واتا ئەو سوێندەی کە بۆ ئیبراهیمی باپیرە گەورەمانی خوارد:
74 کە ئێمە لە دەست دوژمن ڕزگارمان بێت و
بێ ترس ئەو بپەرستین،
75 هەموو ڕۆژانی ژیانمان بە پیرۆزی و ڕاستودروستی† لەبەردەمیدا
بین.

76 «تۆش ئەی منداڵ، بە پێغەمبەری خودای هەرەبەرز ناودەبردرێیت،
چونکە پێش یەزدان دەکەویت، تاکو ڕێگای بۆ ئامادە بکەیت،
77 تاکو بە گەلەکەی ڕابگەیەنێت
بە لێخۆشبوونی گوناهەکانیان ڕزگاریان دەبێت،
78 بەهۆی بەزەییە بەسۆزەکەی خودامانەوە،

* **1:68** بە واتای ڕزگاری کرد. † **1:75** لەبەرچاوی خودا ڕاست و دادپەروەرانە بین.

کە بەهۆیەوە ڕووناکی لە بەرزاییەوە بەسەرماندا دەدرەوشێتەوە،
79 تاکو بەسەر ئەوانەی لە تاریکی و لە سێبەری مەرگدا دانیشتوون
بدرەوشێتەوە،
بۆ ئەوەی پێیەکانمان بە ڕێگای ئاشتیدا ببات.»
80 منداڵەکەش گەشەی دەکرد و لە ڕۆحدا بەهێز دەبوو، لە چۆڵەوانی
مایەوە هەتا ئەو ڕۆژەی کە خۆی بۆ گەلی ئیسرائیل دەرخست.

2

لەدایکبوونی عیسا

1 لەو ڕۆژانەدا لە ئۆگستۆس قەیسەرەوە فەرمانێک دەرچوو، کە هەموو
دانیشتووانی ئیمپراتۆریەتیەکەی* ناونووس بکرێت.
2 ئەمە یەکەم ناونووسین بوو، کاتێک کیرینیۆس فەرمانڕەوای سوریا
بوو.
3 ئیتر هەرکەس بۆ ناونووسین دەچووە شاری خۆی.
4 یوسفیش لە جەلیل لە شاری ناسیرەوە بەرەو یەهودیا سەرکەوت بۆ
شارەکەی داود کە پێی دەگوترێ بێتلەحم، چونکە لە بنەماڵە و تیرەی
داود بوو،
5 تاکو لەگەڵ مریەم ناونووس بکرێن کە دەستگیرانی بوو و سکی هەبوو.
6 کە لەوێ بوون، کاتی منداڵبوونی هات.
7 جا کوڕە نۆبەرەکەی بوو، قۆنداغی کرد و لە ئاخوڕێکدا داینا، چونکە
هیچ ژوورێکیان بۆ نوستن دەست نەکەوت.

شوانەکان و فریشتەکان

8 لەو ناوچەیە شوان هەبوون لە دەشت دەمانەوە و شەوان ئێشکیان لە
مێگەلەکەیان دەگرت.

---

* **2:1** مەبەست لە سنووری ئیمپراتۆریەتی ڕۆمانییە.

9 فریشتەیەکی یەزدان بۆیان دەرکەوت و شکۆمەندی یەزدان لە دەوریان
درەوشایەوە، بەمە ترسێکی زۆریان لێ نیشت.
10 فریشتەکە پێی گوتن: «مەترسن، ئەوا مژدەی خۆشییەکی گەورەتان
دەدەمێ کە بۆ هەموو گەلە.
11 ئەمڕۆ لە شاری داود ڕزگارکەرێکتان بۆ لەدایک بوو، ئەویش
مەسیحی† خاوەن شکۆیە.
12 ئەمەش نیشانەیە بۆتان، مەلۆتکەیەک دەبینن لەناو ئاخوڕێک دانراوە.»
13 لەناکاو لەگەڵ فریشتەکە لەشکرێکی گەورەی ئاسمانی دەرکەوت و
ستایشی خودایان دەکرد و دەیانگوت:
14 «شکۆ بۆ خودا لە ئاسمان،
لەسەر زەویش ئاشتی بۆ ئەوانەی جێی ڕەزامەندی ئەون.»
15 کاتێک فریشتەکان بەرەو ئاسمان بەجێیان هێشتن، شوانەکان بە
یەکتریان گوت: «دەی با بڕۆینە بێتلەحم و ئەم شتەی ڕوویداوە ببینین
کە یەزدان پێی ڕاگەیاندین.»
16 خێرا هاتن و مریەم و یوسف و ئەو مەلۆتکەیەی لە ئاخوڕەکەدا
دانرابوو دۆزییانەوە.
17 کاتێک بینییان، ئەو قسەیەیان بڵاو کردەوە کە دەربارەی ئەم منداڵە
پێیان گوترابوو.
18 هەموو ئەوانەی گوێیان لێبوو، سەریان سوڕمابوو لەوەی شوانەکان
پێیان دەگوتن.
19 بەڵام مریەم هەموو ئەم شتانەی لە دڵی خۆیدا هەڵدەگرت و لێکی
دەدایەوە.

---

† **2:11** بە زمانی عیبری پێی دەگوترێ مەشیخ یان مەشیح. بە زمانی یۆنانی دەبێتە کریستۆس، کە بە واتای (دەستنیشانکراو) لەلای خودا دێت کە ڕزگارکەری گەلەکەیەتی. بڕوانە یەکەم ساموئێل 16.

20 شوانەکان گەڕانەوە و خودایان شکۆدار کرد و ستایشیان کرد لە
پێناوی هەموو ئەوەی بیستیان و بینییان، بەو شێوەیەی پێیان گوترابوو.

خەتەنەکردنی عیسا

21 لە ڕۆژی هەشتەم کاتی خەتەنەکردنی منداڵەکە هات،‡ هەر ئەو
کاتەش ناوی لێنرا عیسا، بەو شێوەیەی فریشتەکە ناوی لێنا، پێش ئەوەی
مریەم سکی پڕبێت.
22 پاشان یوسف و مریەم لەدوای تەواوبوونی ڕۆژانی پاکبوونەوە§
عیسایان بردە ئۆرشەلیم تاکو پێشکەشی یەزدانی بکەن، بەگوێرەی تەوراتی
موسا،
23 کە تەوراتی یەزدانە، هەروەک تێیدا نووسراوە: ﴿هەر نێرینەیەکی
نۆبەرە بۆ یەزدان تەرخان دەکرێت.﴾*
24 بۆ پێشکەشکردنی قوربانییەکیش، بەگوێرەی ئەوەی لە تەوراتی یەزدان
گوتراوە: ﴿دوو کوکوختی یان دوو بێچووە کۆتر.﴾†
25 پیاوێکی چاک و لەخواترس بە ناوی شیمۆن لە ئۆرشەلیم هەبوو،
چاوەڕێی هاتنی دڵنەواییکەری‡ ئیسرائیل بوو، ڕۆحی پیرۆزی لەسەر بوو.
26 بە ڕۆحی پیرۆز بۆی ئاشکرا کرابوو کە نامرێت هەتا مەسیحی یەزدان
نەبینێت.
27 بەهۆی ڕۆحی پیرۆزەوە هاتە حەوشەکانی پەرستگا. کاتێک دایک و
باوکەکە عیسای منداڵیان هێنایە ژوورەوە، تاکو بەگوێرەی نەریتی تەوراتی
بۆ بکەن،

‡ 2:21 بڕوانە لێڤییەکان 3:12.
§ 2:22 پاکبوونەوەی مریەم لە زەیستانی، بەگوێرەی نەریتی تەورات ئافرەت لەم ماوەیەدا گڵاوە. بڕوانە لێڤییەکان 1:12-7. * 2:23 دەرچوون 2:13،12. † 2:24 لێڤییەکان 8:12.
‡ 2:25 هاتنی مەسیح، بۆ ڕزگارکردنی گەل لەژێر بارگرانی گوناه.

28 شیمۆن عیسای لە باوەشی گرت و ستایشی خودای کرد:
29 «ئەی یەزدانی باڵادەست، ئێستا بەگوێرەی قسەکەت
بەندەی خۆت بە ئاشتی بەڕێبکە.
30 ئەوا چاوم ڕزگاریی§ تۆی بینی،
31 ئەوەی لەبەردەم هەموو گەلان ئامادەت کردووە،
32 هەتا ببێتە ڕووناکی بۆ ئاشکراکردنی سروشی تۆ بۆ نەتەوەکان و
ببێتە مایەی شکۆمەندی بۆ ئیسرائیلی گەلەکەت.»
33 دایک و باوکی* سەرسام بوون لەوەی دەربارەی گوترا.
34 شیمۆن داوای بەرەکەتی بۆ کردن و بە مریەمی دایکی گوت: «ئا ئەم
منداڵە دەبێتە هۆی کەوتن و هەستانەوەی کەسانێکی زۆر لە ئیسرائیل،
هەروەها دەبێتە نیشانەیەک دژایەتی دەکرێت،
35 هەتا نیازی دڵی زۆر کەس ئاشکرابێت. تۆش شمشێرێک جەرگت
دەبڕێت.»
36 پێغەمبەرێکی ژن هەبوو بە ناوی ئانای کچی پەنوئێل لە هۆزی ئاشێر.
زۆر بە ساڵدا چوو بوو، لەدوای شووکردنی تەنها حەوت ساڵ لەگەڵ
مێردەکەی ژیابوو،
37 پاشان بە بێوەژنی مابووەوە و تەمەنی گەیشتبووە هەشتا و چوار
ساڵ. پەرستگای بەجێ نەدەهێشت، شەو و ڕۆژ بە نوێژ و ڕۆژوو خودای
دەپەرست.
38 هەر لەو کاتەدا هات بۆ لای ئەوان و ستایشی خودای کرد، باسی
منداڵەکەی بۆ هەموو ئەوانە کرد کە چاوەڕوانی ڕزگاریی† ئۆرشەلیم بوون.

§ **2:30** مەبەستی لە عیسای ڕزگارکەرە.
* **2:33** لە باری کۆمەڵایەتییەوە یوسف وەک باوکی عیسا ناسراوە، بەهۆی ئەوەی مێردی مریەم بووە لە منداڵییەوە ئەو عیسای بەخێو کردووە.
† **2:38** لە یۆنانی وشەیەک بەکارهاتووە بە واتای کڕینەوە دێت، کە مەبەستی لە کڕینەوەی مرۆڤە بە مەبەستی ڕزگارکردنی. بڕوانە دەرچوون 14، عیبرانییەکان 12:9.

39 کە هەموو شتێکیان بەگوێرەی تەوراتی یەزدان تەواو کرد، هاتنەوە
بۆ ناسیرەی شارەکەی خۆیان لە ناوچەی جەلیل.
40 منداڵەکەش گەشەی دەکرد و بەهێز دەبوو، پڕبوو لە دانایی و نیعمەتی
خوداشی‡ لەسەر بوو.

عیسا لە پەرستگادا

41 دایک و باوکی هەموو ساڵێک لە جەژنی پەسخە دەچوونە ئۆرشەلیم.
42 کاتێک عیسا بووە دوازدە ساڵ، وەک نەریتی جەژن بەرەو ئۆرشەلیم
سەرکەوتن.
43 دوای تەواوبوونی جەژن و لە گەڕانەوەیاندا، بەبێ ئەوەی دایک و
باوکی بزانن، عیسای مێردمنداڵ لە ئۆرشەلیم مایەوە.
44 لەبەر ئەوەی پێیان وابوو لەنێو کاروانەکەیە، ڕۆژە ڕێیەک ڕۆیشتن.
دوای ئەوە لەناو خزم و ناسیاوەکاندا بەدوایدا گەڕان.
45 کاتێک نەیاندۆزییەوە، گەڕانەوە بۆ ئۆرشەلیم بۆ ئەوەی بەدوایدا
بگەڕێن.
46 دوای سێ ڕۆژ لە حەوشەکانی پەرستگادا دۆزیانەوە، بینییان لەناو
مامۆستایان دانیشتووە، گوێیان لێ دەگرێت و پرسیاریان لێدەکات.
47 هەموو ئەوانەی گوێیان لێی ڕا گرتبوو، لە تێگەیشتن و وەڵامەکانی
سەرسام بوون.
48 کاتێک بینییان واقیان وڕما، ئینجا دایکی پێی گوت: «کوڕم، بۆ
وات لێکردین؟ من و باوکت نیگەرانت بووین و بەدواتدا دەگەڕاین.»
49 وەڵامی دانەوە: «بۆچی بەدوامدا دەگەڕان؟ نەتاندەزانی پێویستە لە
ماڵی باوکمدا بم؟»

‡ **2:40** نیعمەتی خودا لێرەدا مەبەست لەو بەخشینە خوداییە کە دەبێتە مایەی گەشەکردنی ڕۆحی
و هزری. بڕوانە 2:42.

50 بەڵام لەو قسەیە تێنەگەیشتن کە پێی فەرموون.
51 ئینجا لەگەڵیان گەڕایەوە و هاتەوە ناسیرە و گوێڕایەڵیان بوو. مریەمی
دایکی ئەمانەی هەموو دەخستە دڵییەوە.
52 عیساش لە دانایی و باڵا گەشەی دەکرد، جێی ڕەزامەندی خودا و
خەڵکی بوو.

3

یەحیای لەئاوهەڵکێش

1 لە ساڵی پازدەمینی* حوکمڕانی تیباریۆس قەیسەر، کاتێک پیلاتۆسی
پۆنتی فەرمانڕەوای یەهودیا بوو، هێرۆدسی ئەنتیپاس† فەرمانڕەوای‡ جەلیل
بوو، فیلیپۆسی براشی فەرمانڕەوای ئیتۆریە و تەراخۆنیتس بوو، لیسانیۆس
فەرمانڕەوای ئەبیلینە بوو،
2 لە سەردەمی سەرۆک کاهینیێتی حەنا و قەیافا، لە دەشتودەر پەیامی
خودا بۆ یەحیای کوڕی زەکەریا هات.
3 ئیتر بە هەموو ناوچەکانی دەوروبەری ڕووباری ئوردوندا دەگەڕا،
جاڕی لەئاوهەڵکێشانی§ تۆبەکردنی دەدا بۆ گوناە بەخشین.
4 وەک لە پێشبینییەکانی پەڕتووکی ئیشایای پێغەمبەردا نووسراوە:
«کەسێک لە چۆڵەوانی هاوار دەکات و دەڵێت:
›ڕێگا بۆ هاتنی یەزدان ئامادە بکەن،
ڕێچکەکانی بۆ ڕێکبخەن.‹
5 هەموو دۆڵێک پڕ دەبێتەوە و

* 3:1 نزیکەی 25–26ی زایینی.
† 3:1 یۆنانی: هێرۆدس: هێرۆدسی ئەنتیپاس کوڕی شا هێرۆدسی مەزن بوو، کە لە لۆقا 5:1 باسکراوە.
‡ 3:1 یۆنانی: تیترارک: فەرمانڕەوا لەسەر چواریەکی هەرێمێک لەژێر دەسەڵاتی ڕۆمانی.
§ 3:3 یۆنانی: باپتسمە، بە واتای شوشتن دێت بۆ پاکبوونەوە لە گوناە، وەک (بسمیلکردن).

هەموو چیا و گردێک ڕۆدەچێت،
ڕێگا خواروخێچەکان ڕاست دەبنەوە و
سەختەکانیش ئاسان دەبن،
6 هەموو مرۆڤایەتی ڕزگاریی خودا دەبینن!﴾*
7 یەحیا بەو خەڵکانەی دەگوت کە دەهاتن تاکو لە ئاویان هەڵکێشێت:
»ئەی بێچووە ماران، کێ ئاگاداری کردوونەتەوە لە دەست تووڕەیی داهاتوو
هەڵبێن؟
8 با بەرهەمێکتان هەبێت لە تۆبەکردن بوەشێتەوە. بە خۆتان مەڵێن:
”ئیبراهیم باوکمانە.“ پێتان دەڵێم، خودا دەتوانێت لەم بەردانە نەوە بۆ ئیبراهیم
دروستبکات.
9 ئەوەتا تەور خراوەتە سەر ڕەگی دار، هەر دارێک بەرهەمی باش
نەدات، دەبڕدرێتەوە و فڕێدەدرێتە ناو ئاگرەوە.«
10 خەڵکەکە پرسیاریان لێکرد: »کەواتە چی بکەین؟«
11 وەڵامی دانەوە: »ئەوەی دوو کراسی هەیە، با یەکێکیان بداتە ئەوەی
کە نییەتی، ئەوەش کە نانی هەیە، با هەمان شت بکات.«
12 باجگرانیش بۆ لەئاوهەڵکێشان هاتن، لێیان پرسی: »مامۆستا، ئێمە چی
بکەین؟«
13 پێی گوتن: »لەوەی بۆتان دانراوە زیاتر وەرمەگرن.«
14 سەربازانیش پرسیاریان لێکرد: »ئەی ئێمە چی بکەین؟«
یەحیاش وەڵامی دانەوە: »خاوە لە کەس وەرمەگرن و بوختان مەکەن،
بە مووچەکانتان ڕازی بن.«
15 گەل لە چاوەڕوانیدا بوون، هەموو لە دڵی خۆیاندا دەربارەی یەحیا
لێکیان دەدایەوە کە لەوانەیە یەحیا خۆی مەسیح بێت.

* 3:6 ئیشایا 40:3-5.

16 یەحیا وەڵامی هەمووانی دایەوە: «من لە ئاوتان هەڵدەکێشم، بەڵام
یەکێک دێت لە من بەتواناترە، ئەوەی من شایانی ئەوە نیم کە قەیتانی
پێڵاوەکانی بکەمەوە. ئەو لە ڕۆحی پیرۆز و لە ئاگرتان هەڵدەکێشێت†.
17 شەنی بەدەستەوەیە بۆ پاککردنەوەی جۆخینەکەی‡، گەنمەکە لە
ئەمباردا کۆدەکاتەوە و قەسەڵەکەش§ بە ئاگرێکی نەکوژاوە دەسووتێنێت.»
18 بە زۆر شتی دیکەش ئامۆژگاری گەلی دەکرد و مژدەی دەدانێ.
19 بەڵام کاتێک یەحیا سەرزەنشتی هێرۆدسی ئەنتیپاسی فەرمانڕەوای
جەلیلی کردبوو لەبەر ئەوەی کە هێرۆدیای براژنی خۆی هێنابوو و هەروەها
لەبەر هەموو ئەو خراپانەی کردبووی،
20 ئەم خراپەیەشی خستە پاڵ هەموو ئەوانە، یەحیای لە زیندان بەندکرد.

لەئاوهەڵکێشانی عیسا

21 کاتێک گەل هەموو لە ئاو هەڵکێشران، عیساش لە ئاو هەڵکێشرا.
کاتێک کە عیسا نوێژی دەکرد ئاسمان کرایەوە و
22 ڕۆحی پیرۆز لە شێوەی جەستەی کۆترێک لەسەری نیشتەوە و
دەنگێک لە ئاسمانەوە هات: «تۆ کوڕی خۆشەویستمی، بە تۆ زۆر
دڵشادم.»

بنەچەی عیسا

23 کاتێک عیسا دەستی بە خزمەتەکەی کرد تەمەنی نزیکەی سی ساڵ
بوو. وا دەزانرا کە کوڕی یوسفی،

کوڕی هەلی،
24 کوڕی مەتسات،

---

† 3:16 واتا پاکبوونەوە لە گوناه بەهۆی ڕۆحی پیرۆزەوە.
‡ 3:17 جۆخین یان سەرخەرمان ئەو زەوییە تەرخانکراوەیە کە لەلایەن وەرزێر و جوتیارەوە بەکارهێنراوە بۆ کوتانی دانەوێڵە لەسەری لەدوای کۆکردنەوەی لە کێڵگە.
§ 3:17 قەسەڵ: قەسەر.

کوڕی لێڤی، کوڕی مەلکی،
کوڕی یەننا، کوڕی یوسف،
25 کوڕی مەتاسیا، کوڕی ئامۆس،
کوڕی ناحوم، کوڕی هەسلی،
کوڕی نەجای،
26 کوڕی ماس،
کوڕی مەتاسیا، کوڕی شیمعی،
کوڕی یوسف، کوڕی یەهوزا،
27 کوڕی یواننا، کوڕی ڕیسا،
کوڕی زروبابل، کوڕی شەئەلتیێل،
کوڕی نیری،
28 کوڕی مەلکی،
کوڕی ئادی، کوڕی کوسام،
کوڕی ئەلمودام، کوڕی ئێر،
29 کوڕی یەشوع، کوڕی ئەلیعەزەر،
کوڕی یوریم، کوڕی مەتسات،
کوڕی لێڤی،
30 کوڕی شیمۆن،
کوڕی یەهودا، کوڕی یوسف،
کوڕی یۆنام، کوڕی ئەلیاقیم،
31 کوڕی مەلیا، کوڕی مەننا،
کوڕی مەتاسا، کوڕی ناتان،
کوڕی داود،
32 کوڕی یەسا،
کوڕی عوبێد، کوڕی بۆعەز،
کوڕی سەلمۆن، کوڕی نەحشۆن،

33 کوڕی عەمیناداب، کوڕی ڕام*،
کوڕی حەسرۆن، کوڕی پێرێز،
کوڕی یەهودا،
34 کوڕی یاقوب،
کوڕی ئیسحاق، کوڕی ئیبراهیم،
کوڕی تارەح، کوڕی ناحۆر،
35 کوڕی سەروگ، کوڕی ڕەعو،
کوڕی پەلەگ، کوڕی عێبەر،
کوڕی شالەح،
36 کوڕی کێنان،
کوڕی ئەرپەکشاد، کوڕی سام،
کوڕی نوح، کوڕی لامەخ،
37 کوڕی مەتوشالەح، کوڕی حەنۆخ،
کوڕی یارەد، کوڕی مەهلەلئێل،
کوڕی قێنان،
38 کوڕی ئەنۆش،
کوڕی شیت، کوڕی ئادەم،
کوڕی خودایە.

4

تاقیکردنەوەی عیسا

1 عیسا پڕ بووە لە ڕۆحی پیرۆز کە ڕووباری ئوردونی بەجێهێشت، ڕۆحەکە
بەرەو چۆڵەوانی ڕێنمایی کرد.
2 چل ڕۆژ ئیبلیس تاقی دەکردەوە. بە درێژایی ئەو ڕۆژانە هیچی
نەخوارد، کاتێک ماوەکە تەواو بوو برسی بوو.

* **3:33** یۆنانی: ئارنی.

3 ئیبلیس پێی گوت: «ئەگەر تۆ کوڕی خودایت، بەم بەردە بڵێ با
ببێتە نان.»
4 عیسا وەڵامی دایەوە: «نووسراوە: ﴿مرۆڤ تەنها بە نان ناژییێت.﴾*»
5 ئینجا ئیبلیس عیسای بردە شوێنێکی بەرز و لە چاوتروکانێکدا هەموو
شانشینەکانی جیهانی پیشان دا و
6 پێی گوت: «هەموو ئەم دەسەڵات و شکۆیەی ئەوان دەدەمە تۆ،
چونکە دراوەتە من و منیش دەیدەم بە هەرکەسێک کە بمەوێت.
7 لەبەر ئەوە ئەگەر لەبەردەمم کڕنۆش ببەیت، هەمووی بۆ تۆ دەبێت.»
8 عیساش وەڵامی دایەوە: «نووسراوە: ﴿کڕنۆش بۆ یەزدانی
پەروەردگارت دەبەیت و تەنها ئەو دەپەرستیت.﴾†»
9 ئینجا ئیبلیس بۆ ئۆرشەلیمی برد و لەسەر گوێسەبانەی‡ پەرستگا ڕایگرت
و پێی گوت: «ئەگەر تۆ کوڕی خودایت لێرەوە خۆت هەڵبدە خوارەوە.
10 لەبەر ئەوەی نووسراوە:

«﴿سەبارەت بە تۆ فەرمان بە فریشتەکانی دەدات،
کە بە تەواوی بتپارێزن،
11 لەسەر دەستیان هەڵتدەگرن
تاکو پێت بەر بەردێک نەکەوێت.﴾§»

12 عیساش وەڵامی دایەوە: «گوتراوە: ﴿یەزدانی پەروەردگارتان تاقی
مەکەنەوە.﴾*»
13 کاتێک ئیبلیس هەموو تاقیکردنەوەیەکی تەواو کرد، بەجێی هێشت
هەتا دەرفەتێکی دیکە.

* 4:4 دواوتار 8:3 † 4:8 دواوتار 6:13 ‡ 4:9 سواندە. § 4:11 زەبوورەکان 91:11،12.
* 4:12 دواوتار 6:16

عیسا لە ناسیرە دەردەکرێ

14 عیسا بە هێزی ڕۆحی پیرۆزەوە گەڕایەوە جەلیل، ناوبانگی لە هەموو
دێیەکانی دەوروپشت بڵاو بووەوە.
15 لە کەنیشتەکانیان فێری دەکردن و هەموو ستایشیان دەکرد.
16 هاتە ناسیرە کە لێی گەورە بووە، وەک نەریتی خۆی ڕۆژی شەممە
چووە کەنیشت و بۆ خوێندنەوە هەستا.
17 پەڕتووکی† ئیشایا پێغەمبەریان دایێ و کردیەوە، ئەو شوێنەی
دۆزییەوە کە تێیدا نووسراوە:
18 «﴿ڕۆحی یەزدان بەهێزم دەکات،
چونکە دەستنیشانی کردووم بۆ مژدەدان بە هەژاران،
منی ناردووە بۆ جاڕدانی ئازادی بۆ بەدیلگیراوان،
هەروەها گەڕانەوەی بینایی بۆ کوێران،
بۆ ئازادکردنی ستەملێکراوان و
19 ڕاگەیاندنی ساڵی ڕەزامەندیی یەزدان.﴾‡»
20 ئینجا نووسراوە پیرۆزەکەی پێچایەوە، دایەوە خزمەتکارەکە و دانیشت.
هەموو ئەوانەی لە کەنیشت بوون چاویان تێبڕی بوو.
21 دەستی کرد بە قسەکردن و فەرمووی: «ئەمڕۆ ئەم نووسراوە پیرۆزەی
گوێتان لێبوو هاتە دی.»
22 هەموو شایەتییان بۆ دەدا، سەرسام بوون لەو پەیامە پڕ لە نیعمەتەی
لە دەمی دەهاتە دەرەوە، دەیانگوت: «ئەمە کوڕەکەی یوسف نییە؟»
23 عیسا پێی فەرموون: «بێگومان ئەم پەندەم پێ دەڵێن: ئەی پزیشک
چارەسەری خۆت بکە! ئەوەی بیستمان و لە شاری کەفەرناحوم کردت،
لێرەش لە شارەکەتدا بیکە.»

† 4:17 هەر پەڕتووکێکی پەیمانی کۆن بە تەنها لەسەر پێست دەنووسرا و دەپێچرایەوە. ‡ 4:19 ئیشایا 61‏:1،‏2.

24 هەروەها فەرمووی: »ڕاستیتان پێ دەڵێم، هیچ پێغەمبەرێک لە
شارەکەی خۆی پەسەند ناکرێت.
25 لە ڕاستیدا پێتان دەڵێم، لە سەردەمی ئەلیاس زۆر بێوەژن لە ئیسرائیلدا
هەبوون، کاتێک سێ ساڵ و شەش مانگ باران نەباری، لە هەموو
خاکەکەدا بووە قاتوقڕییەکی گەورە،
26 بەڵام ئەلیاس بۆ هیچ یەکێکیان نەنێردرا، بەڵکو بۆ بێوەژنێک لە شاری
سەرەفەندی ناوچەی سەیدا.
27 لە ئیسرائیلدا لە سەردەمی ئەلیشەع پێغەمبەر زۆر کەس تووشی
نەخۆشی گولی هاتبوون، بەڵام ئەلیشەع هیچیانی چاک نەکردەوە، نەعمانی
سووری نەبێت.«
28 هەموو ئەوانەی لە کەنیشتەکە بوون، کاتێک ئەمەیان بیست لێی
تووڕە بوون.
29 دەریانکردە دەرەوەی شار، بردیانە سەر لێواری ئەو چیایەی
شارەکەیانی لەسەر بنیاد نرابوو، تاکو فڕێیبدەنە خوارەوە.
30 بەڵام ئەو بە ناویاندا تێپەڕی و ڕۆیشت.

دەرکردنی ڕۆحی پیس

31 پاشان عیسا بەرەو کەفەرناحوم دابەزی، کە شارێکی ناوچەی جەلیلە
و لە ڕۆژی شەممەدا خەڵکەکەی فێردەکرد.
32 لە فێرکردنەکەی سەرسام بوون، چونکە وتەکانی بە دەسەڵاتەوە بوو.
33 لە کەنیشتەکەدا پیاوێک هەبوو ڕۆحی پیسی تێدابوو. بە دەنگێکی
بەرز هاواری کرد:
34 »ئای! عیسای ناسیرەیی چیت لێمان دەوێت؟ هاتووی لەناومان
ببەیت؟ دەزانم تۆ کێیت، پیرۆزەکەی خودایت.«

35 عیسا لێی ڕاخوڕی و فەرمووی: «بێدەنگ بە! لێی وەرە دەرەوە»!
ڕۆحە پیسەکە لەناوەندیان پیاوەکەی بە زەویدا دا و لێی دەرچوو، هیچ
زیانیشی پێ نەگەیاند.
36 خەڵکەکەش هەموو سەرسام بوون و بە یەکتریان دەگوت: «ئەمە
چ وتەیەکە؟ بە دەسەڵات و هێزەوە فەرمان بە ڕۆحە پیسەکان دەدات و
دەردەچن.»
37 ئیتر هەواڵی لە هەموو ناوچەکانی دەوروبەر بڵاو بووەوە.

چاککردنەوەی خەسووی پەترۆس

38 عیسا لە کەنیشت هەستا و چووە ماڵی شیمۆن. خەسووی شیمۆن
تایەکی توندی هەبوو، بۆیە داوایان لە عیسا کرد کە یارمەتی بدات.
39 ئەویش هاتە سەری، فەرمانی بە تایەکە کرد و بەریدا. دەستبەجێ
هەستا و دەستی کرد بە خزمەتکردنیان.
40 کاتی ڕۆژئاوابوون، هەموو نەخۆشەکانیان هێنایە لای عیسا، بە
نەخۆشی جۆراوجۆرەوە، ئەویش دەستی لەسەر هەریەکەیان دانا و
چاکیکردنەوە.
41 ڕۆحی پیسی لە زۆریان دەرکرد، ڕۆحەکان هاواریان دەکرد: «تۆ
کوڕی خودای»! ئەویش لێی ڕادەخوڕین و نەیدەهێشت بدوێن، چونکە
دەیانزانی مەسیحەکەیە.
42 کاتێک ڕۆژ هەڵات، هەستا و چووە جێگایەکی چۆڵ، خەڵکەکەش
بەدوایدا دەگەڕان و هاتنە لای، ڕایانگرت تاکو لەلایان نەڕوات.
43 بەڵام پێی فەرموون: «لەسەرمە مزگێنی پاشایەتی خودا بدەمە
شارەکانی دیکەش، چونکە بۆ ئەمە نێردراوم.»
44 ئیتر بەردەوام لە کەنیشتەکانی یەهودیا پەیامی خودای ڕادەگەیاند.

5

عیسا قوتابییەکانی بانگ دەکات

1 ڕۆژێکیان عیسا لە کەناری دەریاچەی جەنیسارەت ڕاوەستابوو،
خەڵکی پاڵەپەستۆیان دەکرد تاکو گوێ لە پەیامی خودا بگرن.
2 عیسا دوو بەلەمی لە کەناری دەریاچەکە بینی کە ماسیگرەکان بەجێیان
هێشتبوو و تۆڕەکانیان دەشوشت.
3 چووە ناو یەکێکیان، هی شیمۆن بوو، داوای لێکرد کەمێک لە وشکانی
دووری بخاتەوە، ئینجا دانیشت و لەناو بەلەمەکەوە خەڵکەکەی فێردەکرد.
4 کاتێک وتەکانی تەواو کرد بە شیمۆنی فەرموو: «دووری بخەرەوە بۆ
قووڵایی و تۆڕەکانتان بۆ ڕاوکردن فڕێبدەن.»
5 شیمۆن وەڵامی دایەوە: «گەورەم، بە درێژایی شەو زۆر هەوڵمان دا
و هیچمان نەگرت. بەڵام لەبەر قسەی تۆ، تۆڕەکان فڕێدەدەم.»
6 کاتێک ئەمەیان کرد ماسییەکی زۆریان گرت، خەریک بوو تۆڕەکانیان
بدڕێت.
7 جا ئیشارەتیان بۆ هاوکارانی ناو بەلەمەکەی دیکە کرد، تاکو بێن و
یارمەتییان بدەن، ئیتر هاتن و هەردوو بەلەمەکەیان پڕکرد، هەتا وای لێهات
خەریک بوو نوقوم ببن.
8 شیمۆن پەترۆس کە ئەمەی بینی، خۆی خستە بەرپێی عیسا و گوتی:
«گەورەم، لێم دووربکەوە، چونکە مرۆڤێکی گوناهبارم!»
9 پەترۆس و هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون لە زۆری ئەو ماسییانەی
گرتبوویان سەریان سوڕمابوو،
10 یاقوب و یۆحەنای کوڕەکانی زەبدیش، هاوبەشی شیمۆن بوون.
عیسا بە شیمۆنی فەرموو: «مەترسە! ئیتر تۆ لە ئێستاوە مرۆڤ ڕاو
دەکەیت*.»
11 لەدوای ئەوەی بەلەمەکانیان هێنایە وشکانی، هەموو شتێکیان
بەجێهێشت و دوای عیسا کەوتن.

* **5:10** مەبەست لە بەدەستهێنانی خەڵکە تاکو ببنە قوتابی مەسیح.

چاککردنەوەی کەسێک کە نەخۆشی گولی هەیە

12 کاتێک عیسا لە یەکێک لە شارەکان بوو، پیاوێک هات کە بە
تەواوی تووشی نەخۆشی گولی ببوو. کە عیسای بینی خۆی بە زەویدا دا
و لێی پاڕایەوە: » گەورەم، ئەگەر بتەوێت، دەتوانیت پاکم بکەیتەوە.«
13 عیساش دەستی بۆ درێژکرد و دەستی لێدا و فەرمووی: »دەمەوێت،
پاک بەرەوە.« ئیتر یەکسەر گولییەکەی لێبووەوە.
14 عیسا ڕایسپارد: »بە کەس مەڵێ، بەڵام بڕۆ خۆت پیشانی کاهین بدە
و بۆ پاکبوونەوەکەت ئەو قوربانییەی موسا فەرمانی کردووە بیکە، وەک
شایەتییەک بۆیان.«
15 لەگەڵ ئەوەشدا هەواڵی عیسا زیاتر بڵاو بووەوە، جا خەڵکێکی زۆر
کۆبوونەوە تاکو گوێ بگرن و نەخۆشییەکانیان چاک بێتەوە.
16 بەڵام ئەو دووردەکەوتەوە بۆ چۆڵەوانی و نوێژی دەکرد.

چاککردنەوەی ئیفلیجێک

17 ڕۆژێکیان عیسا خەریکی فێرکردن بوو، فەریسی† و مامۆستایانی
تەوراتیش کە لە هەموو گوندەکانی جەلیل و یەهودیا و ئۆرشەلیمەوە هاتبوون
دانیشتبوون، توانایەکی خودایی هەبوو بۆ چاککردنەوە.
18 چەند پیاوێک هاتن کابرایەکی ئیفلیجیان بە جێگاکەیەوە هێنا و
دەیانویست بیبەنە ژوورەوە و لەبەردەمی دایبنێن.
19 کاتێک لەبەر زۆری خەڵکەکە ڕێیان نەبوو بیبەنە ژوورەوە،
سەرکەوتنە سەربان و بە جێگاکەیەوە بە نێوان خشتەکاندا‡ شۆڕیان کردەوە
بۆ ناوەڕاستیان بۆ بەردەم عیسا.
20 کە عیسا باوەڕی ئەوانی بینی، فەرمووی: » کابرا، گوناهەکانت
بەخشران.«

---

† **5:17** یان پەرەشین، مەزهەبێکی جولەکە بوون، لە بەجێگەیاندنی تەورات توندڕەو بوون.
‡ **5:19** لەو سەردەمەدا سەربانی خانووەکانی ئیسرائیل کلاوڕۆژنەیەکی گەورەیان هەبووە کە بۆ
ڕووناکی و هەواگۆڕکێ بەکارهاتووە و بە خشت داپۆشراوە.

21 مامۆستایانی تەورات و فەریسییەکان بیریان کردەوە و لە خۆیان پرسی:
«ئەمە کێیە کفر دەکات؟ بێجگە لە خودا کێ دەتوانێت گوناه ببەخشێت؟»
22 بەڵام عیسا زانی بیر لە چی دەکەنەوە، وەڵامی دانەوە: «بۆچی لە
دڵتاندا بیر لەم شتانە دەکەنەوە؟
23 کامیان ئاسانترە، بگوترێت: ”گوناهەکانت بەخشران،“ یان
بگوترێت: ”هەستە و برۆ“؟
24 بەڵام بۆ ئەوەی بزانن کوڕی مرۆڤ§ لەسەر زەوی دەسەڵاتی
گوناهبەخشینی هەیە،...» بە ئیفلیجەکەی فەرموو: «پێت دەڵێم: هەستە،
نوێنەکەت هەڵگرە و بڕۆرەوە ماڵەوە.»
25 دەستبەجێ لەبەرچاویان هەستا، ئەوەی لەسەری ڕاکشابوو هەڵیگرت
و چووەوە ماڵی خۆی، ستایشی خوداشی دەکرد.
26 هەموویان سەرسام بوون و ستایشی خودایان کرد، ترس دایگرتن و
گوتیان: «ئەمڕۆ شتی سەرسوڕهێنەرمان بینی.»

عیسا بۆ گوناهباران هاتووە

27 لەدوای ئەمانە عیسا ئەوێی بەجێهێشت، باجگرێکی بینی ناوی لێڤی
بوو، لە شوێنی باجگری دانیشتبوو، پێی فەرموو: «دوام بکەوە.»
28 ئەویش هەموو شتێکی بەجێهێشت، هەستا و دوای کەوت.
29 لێڤی لە ماڵی خۆیدا میواندارییەکی گەورەی بۆ کرد، زۆر لە باجگران
و خەڵکی دیکە لەگەڵیان لەسەر خوان بوون.
30 بەڵام فەریسی و مامۆستایانی تەورات کە فەریسی بوون بۆڵەبۆڵیان
بەسەر قوتابییەکانیدا کرد و گوتیان: «بۆچی لەگەڵ باجگر و گوناهباران
دەخۆن و دەخۆنەوە؟»

§ **5:24** کوڕی مرۆڤ: مەسیح بەم نازناوە خۆی دەناسێنێت. بڕوانە دانیال 7:13-14.

31 عیساش وەڵامی دانەوە: «لەشساغ پێویستی بە پزیشک نییە، بەڵکو
نەخۆش.
32 نەهاتووم ڕاستودروستان بانگهێشت بکەم، بەڵکو گوناهباران بۆ
تۆبەکردن.»

لەبارەی ڕۆژووەوە

33 ئینجا پێیان گوت: «قوتابییەکانی یەحیا زۆر ڕۆژوو دەگرن و نوێژ
دەکەن، هەروەها ئەوانەی فەریسییەکان، بەڵام ئەوانەی تۆ دەخۆن و
دەخۆنەوە.»
34 عیساش پێی فەرموون: «ئایا دەتوانن وا بکەن بانگهێشتکراوانی
زەماوەند بەڕۆژوو بن، کاتێک زاوا لەگەڵیاندایە؟
35 بەڵام ڕۆژێک دێت کە زاوایان لێ دوور دەخرێتەوە، ئەوسا لەو
ڕۆژەدا بەڕۆژوو دەبن.»
36 هەروەها نموونەیەکی بۆ هێنانەوە و فەرمووی: «هیچ کەس
پارچەیەک لە جلوبەرگێکی نوێ ناکاتەوە بۆ ئەوەی جلوبەرگێکی کۆنی پێ
پینە بکات، چونکە جلوبەرگە نوێیەکە دەدڕێت و پینە نوێیەکەش لەگەڵ
جلوبەرگە کۆنەکە ناگونجێت.
37 کەسیش شەرابی نوێ ناکاتە ناو مەشکەی کۆنەوە، ئەگینا شەرابە
نوێیەکە مەشکەکە دەدڕێنێت و دەڕژێت، مەشکەکەش لەناودەچێت.
38 کەواتە پێویستە شەرابی نوێ بکرێتە ناو مەشکەی نوێوە.
39 کەسیش نییە شەرابی کۆن بخواتەوە و ئارەزووی نوێ بکات، چونکە
دەڵێت ”کۆنەکە خۆشترە.“»

6

گەورەی ڕۆژی شەممە

1 لە ڕۆژێکی شەممەدا عیسا بەناو دەغڵدا تێدەپەڕی، قوتابییەکانی
گوڵەگەنمیان لێدەکردەوە، لەناو دەستیان دەیانپرواند و دەیانخوارد.

2 هەندێک فەریسی لێیان پرسین: »بۆچی ئەوەی لە ڕۆژی شەممەدا
دروست نییە دەیکەن؟«
3 عیسا وەڵامی دایەوە: »ئایا نەتانخوێندووەتەوە داود چی کرد، کاتێک
خۆی و ئەوانەی لەگەڵی بوون برسییان بوو؟
4 چۆن چووە ماڵی خودا و نانی تەرخانکراوی* برد و خواردی، دایە
ئەوانەش کە لەگەڵی بوون، ئەو نانەی کە دروست نییە بخورێت بۆ کاهینان
نەبێت؟«†
5 ئینجا پێی فەرموون: »کوڕی مرۆڤ گەورەی ڕۆژی شەممەیە.«
6 لە ڕۆژی شەممەیەکی دیکەدا، چووە ناو کەنیشت و خەڵکی فێردەکرد.
پیاوێک لەوێ بوو دەستی ڕاستی وشک ببوو.
7 مامۆستایانی تەورات و فەریسییەکان سەیری عیسایان دەکرد، ئاخۆ
لە ڕۆژی شەممەدا خەڵکی چاک دەکاتەوە، تاکو شتێکی لێ بدۆزنەوە و
تاوانباری بکەن.
8 بەڵام عیسا بە بیرکردنەوەیانی زانی، بە پیاوە دەست وشکبووەکەی
فەرموو: »هەستە و لە ناوەڕاستدا ڕابوەستە.« ئەویش هەستا و ڕاوەستا.
9 عیسا پێی فەرموون: »لێتان دەپرسم، ئاخۆ لە ڕۆژی شەممەدا چی
دروستە، کردنی کاری چاک یان کاری خراپ؟ ڕزگارکردنی ژیانی
کەسێک یان لەناوبردنی؟«
10 چاوی بە هەموویاندا گێڕا، بە پیاوەکەی فەرموو: »دەستت درێژ
بکە.« ئەویش کردی و دەستی چاک بووەوە.
11 بەڵام ئەوان زۆر تووڕە بوون و لەگەڵ یەکتری گفتوگۆیان دەکرد
چی لە عیسا بکەن.

هەڵبژاردنی دوازدە نێردراوەکە

* **6:4** ئەم نانە پێشکەشی خودا کراوە لە پەرستگا و بۆی تەرخانکراوە، تەنها کاهینان بۆیان هەبوو
لەو نانە بخۆن. بڕوانە دەرچوون 30:25. † **6:4** بڕوانە یەکەم ساموئێل 6:21.

12 لەو ڕۆژانەدا عیسا چووە سەر شاخێک تاکو نوێژ بکات، شەوەکەی
هەموو بە نوێژکردن بۆ خودا بەسەربرد.
13 کە ڕۆژ بووەوە، قوتابییەکانی بانگکرد، دوازدەی لێ هەڵبژاردن و
ناوی لێنان نێردراوان:

14 شیمۆن کە ناوی لێنا پەترۆس، لەگەڵ ئەندراوسی برای،
یاقوب،
یۆحەنا،
فیلیپۆس،
بەرتۆلماوس،
15 مەتا،
تۆماس،
یاقوبی کوڕی حەلفی،
شیمۆن کە ناسراوبوو بە دڵگەرم‡،
16 یەهوزای کوڕی یاقوب و
یەهوزای ئەسخەریوتی کە ناپاک دەرچوو.

خۆزگەخواستنەکان و قوربەسەرکردنەکان

17 ئینجا عیسا لەگەڵ دوازدە قوتابییەکان هاتە خوارەوە و لە شوێنێکی
تەخت ڕاوەستا. زۆرێک لە قوتابییەکانی لەوێ بوون، هەروەها خەڵکێکی
ئێجگار زۆر کە لە هەموو یەهودیا و ئۆرشەلیم و کەناری سور و سەیداوە
هاتبوون،
18 هەموویان بۆ ئەوە هاتبوون تاکو گوێی لێ بگرن و لە نەخۆشییەکانیان
چاکببنەوە. ئەوانەی کە بە دەست ڕۆحە پیسەکان دەیانناڵاند
چاکبوونەوە.

‡ **6:15** یۆنانی: زێلۆتێس. بڕوانە مەتا 4:10 هەمان ناوە بەڵام لە عیبری پێی گوتراوە کانەوی و بە یۆنانیش زێلۆتێس، واتا دڵگەرم. بڕوانە مەتا 4:10.

19 هەموو خەڵکەکەش هەوڵیان دەدا دەستی لێ بدەن، چونکە هێزی
لێ دەهاتە دەرەوە و هەمووانی چاک دەکردەوە.
20 ئینجا چاوی بۆ قوتابییەکانی هەڵبڕی و فەرمووی:

«خۆزگە دەخوازرێت بە ئێوە، ئەی هەژاران،
چونکە شانشینی خودا بۆ ئێوەیە.
21 خۆزگە دەخوازرێت بە ئێوە کە ئێستا برسین،
چونکە تێر دەبن.
خۆزگە دەخوازرێت بە ئێوە کە ئێستا دەگریێن،
چونکە پێدەکەنن.
22 خۆزگە دەخوازرێت بە ئێوە کاتێک خەڵکی لەبەر کوڕی مرۆڤ ڕقیان
لێتان دەبێتەوە و
جیاتان دەکەنەوە و جنێوتان پێدەدەن و
بە بەدکار ناوتان دەبەن.
23 «لەو ڕۆژەدا دڵخۆش بن و لە خۆشیدا هەڵپەڕن، لەبەر ئەوەی لە
ئاسمان پاداشتتان گەورەیە، چونکە باوباپیرانیشیان ئاوایان بە پێغەمبەران
کردووە.
24 «بەڵام قوڕبەسەرتان ئەی دەوڵەمەندان،
چونکە خۆشگوزەرانی خۆتان لێرە وەرگرتووە.
25 قوڕبەسەرتان ئەی ئەوانەی ئێستا تێرن،
چونکە ئێوە برسی دەبن.
قوڕبەسەرتان ئەی ئەوانەی ئێستا پێدەکەنن،
چونکە ئێوە ماتەم دەگێڕن و دەگریێن.
26 قوڕبەسەرتان کاتێک هەموو خەڵک ستایشتان دەکات،
چونکە باوباپیرانیان ئاوایان بۆ پێغەمبەرە درۆزنەکان کردووە.

خۆشویستنی دوژمنان

27 »بەڵام ئەی گوێگران پێتان دەڵێم: دوژمنەکانتان خۆشبوێ، چاکە
بکەن لەگەڵ ئەوانەی ڕقیان لێتان دەبێتەوە،
28 ئەوانەی نەفرەتتان لێدەکەن داوای بەرەکەتیان بۆ بکەن، نوێژ بکەن
بۆ ئەوانەی خراپەتان لەگەڵ دەکەن.
29 ئەگەر یەکێک لە ڕوومەتت بدات، لایەکەی دیکەشی بۆ شل بکە.
ئەگەر یەکێک چاکەتەکەت ببات، لاریت نەبێت بۆ کراسەکەشت.
30 هەرکەسێک داوای شتێکی لێکردیت بیدەرێ. ئەوەش کە شتێکت
لێ دەبات لێی داوا مەکەوە.
31 چۆن دەتانەوێ خەڵکی هەڵسوکەوتتان لەگەڵ بکەن، ێوەش بەو
شێوەیە هەڵسوکەوتیان لەگەڵ بکەن.
32 »ئەگەر ئەوانەتان خۆشبوێ کە ێوەیان خۆشدەوێت، ئایا چ
چاکەیەکی بۆ ێوە تێدایە؟ تەنانەت گوناهبارانیش ئەوانەیان خۆشدەوێت
کە خۆشیان دەوێن.
33 ئەگەر باش بن لەگەڵ ئەوانەی لەگەڵتان باشن، ئایا چ چاکەیەکی بۆ
ێوە تێدایە؟ تەنانەت گوناهبارانیش هەمان شت دەکەن.
34 ئەگەر قەرز بدەنە ئەوانەی کە بەو هیوایەن لێیان وەربگرنەوە، ئایا چ
چاکەیەکی بۆ ێوە تێدایە؟ تەنانەت گوناهبارانیش قەرز دەدەنە گوناهباران
تاکو ئەوەندە وەربگرنەوە.
35 بەڵام ێوە دوژمنەکانتان خۆشبوێ، چاکە بکەن و قەرز بدەن،
چاوەڕێی وەرگرتنەوەش مەکەن، بەمە پاداشتتان گەورە دەبێت و دەبنە
ڕۆڵەی خودای هەرەبەرز، چونکە ئەو لەگەڵ بەدنمەک و بەدکاران نەرم و
نیانە.
36 بە بەزەیی بن، هەروەک چۆن باوکتان بە بەزەییە.

خەڵکی تاوانبار مەکەن

37 »حوکم مەدەن، بۆ ئەوەی خودا حوکمتان نەدات. خەڵکی تاوانبار
مەکەن، بۆ ئەوەی خودا تاوانبارتان نەکات. لە خەڵکی خۆش بن، خودا
لێتان خۆش دەبێت.
38 ببەخشن، پێتان دەبەخشرێت، پێوانەیەکی چاکی پەستێنراوی
هەژێنراوی لێڕژاوتان دەخرێتە باوەش، چونکە بەو پێوانەیەی ئێوە بۆ خەڵک
دەپێیون، خودا بۆتان دەپێوێتەوە.«
39 نموونەیەکی بۆ هێنانەوە: »ئایا کوێر دەتوانێت ڕێنمایی کوێر بکات؟
هەردووکیان ناکەونە چاڵەوە؟
40 قوتابی لە مامۆستاکەی زیاتر نییە، بەڵام هەرکەسێک تەواو فێربێت،
وەک مامۆستاکەی لێ دێت.
41 »بۆچی سەرنج لە پووشی ناو چاوی براکەت دەدەیت، بەڵام ئاگات
لە کاریتەکەی ناو چاوی خۆت نییە؟
42 چۆن دەتوانی بە براکەت بڵێی: ”برام با پووشەکەی ناو چاوت
دەربهێنم“ لەکاتێکدا کاریتەکەی ناو چاوی خۆت نابینیت؟ ئەی دووڕوو،
یەکەم جار کاریتەکەی ناو چاوت دەربهێنە، ئینجا باش دەبینیت بۆ
دەرهێنانی پووشەکەی ناو چاوی براکەت.

دار بە بەرهەم دەناسرێت

43 »هیچ دارێکی باش بەری خراپ نادات و داری خراپیش بەری
باش نادات.
44 هەر دارێک بە بەرەکەی دەناسرێتەوە. هەنجیر لە دڕک لێ
ناکرێتەوە، لە تووترکیش ترێ نارنرێتەوە.
45 مرۆڤی چاک لە گەنجینە چاکەکەی دڵ، چاکە دەردەهێنێت،
مرۆڤی خراپیش لە خراپەوە خراپە دەردەهێنێت، چونکە ئەوەی لە دڵ
هەڵدەقوڵێت دەم پێی دەدوێت.

بناغەی پتەو و بناغەی لاواز

46 «بۆچی بە ”پەروەردگارم، پەروەردگارم!“ ناوم دەبەیت، کەچی
ئەوەی دەیفەرمووم کاری پێ ناکەیت؟
47 ئەوەی بۆ لام دێت و گوێ لە فەرمایشتەکانم دەگرێت و کاری پێ
دەکات، نیشانتان دەدەم لە کێ دەچێت.
48 لە مرۆڤێک دەچێت خانوویەک دروستدەکات، جا زەوییەکەی
هەڵکەند و قووڵی کرد و بناغەکەی لەسەر بەرد دانا، لافاو هەستا و لە
خانووەکەی دا، بەڵام نەیتوانی بیجوڵێنێت، چونکە لەسەر بەرد بنیاد نرابوو.
49 بەڵام ئەوەی گوێی لێ بێت و پەیڕەوی نەکات، لە مرۆڤێک دەچێت
کە خانوویەکی بێ بناغەی لەسەر زەوی دروستکردبێت. کاتێک لافاو هات
و لە خانووەکەی دا، دەستبەجێ بە تەواوی ڕووخا.»

7

باوەڕی سەرپەلێک

1 لەدوای ئەوەی عیسا لە وتەکانی بووەوە بۆ ئەو خەڵکەی کە گوێیان
لێدەگرت، چووە ناو کەفەرناحوم.
2 سەرپەلێک* کۆیلەیەکی هەبوو زۆری خۆشدەویست، نەخۆش بوو و
لە سەرەمەرگدا بوو.
3 کاتێک سەرپەلەکە هەواڵی عیسای بیست، پیرانی جولەکەی ناردە
لای بۆ ئەوەی داوای لێ بکەن کە بێت و کۆیلەکەی چاک بکاتەوە.
4 ئەوانیش هاتنە لای عیسا و بە دڵ لێی پاڕانەوە و گوتیان: «شایانی
ئەوەیە کە ئەمەی بۆ بکەیت،
5 چونکە گەلی ئێمەی خۆشدەوێت و کەنیشتی بۆمان دروستکردووە.»
6 عیساش لەگەڵیان چوو.

---

* 7:2 وشە یۆنانییەکە مەبەست لە سەرکردەی سەد سەربازە لە سوپای ڕۆم.

بەڵام زۆری نەمابوو بگاتە ماڵەکە کە سەرپەلەکە هاوڕێکانی نارد پێی
بڵێن: » گەورەم، ئەزیەت مەکێشە، شایانی ئەوە نیم خۆت بێیتە ماڵەکەم،
7 لەبەر ئەوە خۆمم بە شایانی ئەوە نەزانی کە بێمە لات. تەنها وشەیەک
بفەرموو، خزمەتکارەکەم چاک دەبێتەوە،
8 چونکە منیش خۆم کەسێکم لەژێر فەرماندام، سەربازیشم لەژێر
دەستدایە. بەمە دەڵێم: ”بڕۆ،“ دەڕوات؛ بەوی دیکەش دەڵێم: ”وەرە،“
دێت؛ بە کۆیلەکەشم دەڵێم: ”ئەمە بکە،“ دەیکات.«
9 کاتێک عیسا گوێی لەمە بوو، پێی سەرسام بوو، ئینجا ئاوڕی
لەو خەڵکە دایەوە کە دوای کەوتبوون، فەرمووی: »پێتان دەڵێم، لە
ئیسرائیلدا باوەڕێکی بەهێزی ئاوام نەدیوە.«
10 ئەوانەی نێردرابوون گەڕانەوە ماڵەکە، بینییان کۆیلەکە چاک
بووەتەوە.

زیندووکردنەوەی مردوو

11 بۆ ڕۆژی پاشتر، عیسا بۆ شارێک چوو ناوی نایین بوو، قوتابییەکانی
و خەڵکێکی زۆری لەگەڵ چوون.
12 کاتێک لە دەروازەی شارەکە نزیک بووەوە، تەرمێکی بینی بەسەر
شانی خەڵکەوە، ئەویش کوڕە تاقانەی بێوەژنێک بوو، خەڵکێکی زۆری
شارەکەی لەگەڵ بوو.
13 کاتێک مەسیح ژنەکەی بینی، دڵی پێی سووتا و پێی فەرموو:
»مەگریێ.«
14 ئینجا هاتە پێشەوە و دەستی لە دارەمەیتەکە† دا، هەڵگرانی ڕاوەستان.
فەرمووی: »ئەی کوڕی گەنج، پێت دەڵێم، هەستە«!

† **7:14** دارەبازە.

15 مردووەکە ڕاستبووەوە و دەستی کرد بە قسەکردن، عیساش دایەوە
دەست دایکی.
16 هەموو ترسیان لێ نیشت، ستایشی خودایان کرد و گوتیان:
»لەناوماندا پێغەمبەرێکی مەزن دەرکەوتووە، خوداش گەلەکەی خۆی
بەسەرکردەوە«!
17 ئەم هەواڵەی ئەو لە هەموو یەهودیا و هەموو ناوچەکانی دەوروپشت
بڵاو بووەوە.

عیسا و یەحیا

18 قوتابییەکانی یەحیا هەموو ئەمانەیان بە یەحیا ڕاگەیاند. ئەویش دووان
لە قوتابییەکانی بانگکرد و
19 ناردنی بۆ لای مەسیحی خاوەن شکۆ بۆ ئەوەی لێی بپرسن: »ئایا
تۆی ئەوەی کە دێت، یان چاوەڕێی یەکێکی دیکە بکەین؟«
20 پیاوەکان هاتنە لای عیسا و گوتیان: »یەحیای لەئاوهەڵکێش ئێمەی
بۆ لات ناردووە، دەڵێت: ”ئایا تۆی ئەوەی کە دێت، یان چاوەڕێی یەکێکی
دیکە بکەین؟“«
21 لەو کاتەدا عیسا زۆر کەسی لە نەخۆشی و دەرد و ڕۆحە پیسەکان
چاککردەوە، بینایی بە چاوی زۆر لە کوێرەکان بەخشی.
22 ئینجا لە وەڵامدا پێی فەرموون: »بڕۆن چیتان بینی و بیستتان
بە یەحیای ڕابگەیەنن، کوێر دەبینێت، شەل دەڕوات، گەڕوگول
پاک دەبێتەوە، کەڕ دەبیستێت، مردوو هەڵدەستێتەوە و هەژار مزگێنی
پێدەدرێت.
23 خۆزگە دەخوازرێ بەوەی گومانم لێ ناکات.«
24 کاتێک نێردراوانی یەحیا ڕۆیشتن، عیسا ڕووی لە خەڵکەکە کرد و
سەبارەت بە یەحیا فەرمووی: »بۆ بینینی چی چوونە چۆڵەوانی؟ قامیشێک
کە با دەیجوڵێنێتەوە؟

25 ئەی بۆ بینینی چی چوون؟ مرۆڤێک کە جلوبەرگی گرانبەهای
پۆشیوە؟ نەخێر، ئەوانەی جلوبەرگی گرانبەها دەپۆشن و خۆش ڕادەبوێرن
لە کۆشکەکان دەژین.
26 ئەی بۆ بینینی چی چوون؟ پێغەمبەرێک؟ بەڵێ، پێتان دەڵێم، لە
پێغەمبەریش مەزنتر.
27 یەحیا ئەو کەسەیە کە دەربارەی نووسراوە:
«﴾من نێردراوی خۆم لەپێشتەوە دەنێرم،
ئەوەی ڕێگات بۆ ئامادە دەکات.﴿ ‡
28 من پێتان دەڵێم: لەنێو ئەوانەی لە ژن لەدایک بوون، کەس لە
یەحیا پایەبەرزتر نییە، بەڵام بچووکترینی ئەوەی لە شانشینی خودایە لەو
پایەبەرزترە.»
29 هەموو ئەوانەی گوێیان لێبوو، تەنانەت باجگرانیش دانیان بە
دادپەروەری خودا نا، چونکە بە دەستی یەحیا لە ئاو هەڵکێشرا بوون.
30 بەڵام فەریسی و تەوراتناس خواستی خودایان دەرهەق بە خۆیان
ڕەتکردەوە، چونکە لەسەر دەستی ئەو لە ئاو هەڵنەکێشرابوون.
31 عیسا بەردەوام بوو و فەرمووی: «ئەم نەوەیە بە چی بەراورد بکەم؟
لە چی دەچن؟
32 لەو منداڵانە دەچن کە لە بازاڕدا دانیشتوون و یەکتری بانگ دەکەن
و دەڵێن:
»”زوڕنامان بۆ لێدان و هەڵنەپەڕین،
شینمان بۆ گێڕان و نەگریان.“
33 یەحیای لەئاوهەڵکێش هات، نە نان دەخوات و نە شەراب
دەخواتەوە، دەڵێن: ”ڕۆحی پیسی تێدایە.“

‡ 7:27 مەلاخی 1:3

34 کوڕی مرۆڤ هات، دەخوات و دەخواتەوە، دەڵێن: ”ئەمە کابرایەکی
نەوسن و مەیخۆرە، هاوڕێی باجگران و گوناهبارانە.“
35 بەڵام دانایی ڕاستەقینە لە بەرهەمیەوە دەردەکەوێت.»

لێخۆشبوون و خۆشەویستی

36 یەکێک لە فەریسییەکان داوای لە عیسا کرد نانی لەگەڵ بخوات،
ئەویش چووەماڵی فەریسییەکە و لەسەر خوان دانیشت.
37 لە شارەکە ئافرەتێکی گوناهبار هەبوو، زانی عیسا لە ماڵی فەریسییەکە
دانیشتووە، بوتڵێکی ئەلەباستەریی§ بۆنی هێنا،
38 لە دواوە بە گریانەوە لەلای پێی ڕاوەستا، پێیەکانی بە فرمێسک تەڕ
کرد و بە قژی بۆی سڕییەوە، پێیەکانی ماچکرد و بە بۆنەکە چەوری کردن.
39 ئەو فەریسییەی کە عیسای داوەت کردبوو، کاتێک ئەمەی بینی،
لە دڵیدا گوتی: »ئەگەر ئەمە پێغەمبەر بووایە، دەیزانی ئەم ئافرەتەی دەستی
لێدەدات کێیە و چییە، چونکە گوناهبارە.»
40 عیسا وەڵامی دایەوە: »شیمۆن، دەمەوێ شتێکت پێ بڵێم.»
گوتی: »بفەرموو مامۆستا.»
41 »کابرایەک قەرزی دابوو بە دوو کەس، بە یەکێکیان پێنج سەد
دینار*، ئەوەی دیکەیان پەنجا.
42 هیچ کامیان نەیانبوو بیدەنەوە، کابرا لە هەردووکیان خۆشبوو. کامیان
زیاتر کابرای خۆشدەوێت؟«
43 شیمۆن وەڵامی دایەوە: »لەو باوەڕەدام ئەوەی پارە زۆرەکەی
لەلا بووە.»
پێی فەرموو: »حوکمەکەت ڕاستە.»

---

§ 7:37 لە بەردی ئەلەباستەر دروستکرابوو، ئەم جۆرە بەردە لە میسر هەیە بۆ تاشین ئاسانە و ڕەنگەکەی قاوەییە.
* 7:41 یەک دینار کرێی ڕۆژانەی کرێکارێک بووە.

44 ئینجا ڕووی کردە ئافرەتەکە و بە شیمۆنی فەرموو: «ئەم ئافرەتە
دەبینیت؟ هاتمە ماڵەکەت و ئاوت نەدامێ بۆ ئەوەی پێیەکانم بشۆم، بەڵام
ئەم بە فرمێسک پێی تەڕ کردم و بە قژی سڕییەوە.
45 تۆ ماچت نەکردم، بەڵام ئەم لەو کاتەوەی هاتوومەتە ژوورەوە لە
ماچکردنی پێیەکانم نەوەستاوە.
46 تۆ زەیتت لە سەرم نەدا، بەڵام ئەم بە بۆن پێیەکانمی چەورکرد.
47 لەبەر ئەم هۆیە پێت دەڵێم، گوناهە زۆرەکانی بەخشران و ئاوا
خۆشەویستییە زۆرەکەی دەردەبڕێت†. بەڵام ئەوەی کەم بەخشراوە،
کەم خۆشەویستی دەردەبڕێت.»
48 ئینجا بە ئافرەتەکەی فەرموو: «گوناهەکانت بەخشران.»
49 ئەوانەی لەگەڵی دانیشتبوون لە دڵی خۆیاندا گوتیان: «ئەمە کێیە
تەنانەت گوناهیش دەبەخشێت؟»
50 عیسا بە ئافرەتەکەی فەرموو: «باوەڕت ڕزگاری کردیت. بڕۆ بە
سەلامەت.»

8

نموونەی جوتیارێک

1 دوای ئەمە عیسا بە هەموو شار و گوندێکدا دەگەڕا و مزگێنی پاشایەتی
خودای ڕادەگەیاند، دوازدە قوتابییەکەشی لەگەڵ بوو.
2 چەند ئافرەتێکیش کە لە ڕۆحی پیس و نەخۆشی چاکببوونەوە:
مریەم کە بە مەجدەلی ناودەبردرا و حەوت ڕۆحی پیسی لێ دەرکردبوو،
3 یوەنای ژنی خوزای بریکاری هێرۆدس، سەوسەن و زۆری دیکەش،
بە ماڵی خۆیان یارمەتییان دەدان.

† 7:47 خۆشەویستی ئافرەتەکە لە ئەنجامی لێخۆشبوونی گوناهەکانی بوو.

4 کاتێک خەڵکێکی ئێجگار زۆر لە هەموو شارەکانەوە هاتن بۆ لای عیسا
و کۆبوونەوە، بە نموونە قسەی بۆ کردن:
5 «جوتیارێک چووە دەرەوە تۆو بکات. کە تۆوی دەوەشاند،
هەندێکی کەوتنە سەر ڕێگا و پێشێل بوون، باڵندەی ئاسمان خواردیانن.
6 هەندێکیش کەوتنە سەر زەوییەکی بەردەڵان، سەریان دەرکرد و
وشک بوون، چونکە خاکەکە شێی نەبوو.
7 هەندێکیش کەوتنە نێو دڕکان، دڕکەکان لەگەڵیان گەشەیان کرد و
خنکاندیانن.
8 هەندێکیش کەوتنە سەر زەوییەکی باش، ڕوان و سەد ئەوەندە
بەرهەمیان دا.»
ئەمانەی فەرموو و هاواری کرد: «ئەوەی گوێی هەیە بۆ بیستن، با
بیبیستێت!»

ڕوونکردنەوەی نموونەی جوتیارەکە

9 قوتابییەکانی لێیان پرسی کە مەبەست لەم نموونەیە چی بوو؟
10 ئەویش فەرمووی: «بە ئێوە دراوە نهێنی شانشینی خودا بزانن، بەڵام
بە نموونە قسە بۆ خەڵک دەکەم بۆ ئەوەی
«﴾سەیر بکەن، بەڵام نەبینن و
گوێ بگرن، بەڵام تێنەگەن.﴿*
11 «ئەمە مەبەستی نموونەکەیە: تۆوەکە پەیامی خودایە.
12 ئەوانەی سەر ڕێگاکە ئەوانەن کە گوێیان لێبوو، ئینجا ئیبلیس دێت
و پەیامەکە لە دڵیان دەبات، نەوەک باوەڕ بهێنن و ڕزگاریان بێت.
13 ئەوانەش کە کەوتنە سەر زەوییە بەردەڵانەکە، ئەوانەن کە پەیامەکە
بە خۆشییەوە وەردەگرن کاتێک دەیبیستن، بەڵام ڕەگیان نییە و تاکو
ماوەیەک باوەڕ دەهێنن، بەڵام کاتێک تاقی دەکرێنەوە، دەکەون.

---

* **8:10** ئیشایا 9:6

14 ئەوانەی کەوتنە ناو دڕکەکان، ئەوانەن کە دەبیستن، بە خەفەت و
سامان و خۆشییەکانی ژیان دەخنکێن، بەرهەمی پێگەیشتوو نادەن.
15 بەڵام ئەوانەی کەوتنە سەر زەوییە چاکەکە، ئەوانەن کە بە دڵێکی
چاک و باشەوە دەبیستن، پەیامەکە لە دڵیاندا دەپارێزن و بە خۆڕاگرییەوە
بەرهەم دەدەن.

ئاگاداربن چۆن گوێ دەگرن

16 «کەس چرا هەڵناکات و بە تەشت دایپۆشێت، یان لەژێر نوێن
دایبنێت، بەڵکو لەسەر چرادانی دادەنێت، تاکو ئەوانەی دێنە ژوورەوە
ڕووناکییەکە ببینن،
17 چونکە هیچ شتێکی شاردراوە نییە ئاشکرا نەبێت و نهێنی نییە نەزانرێت
و دەرنەکەوێت.
18 کەواتە ئاگاداربن چۆن گوێ دەگرن، چونکە ئەوەی هەیەتی پێی
دەدرێت، ئەوەش کە نییەتی، تەنانەت ئەوەشی کە ئەو بە هی خۆی
دەزانێت لێی دەسەنرێتەوە.»

خێزانی ڕاستەقینەی عیسا

19 ئینجا دایک و براکانی عیسا هاتنە لای، بەڵام لەبەر خەڵکەکە
نەیانتوانی بگەنە لای.
20 پێی گوترا: «دایک و براکانت لە دەرەوە ڕاوەستاون، دەیانەوێ
بتبینن.»
21 وەڵامی دانەوە: «دایک و براکانم ئەوانەن کە گوێ لە پەیامی خودا
دەگرن و کاری پێدەکەن.»

عیسا ڕەشەبا هێمن دەکاتەوە

22 ڕۆژێکیان عیسا لەگەڵ قوتابییەکانی سواری بەلەمێک بوو، پێی
فەرموون: «با بپەڕینەوە ئەوبەری دەریاچەکە.» جا بەڕێ کەوتن.

23 کاتێک دەڕۆیشتن ئەو نوست. ڕەشەبایەکیش هەڵیکردە سەر
دەریاچەکە، بەلەمەکە خەریک بوو پڕدەبوو لە ئاو و کەوتنە مەترسییەوە.
24 جا هاتنە لای، خەبەریان کردەوە و گوتیان: «گەورەم، گەورەم،
وا لەناودەچین»!
ئەویش هەستا، لە ڕەشەبا و شەپۆلەکانی ڕاخوڕی، کۆتاییان هات و
هێمن بوونەوە.
25 ئینجا پێی فەرموون: «کوا باوەڕتان؟»
ئەوانیش سەرسام بوون و ترسان، بە یەکتریان دەگوت: «باشە ئەمە
کێیە؟ فەرمان بە با و ئاویش دەکات و گوێڕایەڵی دەبن.»

دەرکردنی ڕۆحی پیس

26 ئینجا بەرەو هەرێمی گەراسین ڕۆیشتن، کە بەرامبەر جەلیلە.
27 کاتێک عیسا دابەزیە سەر وشکانی، پیاوێکی ئەو شارەی تووش
بوو کە ڕۆحی پیسی تێدابوو، دەمێک بوو جلی لەبەر نەدەکرد و لە ماڵدا
نەدەژیا، بەڵکو لە گۆڕستان دەژیا.
28 کە عیسای بینی، هاواری کرد و لەبەردەمی کەوت، بە دەنگی بەرز
گوتی: «چیت لە من دەوێت، ئەی عیسای کوڕی خودای هەرەبەرز؟
لێت دەپاڕێمەوە ئەشکەنجەم نەدەی»!
29 چونکە عیسا فەرمانی بە ڕۆحە پیسەکە دابوو لە پیاوەکە بێتە
دەرەوە. زۆر جار ڕۆحە پیسەکە دەیگرت، هەرچەندە بە کۆت و زنجیر
دەبەسترایەوە و چاودێری دەکرا، بەڵام کۆتەکانی دەشکاند و ڕۆحی پیس
بەرەو چۆڵەوانی دەیبرد.
30 عیسا لێی پرسی: «ناوت چییە؟»
گوتی: «لێگیۆن،[†]» چونکە زۆر ڕۆحی پیسی تێچووبوو.

† 8:30 لێگیۆن: لەشکر

31 لێی دەپاڕانەوە نەوەک فەرمانیان پێ بکات بەرەو بیری بێ بن‡ بڕۆن.
32 لەوێ ڕانە بەرازێکی زۆر لە شاخ دەلەوەڕان، لێی پاڕانەوە کە ڕێیان
بدات بچنە ناویانەوە، ئەویش ڕێی پێدان.
33 ڕۆحە پیسەکان لە پیاوەکە هاتنە دەرەوە و چوونە ناو بەرازەکانەوە،
ڕانەکەش لە قەدپاڵەکەوە بۆ ناو دەریاچەکە هەڵدێران و خنکان.
34 کاتێک شوانەکان ئەم ڕووداوەیان بینی، ڕایانکرد و هەواڵیان دا بە
شار و گێڵگەکان.
35 ئینجا خەڵکەکە چوون تاکو ئەوەی ڕوویداوە ببینن. کاتێک هاتنە
لای عیسا و بینییان ئەو پیاوەی ڕۆحە پیسەکانی لێ دەرچووبوو پۆشتەیە و
ئاقڵە و لەبەرپێی عیسا دانیشتووە، ئیتر ترسان.
36 ئەوانەی بینیبوویان بۆ خەڵکەکەیان گێڕایەوە، چۆن ئەوەی ڕۆحی
پیسی تێدابوو چاک بووەتەوە.
37 هەموو کۆمەڵانی هەرێمی گەراسین داوایان لە عیسا کرد لەلایان
بڕوات، چونکە ترسێکی زۆریان لێ نیشتبوو. ئەویش سواری بەلەمەکە بوو
و گەڕایەوە.
38 ئەو پیاوەی ڕۆحە پیسەکانی لێ دەرکرابوو، لێی دەپاڕایەوە کە لەگەڵی
بێت، بەڵام عیسا ڕەوانەی کرد و فەرمووی:
39 «بۆ ماڵی خۆت بگەڕێوە و ئەوەی خودا بۆی کردی، بیگێڕەوە.»
ئەویش ڕۆیشت و بە هەموو شارەکەی ڕاگەیاند کە عیسا چی بۆ کردبوو.

زیندووکردنەوەی کچێک و چاککردنەوەی ژنێک

40 کاتێک عیسا گەڕایەوە خەڵکەکە پێشوازیان لێکرد، چونکە هەموو
چاوەڕێیان دەکرد.

‡ **8:31** یۆنانی: ئەبیسۆس. شوێنێکی زۆر قووڵە، ڕۆحی پیس و مردووانی تێدا بەند دەکرێت.

41 پیاوێک کە ناوی یایرۆس و پێشەوای کەنیشت بوو، هات و
لەبەرپێی عیسادا کەوت، لێی پاڕایەوە تاکو بچێتە ماڵەکەی،
42 چونکە کچە تاقانەکەی کە تەمەنی نزیکەی دوازدە ساڵ بوو لە
سەرەمەرگدا بوو.
کاتێک عیسا دەڕۆیشت خەڵکەکە پاڵەپەستۆیان دەخستە سەری.
43 ژنێک لەوێ بوو کە دوازدە ساڵ خوێنبەربوونی هەبوو، هەموو
ئەوەی هەیبوو دابووی بە پزیشک، کەسیش نەیتوانیبوو چاکی بکاتەوە.
44 جا لە دواوە هات و دەستی لە چمکی کراسەکەی عیسا دا، دەستبەجێ
خوێن لەبەرڕۆیشتنەکەی وەستا.
45 عیسا فەرمووی: «کێ بوو دەستی لێدام؟»
کە هەموو نکۆڵییان کرد، پەترۆس گوتی: «گەورەم، خەڵکەکە لە
دەوروپشتتن و پاڵەپەستۆ دەکەن.»
46 بەڵام عیسا فەرمووی: «یەکێک دەستی لێدام، چونکە هەستم بە
هێزێک کرد لێم چووە دەرەوە.»
47 ژنەکە بینی ئەوەی کردی ناشاردرێتەوە، بە لەرزەوە هات و کەوتە
بەرپێی، لەبەرچاوی هەمووان ڕایگەیاند کە بۆچی دەستی لێداوە و چۆن
دەستبەجێ چاک بووەتەوە.
48 عیساش پێی فەرموو: «کچم، باوەڕەکەت تۆی چاککردەوە، بڕۆ بە
سەلامەت.»
49 هێشتا عیسا قسەی دەکرد، یەکێک لە ماڵی پێشەوای کەنیشتەوە
هات و گوتی: «کچەکەت مرد، ئیتر ئەزیەت مەخەرە بەر مامۆستا.»
50 عیساش ئەمەی بیست و وەڵامی دایەوە: «مەترسە، تەنها باوەڕت
هەبێت ئەو چاکدەبێتەوە.»
51 کاتێک گەیشتە ماڵەکە، نەیهێشت کەس لەگەڵی بچێتە ژوورەوە،
پەترۆس و یۆحەنا و یاقوب و دایک و باوکی منداڵەکە نەبێت.

52 هەموو دەگریان و شینیان بۆ دەگێڕا، ئەویش فەرمووی: «مەگریێن
نەمردووە، بەڵکو نوستووە.»
53 خەڵکەکە پێی پێکەنین، چونکە دەیانزانی مردووە.
54 بەڵام عیسا دەستی کچەکەی گرت، بانگی کرد و فەرمووی:
«کیژۆڵە، هەستە!»
55 ئیتر ڕۆحی هاتەوە بەر و دەستبەجێ هەستا، ئەوسا فەرمانی دا نانی
بدەنێ.
56 دایک و باوکی سەریان سوڕما، بەڵام ڕایسپاردن ئەوەی ڕوویداوە
بە کەسی نەڵێن.

9

عیسا دوازدە نێردراوەکە دەنێرێ

1 کاتێک عیسا دوازدە قوتابییەکەی بانگکرد، هێز و دەسەڵاتی پێدان بۆ
دەرکردنی هەموو ڕۆحە پیسەکان و چاککردنەوەی نەخۆشییەکان،
2 ناردنی تاکو مزگێنی پاشایەتی خودا بدەن و نەخۆش چاک بکەنەوە.
3 پێی فەرموون: «بۆ ڕێگا هیچ هەڵمەگرن، نە گۆچان و نە توورەکە، نە
نان و نە پارە، کەسیش کراسی زیادەی پێ نەبێت.
4 چوونە هەر ماڵێک لەوێ بمێننەوە هەتا ئەو کاتەی ئەوێ بەجێدەهێڵن.
5 ئەگەر خەڵکەکەی پێشوازییان لێ نەکردن، لە شارۆچکەکەیان بڕۆنە
دەرەوە و تۆزی پێتان بتەکێنن، بۆ شایەتی لەسەریان.»
6 جا بەڕێکەوتن و بە گوندەکاندا دەگەڕان، مزگێنییان دەدا و لە هەموو
لایەک خەڵکیان چاک دەکردەوە.

هێرۆدس یەحیا دەکوژێت

7 هێرۆدسی ئەنتیپاس کە فەرمانڕەوای جەلیل بوو، هەموو ئەو شتانەی
بیستەوە کە ڕوویدەدا و سەری سوڕما، چونکە هەندێک دەیانگوت:
«یەحیا لەناو مردووان هەستاوەتەوە.»

8 هەندێکی دیکەش دەیانگوت: «ئەلیاس دەرکەوتووە.» کەسانی
دیکەش: «یەکێک لە پێغەمبەرانی کۆن زیندووبووەتەوە.»
9 هیرۆدسیش گوتی: «خۆم سەری یەحیام لێکردەوە، ئەی ئەمە کێیە
شتی وای لێ دەبیستم؟» لەبەر ئەوە هەوڵی دەدا بیبینێت.

تێرکردنی پێنج هەزار کەس

10 نێردراوان گەڕانەوە و ئەوەی کردبوویان بۆ عیسایان گێڕایەوە،
ئەویش ئەوانی برد و بە تەنها چوون بۆ شارۆچکەیەک کە ناوی بێتسەیدا
بوو.
11 بەڵام خەڵکەکە زانییان و دوای کەوتن، ئەویش پێشوازی لێکردن
و باسی پاشایەتی خودای بۆ کردن، ئەوانەی پێویستییان بە چاکبوونەوە بوو
چاکیکردنەوە.
12 کاتێک ڕۆژ بەرەو ئاوابوون دەچوو، دوازدە قوتابییەکە هاتن و
پێیان گوت: «خەڵکەکە بەڕێبکە با بڕۆنە گوند و کێڵگەکانی دەوروبەر،
تاکو لەوێ بمێننەوە و خواردنیش پەیدا بکەن، چونکە ئێمە لێرە لە شوێنێکی
چۆڵداین.»
13 پێی فەرموون: «ئێوە شتێکیان بدەنێ با بیخۆن.»
وەڵامیان دایەوە: «لە پێنج نان و دوو ماسی زیاترمان نییە، مەگەر
بڕۆین نان بۆ هەموو خەڵکەکە بکڕین،»
14 چونکە نزیکەی پێنج هەزار پیاو دەبوون.
ئینجا بە قوتابییەکانی فەرموو: «بە کۆمەڵ دایاننیشێنن، هەر کۆمەڵێک
نزیکەی پەنجا کەس بێت.»
15 جا بەم جۆرەیان کرد و هەموویان دانیشاندن.
16 ئینجا عیسا پێنج نانەکە و دوو ماسییەکەی هەڵگرت و تەماشای
ئاسمانی کرد، سوپاسی خودای کرد و لەتی کردن، دایە قوتابییەکان تاکو
لەبەردەمی خەڵکەکەی دابنێن.

17 هەموو خواردیان و تێر بوون. لەو پەلکەنانەی لێیان مایەوە دوازدە
سەبەتە هەڵگیرایەوە.

پەترۆس دان بەوەدا دەنێت کە عیسا مەسیحەکەیە

18 کاتێک عیسا بە تەنها نوێژی دەکرد، قوتابییەکان لەگەڵی بوون، لێی
پرسین: «خەڵکەکە دەڵێن من کێم؟»

19 وەڵامیان دایەوە: «یەحیای لەئاوهەڵکێش، هەندێکیش ئەلیاس،
خەڵکی دیکەش دەڵێن کە یەکێک لە پێغەمبەرانی کۆنە زیندووبووەتەوە.»
20 پێی فەرموون: «ئەی ئێوە دەڵێن من کێم؟»

پەترۆس وەڵامی دایەوە: «مەسیحی* خودایت.»
21 ئەویش ئاگاداری کردنەوە و ڕایسپاردن ئەمە بە کەس نەڵێن.

یەکەم باسی مردنی عیسا

22 هەروەها فەرمووی: «کوڕی مرۆڤ دەبێت زۆر ئازار بچێژێت و
پیران و کاهینانی باڵا و مامۆستایانی تەورات ڕەتی بکەنەوە، بکوژرێت و لە
ڕۆژی سێیەم هەستێنرێتەوە.»

23 ئینجا بە هەمووانی فەرموو: «ئەگەر کەسێک دەیەوێت ببێتە قوتابی
من، با نکوڵی لە خۆی بکات و ڕۆژانە خاچەکەی هەڵبگرێت و دوام
بکەوێت،
24 چونکە ئەوەی بیەوێت ژیانی خۆی ڕزگار بکات دەیدۆڕێنێت، بەڵام
ئەوەی لە پێناوی من ژیانی خۆی بدۆڕێنێت، ڕزگاری دەکات†.
25 چی بەکەڵکی مرۆڤ دێت ئەگەر هەموو جیهان بباتەوە، بەڵام خۆی
بدۆڕێنێت یان خۆی لە دەست بدات؟

* **9:20** مەسیح: بڕوانە زەبوورەکان 2:2 † **9:24** ڕزگاربوون لە گوناه و دۆزەخی هەتاهەتایی.

26 ئەوەی شەرمی بە من و بە وتەکانم بێت، کوڕی مرۆڤیش شەرمی
پێی دەبێت، کاتێک بە شکۆمەندی خۆی و باوک و فریشتە پیرۆزەکانەوە
دێتەوە.
27 »بەڵام ڕاستیتان پێ دەڵێم، هەندێک لەوانەی لێرە ڕاوەستاون مردن
ناچێژن هەتا شانشینی خودا نەبینن.«

شێوە گۆڕانی عیسا

28 نزیکەی هەشت ڕۆژ لەدوای ئەم وتانە، عیسا پەترۆس و یۆحەنا و
یاقوبی برد و سەرکەوتە سەر چیایەک تاکو نوێژ بکات.
29 کاتێک نوێژی دەکرد، ڕوخساری گۆڕا و جلەکانی سپی بریسکەدار
هەڵگەڕان.
30 دوو پیاویش لەگەڵی دەدوان، موسا و ئەلیاس بوون.
31 بە شکۆوە دەرکەوتن و لەبارەی ڕووداوی بەجێهێشتنی جیهان کە
دەبووایە بەم نزیکانە لە ئۆرشەلیم بێتە دی، گفتوگۆیان کرد.
32 بەڵام پەترۆس و هاوڕێیانی خەو چاوی قورس کردبوون، کاتێک
بە تەواوی خەبەریان بووەوە شکۆی ئەویان بینی و هەروەها ئەو دوو
پیاوەشیان بینی کە لەگەڵی ڕاوەستابوون.
33 کاتێک پیاوەکان لە عیسا جیا دەبوونەوە، پەترۆس بە عیسای گوت:
»گەورەم، پێمان باشە لێرە بین. با سێ کەپر دروستبکەین، یەکێک بۆ تۆ و
یەکێک بۆ موسا و یەکێکیش بۆ ئەلیاس.« ئەمەی گوت بێ ئەوەی بزانێت
باسی چی دەکات.
34 کاتێک لەم قسانەدا بوو، هەورێک هات و باڵی بەسەریاندا کێشا،
کە کەوتنە ناو هەورەکە، ترسان.
35 دەنگێک لەناو هەورەکەوە هات: »ئەمە کوڕی منە، ئەوەی
هەڵمبژاردووە، گوێی لێ بگرن.«

36 کە دەنگەکە نەما، عیسا بە تەنها بینرا. ئەوانیش بێدەنگ بوون و لەو
ڕۆژانەدا لەلای کەس باسی ئەو شتانەیان نەکرد کە بینییان.

دەرکردنی ڕۆحی پیس لە کوڕێکدا

37 بۆ بەیانی، کە لە کێوەکە هاتنە خوارەوە، خەڵکێکی زۆر بەرەوپیریان
هاتن.
38 لەنێو خەڵکەکەدا پیاوێک هاواری کرد: «مامۆستا، لێت دەپاڕێمەوە
تەماشای کوڕەکەم بکە، چونکە تاقە کوڕمە.
39 ڕۆحی پیس دەستی لێ دەوەشێنێت، کوڕەکەشم لەناکاو هاوار
دەکات و فێی لێ دێت و دەمی کەف دەکات، بە زەحمەت وازی لێ
دەهێنێت و شلوکوتی دەکات.
40 لە قوتابییەکانت پاڕامەوە تاکو دەریبکەن، بەڵام نەیانتوانی.»
41 عیسا وەڵامی دایەوە: «ئەی نەوەی بێباوەڕ و خوار، هەتا کەی
لەگەڵتان بم و بەرگەتان بگرم؟ کوڕەکەت بهێنە ئێرە.»
42 کاتێک کوڕەکە دەهات، ڕۆحە پیسەکە ڕایتەکاند و فێی لێ هێنا،
عیساش لە ڕۆحە پیسەکەی ڕاخوڕی و کوڕەکەی چاککردەوە، دایەوە
دەست باوکی.
43 هەموو لە گەورەیی خودا سەرسام بوون.

دووەم باسی مردنی عیسا

کاتێک هەمووان لە تەواوی کارەکانی عیسا سەرسام ببوون، عیسا بە
قوتابییەکانی فەرموو:
44 «بە باشی گوێ لە قسەکانم بگرن: کوڕی مرۆڤ دەدرێتە دەست
خەڵک.»
45 بەڵام لەم قسەیە تێنەگەیشتن، لێیان شاردرابووەوە تاکو حاڵی نەبن،
ترسان لەبارەی ئەم قسەیە پرسیاریشی لێ بکەن.

گەڕان بەدوای پلە و پایەدا

46 دەمەقاڵێیەک لەنێوان قوتابییەکاندا دروست بوو لەسەر ئەوەی کە
کامیان پایەبەرزترە.
47 عیسا بە نیازی دڵیانی زانی، منداڵێکی هێنا و لەلای خۆی ڕایگرت،
48 پێی فەرموون: »ئەوەی بە ناوی منەوە پێشوازی لەم منداڵە بکات،
پێشوازی لە من دەکات، ئەوەش پێشوازی لە من بکات، ئەوا پێشوازی
لەوە دەکات کە ناردوومی، چونکە بچووکترینی هەمووتان پایەبەرزترە.«

ئەوەی دژمان نییە لەگەڵمانە

49 یۆحەنا گوتی: »گەورەم، یەکێکمان بینی بە ناوی تۆوە ڕۆحی پیسی
دەردەکرد، ڕێمان لێ گرت، چونکە لەگەڵمان دوات ناکەوێت.«
50 عیساش پێی فەرموون: »ڕێی لێ مەگرن، چونکە ئەوەی دژتان نییە
لەگەڵتانە.«

پێداگری عیسا لەسەر ڕۆیشتنی بۆ ئۆرشەلیم

51 کە ڕۆژانی بەرزکردنەوەی‡ عیسا نزیک بووەوە، پێداگری کرد
لەسەر ڕۆیشتنی بۆ ئۆرشەلیم.
52 نێردراوی لەپێش خۆی نارد، ئەوانیش ڕۆیشتن و چوونە گوندێکی
سامیرەییەکان تاکو شوێنی بۆ ئامادە بکەن،
53 بەڵام پێشوازییان لێ نەکرد، چونکە بەرەو ئۆرشەلیم دەچوو.
54 کاتێک یاقوب و یۆحەنای قوتابییانی عیسا ئەمەیان بینی، گوتیان:
»گەورەم، دەتەوێ داوا بکەین لە ئاسمانەوە ئاگر بێتە خوارەوە و لەناویان
ببات؟«
55 بەڵام عیسا ئاوڕی دایەوە و سەرزەنشتی کردن.
56 ئینجا چوونە گوندێکی دیکە.

---

‡ **9:51** بەرزکردنەوە بۆ ئاسمان.

نرخی شوێنکەوتنی عیسا

57 کاتێک بە ڕێگادا دەڕۆیشتن، یەکێک پێی گوت: «بۆ هەرکوێ
بچیت دوات دەکەوم.»
58 عیساش پێی فەرموو: «ڕێوی کونی هەیە و باڵندەی ئاسمانیش
هێلانە، بەڵام کوڕی مرۆڤ جێیەکی نییە کە سەری لەسەر دابنێت.»
59 بە یەکێکی دیکەی فەرموو: «دوام بکەوە.» ئەمەیان گوتی:
«گەورەم، ڕێگام بدە یەکەم جار بچم باوکم بنێژم.»
60 عیساش پێی فەرموو: «واز لە مردووان بهێنە با مردووەکانی خۆیان
بنێژن، بەڵام تۆ بڕۆ مزگێنی پاشایەتی خودا بدە.»
61 یەکێکی دیکە گوتی: «گەورەم، دوات دەکەوم، بەڵام جارێ
لێمگەڕێ با ماڵئاوایی لە خانەوادەکەم بکەم.»
62 عیساش پێی فەرموو: «هەرکەسێک دەست لەسەر گاسن دابنێت
و ئاوڕ لە دواوە بداتەوە، بەکەڵکی شانشینی خودا نایەت.»

10

عیسا حەفتا و دوو قوتابی دەنێرێت

1 پاش ئەمە مەسیحی خاوەن شکۆ حەفتا و دوو کەسی دیکەی
دەستنیشان کرد، لەپێش خۆی دوو دوو ناردنی بۆ هەر شار و جێگایەک
کە بەتەمابوو بۆی بچێت.
2 جا پێی فەرموون: «دروێنە زۆرە، بەڵام سەپان* کەمە. لەبەر ئەوە
داوا لە خاوەنی دروێنە بکەن تاکو سەپان بۆ دروێنەکەی بنێرێت.
3 بڕۆن! ئەوا من وەک بەرخ بۆ ناو گورگان دەنێرم.
4 نە کیسەی پارە و نە توورەکە و نە پێڵاو هەڵمەگرن، لە ڕێگاش سڵاو
لە کەس مەکەن.

* **10:2** سەپان: پاڵە، وەرزێر، ئەو کەسەی دەغڵ و دان دەدروێتەوە.

5 »چوونە هەر ماڵێکیش، یەکەم جار بڵێن: ”ئاشتی بۆ ئەم ماڵە بێت،“
6 ئەگەر پیاوی ئاشتی لەوێ بێت، ئەوا ئاشتیتان دەچێتە سەری، ئەگینا
بۆ خۆتان دەگەڕێتەوە.
7 لەو ماڵە بمێننەوە و لەوەی هەیانە بخۆن و بخۆنەوە، چونکە کرێکار
شایانی کرێی خۆیەتی. ماڵە و ماڵیش مەکەن.
8 »چوونە هەر شارێک و پێشوازییان لێکردن، ئەوەی لەبەردەمتانی
دادەنێن بیخۆن،
9 ئەو نەخۆشانەی تێیدایە چاکیان بکەنەوە و پێیان بڵێن: ”پاشایەتی خودا
لێتان نزیک بووەتەوە.“
10 بەڵام ئەگەر چوونە شارۆچکەیەک و پێشوازییان لێ نەکردن، بڕۆنە
سەر شەقامەکانی و بڵێن:
11 ”تەنانەت تۆزی شارۆچکەکەتان کە بە پێمانەوە نووساوە بۆتانی
دەتەکێنین، بەڵام ئەمە بزانن: پاشایەتی خودا لێتان نزیک بووەتەوە.“
12 پێتان دەڵێم: لەو ڕۆژەدا† سەدۆم سزای سووکتری دەبێت لەوەی
ئەو شارۆچکەیە.
13 »قوڕبەسەرت، ئەی شاری خورازین! قوڕبەسەرت، ئەی
بێتسەیدا! چونکە ئەو پەرجووانەی‡ لەنێو ئێوەدا کران، ئەگەر لە سور
و سەیدا بکرایە، ئەوا هەر زوو خەڵکەکەی بە جلوبەرگی گوش§ و لەناو
خۆڵەمێشدا دادەنیشتن و تۆبەیان دەکرد.
14 بەڵام لە ڕۆژی لێپرسینەوەدا، سزای سور و سەیدا لە هی ئێوە سووکتر
دەبێت.

---

† **10:12** ڕۆژی لێپرسینەوە.
‡ **10:13** پەرجوو: موعجیزە.
§ **10:13** لە کاتی ماتەمگێڕان و تۆبەکردندا جلوبەرگی لە گوش دروستکراویان لەبەرکردووە کە ئەزیەتی پێستیانی داوە.

15 تۆش ئەی کەفەرناحوم، ئایا بۆ ئاسمان بەرز دەکرێیتەوە؟ نەخێر، تۆ
بۆ جیهانی مردووان* دەچیتە خوارەوە.
16 »ئەوەی گوێتان لێ بگرێت، گوێ لە من دەگرێت، ئەوەی ڕەتتان
دەکاتەوە من ڕەت دەکاتەوە. ئەوەش من ڕەت دەکاتەوە، ئەوە ڕەت
دەکاتەوە کە منی ناردووە.«

گەڕانەوەی حەفتا و دوو قوتابی

17 حەفتا و دوو نێردراوەکە بە شادییەوە گەڕانەوە و گوتیان:
» گەورەم، تەنانەت ڕۆحی پیسیش بە ناوی تۆوە ملکەچمانن.«
18 ئەویش پێی فەرموون: »شەیتانم بینی وەک بروسکە لە ئاسمانەوە
دەکەوت.
19 ئەوەتا دەسەڵاتم پێتان داوە پێ بە مار و دووپشک و هەموو هێزی
دوژمندا بنێن، هیچ شتێکیش زیانتان پێنا گەیەنێت.
20 بەڵام بەمە دڵخۆش مەبن کە ڕۆحە پیسەکان ملکەچتانن، بەڵکو
دڵخۆش بن کە ناوتان لە ئاسماندا نووسراوە.«
21 لەو کاتەدا عیسا بە ڕۆحی پیرۆز شادمان بوو و فەرمووی: »ئەی
باوک سوپاست دەکەم، پەروەردگاری ئاسمان و زەوی، چونکە ئەمانەت
لە دانا و تێگەیشتووان شاردووەتەوە و بۆ منداڵانت ئاشکرا کردووە. بەڵێ
ئەی باوک، چونکە ئەمەت پێ باش بوو!
22 »باوکم هەموو شتێکی پێ سپاردووم، کەس نازانێت کوڕەکە† کێیە
باوک نەبێت، یان باوک کێیە کوڕەکە و ئەوانە نەبێت کە کوڕەکە
دەیەوێ بۆیانی ئاشکرا بکات.«

---

* **10:15** یۆنانی: هادیس: بڕوانە پەراوێزی مەتا 11:23.

† **10:22** کاتێک عیسا باسی)باوک(دەکات مەبەستی لە خودایە و کاتێکیش باسی)کوڕەکە(
دەکات مەبەستی لە خودی خۆیەتی.

23 ئینجا ئاوڕی لە قوتابییەکانی دایەوە و بە تەنها بەوانی فەرموو: «خۆزگە
دەخوازرێت بەو چاوانەی ئەوە دەبینێت کە ئێوە دەیبینن،
24 چونکە پێتان دەڵێم، زۆر پێغەمبەر و پاشا ویستیان ئەوە ببینن کە
ئێوە دەیبینن، بەڵام نەیانبینی، ئەوەش بیستن کە ئێوە دەیبیستن، بەڵام
نەیانبیست.»

نموونەی سامیرەییە چاکەکە

25 تەوراتناسێک هەستا بۆ ئەوەی عیسا تاقی بکاتەوە و گوتی: «مامۆستا
چی بکەم تاکو ژیانی هەتاهەتایی بە میرات وەربگرم؟»
26 ئەویش پێی فەرموو: «لە تەوراتدا چی نووسراوە؟ چۆن
دەیخوێنیتەوە؟»
27 وەڵامی دایەوە: «﴿بە هەموو دڵ و بە هەموو گیان و بە هەموو توانا
و هەموو بیرتانەوە یەزدانی پەروەردگاری خۆتان خۆشبوێت،﴾‡ هەروەها
﴿نزیکەکەت وەک خۆت خۆشبوێت.﴾§»
28 عیسا پێی فەرموو: «وەڵامەکەت ڕاستە، ئەمە بکە، ژیانی هەتاهەتایی
بەدەستدەهێنیت.»
29 بەڵام تەوراتناسەکە ویستی پاکانە بۆ خۆی بکات، بە عیسای گوت:
«نزیکەکەم کێیە؟»
30 عیسا وەڵامی دایەوە: «پیاوێک لە ئۆرشەلیمەوە بۆ ئەریحا* دەچوو،
کەوتە دەست جەردە، ڕووتیان کردەوە و برینداریان کرد، ئینجا بە
نیوەمردوویی بەجێیان هێشت و ڕۆیشتن.
31 وا ڕێککەوت کاهینێک بەو ڕێگایەدا دەڕۆیشت، کاتێک ئەوی
بینی لەو بەرەوە تێپەڕی.

---

‡ **10:27** دواوتار 5:6
§ **10:27** لێڤییەکان 18:19
* **10:30** ئەریحا نزیکەی 32 کم لە ئۆرشەلیمەوە دوورە، نزیکەی 1000م لە سەرووی ئاستی دەریا
لە ئۆرشەلیم نزمترە و ڕێگای شاخاوییە، بۆ جەردە و ڕێگران گونجاوە.

32 هەروەها کابرایەکی لێڤیش† بە هەمان شێوە گەیشتە شوێنەکە، هات
و سەیری کرد و لەو بەرەوە تێپەڕی.
33 بەڵام سامیرەییەکی‡ ڕێبوار هاتە سەری، بینی و دڵی پێی سووتا،
34 لێی چووە پێش و ڕۆن و شەرابی بەسەر برینەکاندا کرد و پێچایەوە،
سواری ولاخەکەی خۆی کرد و بردییە خانێک و چاودێری کرد.
35 ڕۆژی پاشتر دوو دیناری دەرهێنا و دایە خانچییەکە و گوتی:
”چاودێری بکە و هەرچی زیاترت خەرجکرد، کە گەڕامەوە دەتدەمەوە.“
36 »کام لەم سێ کەسە بە نزیک دەزانیت بۆ ئەو پیاوەی کە کەوتە
دەست جەردەکان؟«
37 تەوراتناسەکە گوتی: »ئەوەی بەزەیی پێیدا هاتەوە.«
عیساش پێی فەرموو: »تۆش بڕۆ و بەو شێوەیە بکە.«

لە ماڵی مریەم و مەرسا

38 کاتێک عیسا و قوتابییەکانی بەرەو ئۆرشەلیم دەچوون، عیسا لایدا
گوندێک، ژنێک لە ماڵەکەی خۆی پێشوازی لێکرد ناوی مەرسا بوو.
39 خوشکێکی هەبوو ناوی مریەم بوو، لەبەرپێی مەسیح دانیشت و
گوێی لە فەرمایشتەکانی دەگرت.
40 بەڵام مەرسا لەبەر زۆری خزمەتکردن شلەژا بوو، ڕاوەستا و گوتی:
» گەورەم، باکت نییە خوشکم بە تەنها بەجێی هێشتووم و خزمەت دەکەم؟
پێی بفەرموو با یارمەتیم بدات.«
41 مەسیح وەڵامی دایەوە: »مەرسا، مەرسا، تۆ خەم لە زۆر شت
دەخۆیت و ناڕەحەتیت.

† **10:32** تیرەیەکی جولەکە بوون، ئەرکی خزمەتکردنی پەرستگایان لە ئەستۆ بوو.
‡ **10:33** سامیرە شارێکە لە ناوەڕاستی ئیسرائیل. سامیرەییەکان لە ڕێگای ژنهێنانەوە لەگەڵ نەتەوەکان تێکەڵ ببوون، لەلای گەلی جولەکە گڵاو بوون و وەکو نەتەوە ناجولەکەکان هەژمارد دەکران.

42 بەڵام یەک شت پێویستە، مریەم شتە باشەکەی هەڵبژاردووە کە لێی
ناسەنرێتەوە.»

11

فێرکردن دەربارەی نوێژ

1 جارێک عیسا لە شوێنێکدا نوێژی دەکرد، کاتێک لە نوێژەکەی
بووەوە، یەکێک لە قوتابییەکانی پێی گوت: «گەورەم، فێری نوێژمان بکە،
هەروەک چۆن یەحیا قوتابییەکانی خۆی فێرکرد.»
2 پێی فەرموون: «کاتێک نوێژ دەکەن، بڵێن:
”باوکە،
با ناوت پیرۆز بێت،
با پاشایەتییەکەت بێ،
3 نانی ڕۆژانەمان هەموو ڕۆژێک بدەری.
4 لە گوناهەکانمان خۆشبە،
چونکە ئێمەش لەوانە خۆشدەبین کە خراپەمان بەرامبەر
دەکەن.
مەمانخەرە تاقیکردنەوە.“»
5 ئینجا پێی فەرموون: «کێ لە ئێوە ئەگەر هاوڕێیەکی هەبێت و لە
نیوەشەودا بچێتە لای و پێی بڵێت: ”هاوڕێم، سێ کولێرەم بە قەرز بدەرێ،
6 چونکە هاوڕێیەکم لە دوورەوە بۆ لام هاتووە، هیچم نییە لەبەردەمی
دابنێم.“
7 ئەمەی ژوورەوە وەڵام دەداتەوە: ”هەراسانم مەکە، دەرگا داخراوە،
خۆم و منداڵم لەناو جێگادایین، ناتوانم هەستم و بتدەمێ.“
8 پێتان دەڵێم: ئەگەر لەبەر هاوڕێیەتی هەڵنەستێت و بیداتێ، ئەوا لەبەر
پاراستنی ناوبانگی خۆی، هەڵدەستێت و دەیداتێ.

9 »لەبەر ئەوە پێتان دەڵێم، داوا بکەن، پێتان دەدرێت، بگەڕێن
دەدۆزنەوە، لە دەرگا بدەن، لێتان دەکرێتەوە،
10 چونکە هەرکەسێک داوا بکات، وەردەگرێت، ئەوەی بگەڕێت،
دەدۆزێتەوە. ئەوەش لە دەرگا دەدات لێی دەکرێتەوە.
11 »چ باوکێک لە ئێوە ئەگەر کوڕەکەی داوای ماسی لێ بکات، لە
جیاتی ماسی ماری دەداتێ؟
12 یان داوای هێلکە بکات دووپشکی دەداتێ؟
13 جا ئێوە کە خراپن، بزانن شتی باش بدەنە منداڵەکانتان، باوک کە
لە ئاسمانە، چەند زیاتر ڕۆحی پیرۆز دەداتە ئەوانەی داوای لێ دەکەن.»

عیسا و سەرۆکی شەیتان

14 عیسا ڕۆحێکی پیسی دەردەکرد کە لاڵ بوو، کاتێک ڕۆحە پیسەکە
دەرکرا، لاڵەکە قسەی کرد و خەڵکەکە سەرسام بوون.
15 بەڵام هەندێکیان گوتیان: »بە بەعلزەبولی* شای ڕۆحە پیسەکان،
ڕۆحی پیس دەردەکات.»
16 هەندێکی دیکەش تاقییان دەکردەوە، داوای نیشانەیەکی ئاسمانییان لێی
کرد.
17 ئەویش بە بیرکردنەوەیانی زانی، پێی فەرموون: »هەر شانشینێک
دووبەرەکی تێبکەوێت وێران دەبێت، هەرماڵێکیش دووبەرەکی تێبکەوێت
تێکدەچێت.
18 ئەگەر شەیتان دووبەرەکی تێبکەوێت، ئیتر چۆن شانشینەکەی خۆی
ڕادەگرێت؟ چونکە دەڵێن: ”من بە بەعلزەبول ڕۆحی پیس دەردەکەم.“
19 باشە ئەگەر من بە بەعلزەبول ڕۆحی پیس دەربکەم، ئەی
شوێنکەوتەکانی ئێوە بە کێ دەریاندەکەن؟ لەبەر ئەوە ئەوان حوکمتان دەدەن.

* **11:15** بەعلزەبول: بڕوانە مەتا 25:10

20 بەڵام ئەگەر من بە پەنجەی خودا ڕۆحی پیس دەربکەم، ئەوا پاشایەتی
خودا هاتووەتە سەرتان.
21 «کاتێک پیاوێکی بەهێز و چەکدار پارێزگاری لە ماڵەکەی دەکات،
ماڵەکەی پارێزراوە.
22 بەڵام کاتێک یەکێکی لە خۆی بەهێزتر بێتە سەری دەیبەزێنێت،
چەکەکانی لێ دەستێنێ کە پشتی پێ بەستبوو، تالانییەکەش دابەش دەکات.
23 »ئەوەی لەگەڵ من نییە لە دژی منە، ئەوەش لەگەڵ من کۆنا کاتەوە،
بڵاو دەکاتەوە.

گەڕانەوەی ڕۆحی پیس

24 «کاتێک ڕۆحی پیس لە مرۆڤێک دەردەچێت، لە شوێنە وشکەکاندا
بەدوای حەوانەوەدا دەگەڕێت و دەستی ناکەوێت. ئینجا دەڵێت:
”دەگەڕێمەوە بۆ ئەو ماڵەی کە بەجێمهێشت.“
25 کاتێک دەگەڕێتەوە، دەبینێت گسکدراوە و ڕێکخراوە.
26 ئەوسا دەچێت و حەوت ڕۆحی پیسی دیکە لە خۆی خراپتر
دەهێنێت، دەچنەوە نێو مرۆڤەکە و لەناویدا دەژین، ئینجا کۆتایی ئەو مرۆڤە
لە جاران خراپتر دەبێت.»
27 کاتێک عیسا ئەمانەی دەگوت، ژنێک لەناو خەڵکەکەوە دەنگی بەرز
کردەوە و پێی گوت: »خۆزگە دەخوازرێت بەو سکەی هەڵیگرتووی و
بەو مەمکەی شیری پێداوی.»
28 ئەویش فەرمووی: »بەڵکو خۆزگە دەخوازرێت بەوانەی کە گوێ
لە پەیامی خودا دەگرن و کاری پێدەکەن.»

نیشانەی یونس

29 کاتێک خەڵکەکە زیاتر کۆدەبوونەوە، عیسا دەستی کرد بە قسەکردن
و فەرمووی: »ئەم نەوەیە نەوەیەکی بەدکارە، داوای نیشانە دەکات، بەڵام
نیشانەی نادرێتێ، جگە لە نیشانەی یونس.

30 هەروەک چۆن یونس بۆ خەڵکی نەینەوا بوو بە نیشانە، کوڕی
مرۆڤیش بۆ ئەم نەوەیە ئاوا دەبێت.
31 شاژنی باشوور† لە ڕۆژی لێپرسینەوەدا لەگەڵ ئەم نەوەیە لە مردن
هەڵدەستێتەوە و تاوانباری دەکات، چونکە لەوپەڕی زەوییەوە هات بۆ
گوێگرتن لە دانایی سلێمان. ئەوەتا لە سلێمان مەزنتر لێرەیە.
32 خەڵکی نەینەوا لە ڕۆژی لێپرسینەوەدا لەگەڵ ئەم نەوەیە لە مردن
هەڵدەستنەوە و تاوانباری دەکەن، چونکە تۆبەیان کرد کاتێک یونس پەیامی
خودای ڕاگەیاند. ئەوەتا لە یونس مەزنتر لێرەیە.

چاو چرای لەشە

33 »کەس چرا هەڵناکات و لە جێیەکی شاراوە یان لەژێر تەشت
دایبنێت، بەڵکو لەسەر چرادان، تاکو ئەوانەی دێنە ژوورەوە ڕووناکییەکە
ببینن.
34 چاوت چرای جەستەتە. کاتێک چاوت ساغ بێت ئەوا جەستەت
هەمووی ڕووناکییە، بەڵام کە نەساغ بێت ئەوا جەستەت هەمووی
تاریکییە.
35 کەواتە ئاگاداربە ئەو ڕووناکییەی لە تۆدایە نەبێت بە تاریکی.
36 لەبەر ئەوە ئەگەر هەموو لەشت پڕبێت لە ڕووناکی و هیچ بەشێکی
تاریکی تێدا نەبێت، ئەوا هەمووی پڕدەبێت لە ڕووناکی، وەک چرایەک
کە بە تیشکی ڕووناکیت بۆ بدات.«

سەرزەنشتکردنی فەریسییەکان

37 کاتێک عیسا قسەی دەکرد، فەریسییەک بۆ نانخواردن داوەتی کرد.
ئەویش چووە ژوورەوە و دانیشت.

---

† **11:31** شاژنی باشوور: مەبەست شاژنە بەلقیسە کە لە سەردەمی حەزرەتی سلێمان فەرمانڕەوای یەمەن بوو.

38 فەریسییەکە کە بینی عیسا پێش نانخواردن دەستی نەشوشت، سەری
سوڕما.
39 ئینجا مەسیحی خاوەن شکۆ پێی فەرموو: «ئێوەی فەریسی دەرەوەی
جام و قاپ پاک دەکەنەوە، بەڵام ناختان پڕە لە چاوچنۆکی و بەدکاری.
40 گێلینە، ئایا ئەوەی دەرەوەی دروستکردووە ناوەوەشی
دروستنەکردووە؟
41 بەڵام ئێوە ئەوەی هەتانە بیدەنە هەژاران، ئیتر هەموو شتێک بۆتان
پاک دەبێت.
42 «بەڵام قوڕبەسەرتان فەریسییەکان، ئێوە دەیەکی پونگ و ڕازیانە
و هەموو سەوزەوات دەدەن، بەڵام دادپەروەری و خۆشەویستی خودا
پشتگوێ دەخەن. پێویستە ئەمانە پەیڕەو بکەن و ئەوانەی دیکەش پشتگوێ
نەخەن.
43 «قوڕبەسەرتان فەریسییەکان، چونکە حەزتان لە ڕیزی پێشەوەی
کەنیشت و سڵاو لێکردنتانە لە بازاڕدا.
44 «قوڕبەسەرتان، ئێوە لەو گۆڕە نادیارانە دەچن کە خەڵکی بێ ئەوەی
بزانن بەسەریاندا دەڕۆن.»
45 تەوراتناسێک وەڵامی دایەوە: «مامۆستا، بە گوتنی ئەمانە، ئێمەش
سووک دەکەیت.»
46 عیسا فەرمووی: «قوڕبەسەر ئێوەی تەوراتناسیش، بارێک دەخەنە
سەر شانی خەڵکی کە هەڵگرتنی زەحمەتە، بەڵام خۆتان بە هیچ شێوەیەک
لە هەڵگرتنی بارەکاندا یارمەتییان نادەن.
47 «قوڕبەسەرتان، چونکە ئێوە گۆڕی پێغەمبەران هەڵدەبەستن، کە
باوباپیرانتان کوشتوویانن.
48 کەواتە ئێوە شایەتن و بە کردەوەی باوباپیرانتان ڕازین، ئەوان
پێغەمبەرانیان کوشت و ئێوەش گۆڕەکانیان بۆ هەڵدەبەستن.

49 لەبەر ئەوە دانایی خودا فەرمووی: ”من پێغەمبەر و نێردراویان بۆ
دەنێرم، بەڵام لێیان دەکوژن و دەیانچەوسێننەوە،“
50 تاکو خوێنی هەموو پێغەمبەران کە لە دامەزراندنی جیهانەوە ڕژاوە
لەم نەوەیە داوا بکرێت،
51 لە خوێنی هابیلەوە هەتا خوێنی زەکەریا کە لەنێوان قوربانگا و
پیرۆزگادا لەناوبردرا. بەڵێ پێتان دەڵێم، لەم نەوەیە داوا دەکرێت.
52 »قوڕبەسەرتان تەوراتناسان، چونکە کلیلی زانیاریتان برد، خۆتان
نەچوونە ژوورەوە و ڕێتان لەوانەش گرت کە دەچوونە ژوورە.«
53 کاتێک عیسا ئەوێی بەجێهێشت، مامۆستایانی تەورات و فەریسییەکان
دەستیان کرد بە تەنگ پێ هەڵچنینی و لە زۆر بابەت پرسیاری لێ بکەن،
54 چاوەڕێیان دەکرد بە وشەیەکی دەمی خۆی تووشی بکەن.

12

بەنرختر لە چۆلەکە

1 لەو کاتەدا کە هەزاران کەس کۆببوونەوە، بە جۆرێک یەکتریان
پێشێل دەکرد، لە سەرەتادا عیسا ڕووی کردە قوتابییەکانی و فەرمووی:
»ئاگاداری هەویرترشی فەریسییەکان بن، کە دووڕووییە.
2 هیچ شتێکی شاردراوە نییە ئاشکرا نەبێت و نهێنی نییە دەرنەکەوێت.
3 لەبەر ئەوە هەرچی لە تاریکیدا گوتووتانە، لە ڕووناکیدا دەبیسترێت،
ئەوەش کە لە ژوورەوە بە چرپە گوتووتانە، بە دەنگی بەرز لە سەربانان
ڕادەگەیەنرێت.
4 »دۆستانم پێتان دەڵێم، لەوانە مەترسن کە جەستە دەکوژن و پاش
ئەوە هیچی دیکەیان پێ ناکرێت.

5 بەڵام ئەوەتان پیشان دەدەم کە دەبێ لێی بترسن، لەوە بترسن کە
دەسەڵاتی هەیە پاش کوشتن فڕێتانبداتە ناو دۆزەخ. بەڵێ پێتان دەڵێم،
لەمە بترسن.
6 ئایا پێنج چۆلەکە بە دوو فلس نافرۆشرێت؟ خودا هیچ یەکێک لەوانی
لەبیر ناچێت.
7 تەنانەت مووی سەریشتان هەمووی ژمێردراوە. کەواتە مەترسن ئێوە
زۆر لە چۆلەکە بەنرخترن.
8 »پێشتان دەڵێم: ئەوەی لەبەردەم خەڵک دانم پێدا بنێت، کوڕی
مرۆڤیش لەبەردەم فریشتەکانی خودا دانی پێدا دەنێت.
9 بەڵام ئەوەی لەلای خەڵک نکۆڵی لە ناسینی من بکات، لەبەردەم
فریشتەکانی خودا نکۆڵی لێ دەکرێت.
10 ئەوەی قسە بە کوڕی مرۆڤ بڵێت، دەبەخشرێت. بەڵام ئەوەی
سەبارەت بە ڕۆحی پیرۆز کفر بکات، نابەخشرێت.
11 »کاتێک دەتانهێننە بەردەم کەنیشت و فەرمانڕەوا و دەسەڵاتداران،
نیگەران مەبن لەوەی کە چۆن بەرگری لە خۆتان بکەن و چی بڵێن،
12 چونکە ڕۆحی پیرۆز هەر لەو کاتەدا فێرتان دەکات پێویستە چی بڵێن.«

نموونەی دەوڵەمەندی بێ مێشک

13 یەکێکی ناو خەڵکەکە پێی گوت: »مامۆستا، بە براکەم بفەرموو
میراتم لەگەڵ بەش بکات.«
14 بەڵام ئەو پێی فەرموو: »کابرا، کێ منی کردووە بە دادوەر یان
بەشکەر بەسەرتانەوە؟«
15 بە خەڵکەکەی فەرموو: »ئاگاداربن و خۆتان لە هەموو جۆرە
چاوچنۆکییەک بپارێزن، چونکە ژیانی مرۆڤ بە زۆری سامانەکەی نییە.«
16 ئینجا نموونەیەکی بۆ هێنانەوە: »مرۆڤێکی دەوڵەمەند، زەوییەکەی
بەرهەمێکی زۆری دا.

17 لە دڵی خۆیدا گوتی: ”چی بکەم کە شوێنم نەبێ بەرهەمەکەمی لێ
کۆبکەمەوە؟“
18 »جا گوتی: ”وا دەکەم، ئەمبارەکانم تێکدەدەم و گەورەتری دەکەم،
لەوێدا هەموو دانەوێڵە و ماڵەکەم کۆدەکەمەوە.
19 بە خۆشم دەڵێم: ’ئەی گیانم، ئەوەتا ماڵێکی زۆرت هەڵگرتووە کە
بەشی چەندین ساڵ دەکات. بحەسێوە و بخۆ و بخۆوە و دڵشادبە،‘“
20 »بەڵام خودا پێی فەرموو: ”ئەی گێلە، هەر ئەمشەو گیانت
دەردەچێت. باشە ئەوەی کۆت کردووەتەوە، بۆ کێ دەبێت؟“
21 »بە هەمان شێوە دەبێ ئەو کەسەی گەنجینە بۆ خۆی کۆدەکاتەوە
بەڵام لەلای خودا دەوڵەمەند نییە.»

خودا خەمان دەخوات

22 بە قوتابییەکانی فەرموو: »خەم بۆ ژیانتان مەخۆن کە چی بخۆن،
هەروەها بۆ جەستەتان کە چی بپۆشن.
23 ژیان لە خواردن گرنگترە و جەستەش لە جلوبەرگ.
24 سەیری قەلەڕەش بکەن کە نە تۆو دەکات و نە دروێنە، نە ئەمباری
هەیە و نە کۆگا، بەڵام خودا بەخێوی دەکات. باشە ئێوە چەند لە باڵندە
بەنرخترن!
25 کێ لە ئێوە ئەگەر خەم بخوات، دەتوانێت یەک کاتژمێر لە تەمەنی
خۆی زیاد بکات؟
26 ئەگەر ئەو شتە بچووکانە لە توانای ئێوەدا نەبێت، بۆچی بۆ شتەکانی
دیکە خەم دەخۆن؟
27 »سەیری گوڵی سەوسەن بکەن چۆن گەشە دەکات، نە خۆی ماندوو
دەکات و نە دەڕێسێت. بەڵام پێتان دەڵێم: تەنانەت سلێمانیش لەوپەڕی
شکۆمەندیدا وەک یەکێک لەوانەی نەپۆشیوە.

28 ئەی کەم باوەڕینە، ئەگەر خودا ئەو گیایەی کە ئەمڕۆ لە کێڵگەیە و
بەیانی دەخرێتە تەنوورەوە بەو شێوەیە بپۆشێت، ئیتر چەند زیاتر ئێوە پۆشتە
دەکات؟
29 جا گرنگی بەوە مەدەن کە چی بخۆن و چی بخۆنەوە، خەم مەخۆن.
30 هەموو ئەمانە بێباوەڕانی جیهان هەوڵی بۆ دەدەن، باوکیشتان دەزانێت
پێویستتان بەمانە هەیە.
31 بەڵکو داوای پاشایەتی ئەو بکەن، هەموو ئەمانەتان بۆ دابین دەکرێت.
32 »مەترسە ئەی مێگەلی بچووک، چونکە باوکتان خۆشحاڵە شانشینەکەتان
بداتێ.
33 ئەوەی هەتانە بیفرۆشن و بە خێر ببەخشن. بۆ خۆتان جزدانێک
دابین بکەن کە نەفەوتێت، سامانێک لە ئاسمان کە لەبن نایەت. لەوێ نە
دز لێی نزیک دەبێتەوە و نە مۆرانە لێی دەدات،
34 چونکە سامانت لەکوێ بێت، دڵیشت لەوێ دەبێت.

نموونەی کۆیلە دەستپاکەکان

35 »با پشتێنتان بەستراو و چراتان هەڵکراو بێت،
36 وەک ئەوانە بن کە چاوەڕێی گەورەکەیان دەکەن تاکو لە شایی
بگەڕێتەوە، کە هاتەوە و لە دەرگای دا، دەستبەجێ لێی بکەنەوە.
37 خۆزگە بەو کۆیلانە دەخوازرێت کە گەورە دێتەوە دەبینێت
ئێشکیان گرتووە. ڕاستیتان پێ دەڵێم، گەورەکە ناوقەدی خۆی دەبەستێت
و کۆیلەکان دادەنیشێنێت، دێت و خزمەتیان دەکات.
38 جا ئەگەر لە نیوەی شەودا یان نزیکی بەرەبەیان بێتەوە و ئەوان بەو
شێوەیە ببینێت، خۆزگە بەو کۆیلانە دەخوازرێت.
39 بەڵام ئەوەش بزانن: ئەگەر گەورەی ماڵ بزانێت لە چ کاتژمێرێک
دز دێتە سەری، نایەڵێت ماڵەکەی ببڕدرێت.

40 ئێوەش ئامادەبن، چونکە کوڕی مرۆڤ لە کاتێکدا دێتەوە کە بیری
لێ ناکەنەوە.»
41 پەترۆس گوتی: »گەورەم، ئەم نموونەیە بە ئێمە دەڵێی یان بە
هەمووان؟«
42 مەسیح فەرمووی: »ئەو سەرکارە دڵسۆز و ژیرە کێیە کە
گەورەکەی دەیکاتە چاودێری کۆیلەکانی تاکو لە کاتی خۆیدا بەشە
خۆراکیان بداتێ؟
43 خۆزگە دەخوازرێت بەو کۆیلەیە، ئەوەی کاتێک گەورەکەی
دێتەوە دەبینێت ئاوا دەکات.
44 ڕاستیتان پێ دەڵێم: بەسەر هەموو ماڵەکەیەوە دایدەنێت.
45 بەڵام وای دابنێ کە ئەو کۆیلەیە لە دڵی خۆیدا دەڵێ: ”گەورەکەم
دوادەکەویت،“ ئیتر دەست دەکات بە لێدانی کۆیلە و کارەکەرەکانی دیکە،
هەروەها دەخوات و دەخواتەوە و سەرخۆش دەبێت.
46 ئیتر گەورەی ئەو کۆیلەیە لە ڕۆژێکدا دێتەوە کە چاوەڕێی ناکات
و لە کاتژمێرێک کە نایزانێت، ئەوسا پارچەپارچەی دەکات و بەشی لەگەڵ
بێباوەڕان دەبێت.
47 »ئەو کۆیلەیەش کە خواستی گەورەکەی دەزانێت، ئامادە نابێت
و بە خواستی ئەو ناکات، زۆری لێ دەدرێت.
48 بەڵام ئەوەی نازانێت و کردەوەکەی شایانی لێدانە، ئەوا کەمی لێ
دەدرێ. ئەوەی زۆری دراوەتێ داوای زۆری لێ دەکرێت، ئەوەش
زۆری لەلا دانراوە داوای زیاتری لێ دەکرێت.

ئاشتی نا بەڵکو دووبەرەکی

49 »هاتووم تاکو ئاگر هەڵدەمە سەر زەوی، چەندە خوازیارم
پێشوەخت گڕی گرتبێت!

50 بەڵام ئازارێکم* لە ڕێگایە و دەبێت پێیدا تێبپەڕم، چەند نارەحەتم
هەتا تەواو دەبێت.
51 وا دەزانن من هاتووم ئاشتی بهێنمە سەر زەوی؟ پێتان دەڵێم: نەخێر،
بەڵکو دووبەرەکی.
52 لەمەودوا لەماڵێکدا پێنجی تێدا دەبێت جیا دەبنەوە، سێ لە دوو و
دوو لە سێ.
53 باوک لە کوڕ و کوڕ لە باوک، دایک لە کچ و کچ لە دایک، خەسوو
لە بووک و بووک لە خەسوو جیا دەبنەوە.»
54 دیسان بە خەڵکەکەی فەرموو: «کاتێک هەورێک دەبینن لە
ڕۆژئاواوە بەدەردەکەوێت، خێرا دەڵێن: ”بارانی بەدەمەوەیە،“ هەر بەو
شێوەیەش دەبێت.
55 کاتێکیش بای باشوور هەڵدەکات، دەڵێن: ”گەرم دەبێت،“ ئاواش
دەبێت.
56 ئەی دووڕووان، دەزانن ڕووی زەوی و ئاسمان بخوێننەوە، چۆن
نازانن ئەم سەردەمە بخوێننەوە؟
57 «هەروەها بۆچی بۆ خۆتان بە ڕاستی حوکم نادەن؟
58 کاتێک لەگەڵ ڕکابەرەکەت بە ڕێگاوەی بۆ لای دادوەر، لە ڕێگا
هەوڵ بدە کێشەکەت لەگەڵی ببڕێنیتەوە، ئەگینا ڕاتدەکێشێتە لای دادوەر
و دادوەریش دەتداتە دەست پۆلیس، پۆلیسیش فڕێتدەداتە بەندیخانە.
59 پێت دەڵێم: لەوێ دەرناچی هەتا دوایین فلس نەدەیتەوە.»

13

پێویستی تۆبەکردن

1 هەر لەو کاتەدا هەندێک لەوێ بوون، باسی ئەو جەلیلییانەیان بۆ عیسا
کرد کە پیلاتۆس خوێنی لەگەڵ قوربانییەکانیان تێکەڵاو کرد.

---

* **12:50** پێشبینییە بۆ ئازارکێشان لەسەر خاچ.

2 عیسا وەڵامی دایەوە: »وا دەزانن ئەو جەلیلییانە لە هەموو جەلیلییەکانی
دیکە گوناهبارتر بوون، چونکە بەم شێوەیە ئازاریان چێژت؟
3 پێتان دەڵێم: نەخێر، بەڵام ئەگەر تۆبە نەکەن هەمووتان بەو شێوەیە
لەناودەچن.
4 یان ئەو هەژدە کەسەی لە سیلوام قوللەکەیان بەسەردا کەوت و
کوشتنی، لە هەموو دانیشتووانی ئۆرشەلیم گوناهبارتر بوون؟
5 من پێتان دەڵێم: نەخێر، بەڵام ئەگەر تۆبە نەکەن هەمووتان بەو شێوەیە
لەناودەچن.«

نموونەی هەنجیری بێ بەر

6 ئینجا ئەم نموونەیەی باسکرد: »کابرایەک دار هەنجیرێکی لە ڕەزەکەیدا
چاندبوو، بۆ بەرهەم هات و پێوەی نەبینی.
7 بە ڕەزەوانەکەی گوت: ’تەماشا بکە، سێ ساڵە بۆ بەری ئەم دار
هەنجیرە دێم و پێوەی نابینم! بیبڕەوە، بۆچی زەویش داگیر بکات؟‘
8 »ڕەزەوانەکە وەڵامی دایەوە: ’گەورەم، ئەم ساڵیش وازی لێبهێنە،
تاکو دەوروبەری هەڵدەگێڕمەوە و پەیینی پێدا دەکەم.
9 بەڵکو دواتر بەر بگرێت، ئەگینا بیبڕەوە.‘«

چاککردنەوەی ژنێک لە شەممە

10 عیسا لە ڕۆژی شەممەدا لە یەکێک لە کەنیشتەکان خەریکی فێرکردن
بوو،
11 ژنێک بەهۆی ڕۆحێکی پیسەوە هەژدە ساڵ نەخۆش بوو، قەمبوور
بوو و هەرگیز نەیدەتوانی بە تەواوی ڕاستبێتەوە.
12 عیسا ژنەکەی بینی، بانگی کرد: »خانم، لە نەخۆشییەکەت ئازاد
کرایت.«
13 ئینجا هەردوو دەستی خستە سەری و دەستبەجێ ڕاستبووەوە و
ستایشی خودای کرد.

14 پێشەوای کەنیشتیش تووڕە بوو کە عیسا لە شەممەدا خەڵکی
چاککردەوە، بە خەڵکەکەی گوت: «شەش ڕۆژ هەیە کە پێویستە کاریان
تێدا بکرێت، لەواندا وەرن و چاکبنەوە، نەک لە ڕۆژی شەممەدا.»
15 مەسیحیش وەڵامی دایەوە: «ئەی دووڕووان! ئایا هەریەک لە ئێوە
لە ڕۆژی شەممەدا گا یان گوێدرێژەکەی لە ئاخوڕ ناکاتەوە و بیبات ئاوی
بدات؟
16 ئەوەش کە کچی ئیبراهیمە و هەژدە ساڵە شەیتان بەستویەتییەوە،
نەدەبوو لە ڕۆژی شەممەدا لەم بەندە ئازاد بێت؟»
17 کە ئەمەی فەرموو، هەموو بەرهەڵستکارانی شەرمەزار بوون، بەڵام
تەواوی خەڵکەکە دڵشاد بوون بەو کارە مەزنانەی کە عیسا ئەنجامی دەدا.

نموونەی دەنکە خەرتەلە و هەویرترش

18 ئینجا عیسا فەرمووی: «شانشینی خودا لە چی دەچێت؟ بە چی
بەراوردی بکەم؟
19 لە دەنکە خەرتەلەیەک* دەچێت، کابرایەک بردی و لەناو باخەکەی
چاندی، جا گەشەی کرد و بوو بە درەختێک، باڵندەی ئاسمان لەناو
لقەکانی هێلانەیان کرد.»
20 دیسان فەرمووی: «شانشینی خودا بە چی بەراورد بکەم؟
21 لە هەویرترشێک دەچێت، ئافرەتێک هێنای و کردییە ناو سێ پێوانە†
ئاردەوە، هەتا هەمووی هەڵهات.»

دەرگای تەنگ

22 کاتێک عیسا دەچووە ئۆرشەلیم، بە شار و گوندەکاندا تێدەپەڕی و
خەڵکی فێردەکرد.

---

* **13:19** گیایەکی یەک ساڵەیە و چەندین جۆری هەیە. جۆرێکی لە وڵاتی ئیسرائیل هەیە کە بەرزییەکەی دەگاتە نزیکەی 3 بۆ 4 مەتر. † **13:21** یۆنانی: سێ ساتا، واتا 22 لیتر.

23 یەکێک پێی گوت: »گەورەم، ئایا کەمن ئەوانەی ڕزگاریان
دەبێت؟«

ئەویش پێی فەرموون:
24 »کۆشش بکەن تاکو لە دەرگای تەنگەوە بچنە ژوورەوە، چونکە،
پێتان دەڵێم، زۆر کەس هەوڵدەدەن بچنە ژوورەوە و ناتوانن.
25 لەو دەمەی خاوەن ماڵ هەڵدەستێت و دەرگا دادەخات، ئێوە لە
دەرەوە دەوەستن، لە دەرگا دەدەن و تکا دەکەن: ”گەورەم، لێمان بکەوە!“

»وەڵام دەداتەوە: ”من ناتانناسم و نازانم ئێوە خەڵکی کوێن.“

26 »ئەوسا دەڵێن: ”لەگەڵت خواردمان و خواردمانەوە و لە
شەقامەکانمان فێرت کردین.“

27 »ئینجا دەڵێت: ”من ناتانناسم و نازانم ئێوە خەڵکی کوێن. ئەی
هەموو بەدکاران، لێم دوور بکەونەوە!“

28 »کاتێک دەبینن ئیبراهیم و ئیسحاق و یاقوب و هەموو پێغەمبەران لە
شانشینی خودان، بەڵام ئێوە دەرکراون، جا گریان و جیرەی ددان لەوێ
دەبێت.
29 خەڵکی لە ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا و باکوور و باشوورەوە دێن و لە
شانشینی خودا لەسەر خوان دادەنیشن.
30 ئەوەتا دواهەمین هەن دەبنە یەکەمین و یەکەمینیش هەن دەبنە
دواهەمین.«

عیسا و هیرۆدس

31 لەو کاتەدا هەندێک فەریسی هاتن و پێیان گوت: »ئێرە بەجێبهێڵە
و بڕۆ، چونکە هیرۆدس دەیەوێت بتکوژێت.«

32 ئەویش پێی فەرموون: «بڕۆن بەو ڕێویە بڵێن، ”ئەوەتا ئەمڕۆ و
بەیانی ڕۆحە پیسەکان دەردەکەم و خەڵکی چاک دەکەمەوە، لە ڕۆژی
سێیەمیش هەموو شتێک تەواو دەکەم‡.“
33 بەڵام بۆ من پێویستە ئەمڕۆ و سبەی و دووسبەی بڕۆم، چونکە نابێت
پێغەمبەرێک لە دەرەوەی ئۆرشەلیم بمرێت.

عیسا دڵتەنگە بۆ ئۆرشەلیم

34 «ئەی ئۆرشەلیم، ئەی ئۆرشەلیم، بکوژی پێغەمبەران و بەردبارانکەری
ئەوانەی بۆت نێردران، چەند جار ویستم منداڵەکانت کۆبکەمەوە،
هەروەک چۆن مریشک جوجەڵەکانی لەژێر باڵیدا کۆدەکاتەوە، بەڵام
نەتانویست.
35 ئەوەتا ماڵەکەتان بە وێرانی بۆ بەجێدەهێڵدرێ. پێتان دەڵێم، ئیتر
نامبیننەوە، هەتا ئەو کاتە دێت کە دەڵێن، ﴿پیرۆزە ئەوەی بە ناوی
یەزدانەوە دێت.§﴾»

14

چاککردنەوەی نەخۆش لە شەممە

1 ئەوە بوو لە ڕۆژی شەممەدا کاتێک عیسا بۆ نانخواردن چووە ماڵی
یەکێک لە سەرکردە فەریسییەکان، ئەوانەی لەوێ بوون چاودێرییان دەکرد.
2 پیاوێکیش کە نەخۆشی ئاوبەندی هەبوو لە بەرامبەری بوو.
3 عیسا لە تەوراتناس و فەریسییەکانی پرسی: «ئایا لە ڕۆژی شەممەدا
چاککردنەوە دروستە یان نا؟»
4 ئەوان بێدەنگ بوون. ئەویش کابرای گرت و چاکیکردەوە و بەڕێی
کرد.

‡ 13:32 مەبەست لە لەخاچدان و هەستانەوەیە. § 13:35 زەبوورەکان 26:118

5 پێی فەرموون: »کامەتان کوڕەکەی یان گایەکەی لە ڕۆژی شەممەدا
بکەوێتە بیرەوە دەستبەجێ دەریناهێنێت؟«
6 نەیانتوانی هیچ وەڵامێکی بدەنەوە.

نموونەی بانگهێشتکراوان

7 کاتێک تێبینی کرد چۆن بانگهێشتکراوان ڕیزی پێشەوە دەگرن،
نموونەیەکی هێنایەوە و فەرمووی:
8 »کاتێک یەکێک بۆ شایی بانگهێشتت دەکات، لە ڕیزی پێشەوە
دامەنیشە، نەوەک لە تۆ ڕێزدارتریشی بانگهێشت کردبێت.
9 ئینجا ئەوەی تۆ و ئەوی بانگهێشت کردووە، دێت و پێت دەڵێ:
”شوێنەکەت بۆ ئەمە چۆڵ بکە،“ تۆش تەریق دەبیتەوە و ڕیزی دواوە
دەگریت.
10 بەڵام کاتێک بانگهێشت دەکرێیت بڕۆ لە دواوە دانیشە، تاوەکو
کاتێک ئەوەی بانگهێشتی کردوویت، بێت و پێت بڵێت: ”هاوڕێم، هەستە
وەرە پێشەوە.“ ئەوسا لەبەرچاوی هەموو ئەوانەی لەگەڵت دانیشتوون
قەدرگران دەبیت.
11 بەم شێوەیە ئەوەی خۆی بەرز بکاتەوە نزم دەکرێتەوە، ئەوەش خۆی
نزم بکاتەوە بەرز دەکرێتەوە.«
12 ئینجا بەوەی گوت کە بانگهێشتی کردووە: »کاتێک نانی نیوەڕۆ
یان ئێوارە ئامادە دەکەیت، هاوڕێ و برا و خزم و دراوسێ دەوڵەمەندەکانت
بانگ مەکە، نەوەک ئەوانیش بانگت بکەنەوە، چاکەت بدەنەوە.
13 بەڵکو ئەگەر میواندارییەکت کرد، هەژار و پەککەوتە و شەل و کوێر
بانگهێشت بکە.
14 خۆزگەت پێ دەخوازرێ، چونکە نییانە پاداشتت بدەنەوە، تۆش لە
هەستانەوەی ڕاستودروستان پاداشت دەدرێیتەوە.«

نموونەی شێوە گەورەکە

15 یەکێک لە میوانەکان ئەمەی بیست و گوتی: «خۆزگە دەخوازرێت
بەوەی لە شانشینی خودا نان دەخوات.»
16 عیسا وەڵامی دایەوە: «کابرایەک شێوێکی گەورەی ئامادە کرد و
خەڵکێکی زۆری بانگهێشت کرد.
17 لە کاتی نانخواردندا کۆیلەیەکی خۆی نارد تاکو بە بانگهێشتکراوان
بڵێت: ”فەرموون، ئێستا هەموو شتێک ئامادەیە.“
18 »بەڵام هەموو وەک یەک داوای لێبوردنیان کرد. یەکەمیان پێی
گوت: ”کێڵگەیەکم کڕیوە و پێویستە بڕۆم بیبینم، تکایە لێم ببورە.“
19 »یەکێکی دیکە گوتی: ”پێنج جووت گام کڕیوە و دەچم بزانم
چۆنن، تکایە لێم ببورە.“
20 »یەکێکی دیکەشیان گوتی: ”ژنم هێناوە، لەبەر ئەوە ناتوانم بێم.“
21 »کۆیلەکەش هاتەوە و ئەمانەی بە گەورەکەی ڕاگەیاند. خاوەن
ماڵ تووڕە بوو و بە کۆیلەکەی گوت: ”خێرا بڕۆ بۆ شەقام و کۆڵانەکانی
شار، هەژار و پەککەوتە و کوێر و شەلەکان بهێنە ئێرە.“
22 »پاش ماوەیەک کۆیلەکە گەڕایەوە و گوتی: ”گەورەم ئەوەی
فەرمانت دا کرا، هێشتا شوێن ماوە.“
23 »گەورەکە بە کۆیلەکەی گوت: ”بڕۆ دەرەوە بۆ ڕێگا و ڕێچکەکان
بە زۆر خەڵک بهێنە ژوورەوە، تاکو ماڵەکەم پڕبێت.
24 پێتان دەڵێم، لەوانەی بانگهێشت کرابوون کەس تامی شێوەکەم
ناکات.“»

بەهای شوێنکەوتنی عیسا

25 خەڵکێکی زۆر لەگەڵ عیسا دەڕۆیشتن بە ڕێگادا، ئاوڕی دایەوە و
پێی گوتن:

26 «ئەگەر یەکێک بێتە لام و ڕقی* لە دایک و باوکی، ژن و منداڵی،
برا و خوشکەکانی نەبێتەوە، بگرە لە خۆشی، ناتوانێت ببێتە قوتابی من.
27 ئەوەی خاچەکەی هەڵنەگرێت و دوام نەکەوێت، ناتوانێت ببێتە قوتابی
من.
28 «کێ لە ئێوە ئەگەر بیەوێت قوللەیەک دروستبکات، یەکەم
جار دانانیشێت و خەرجییەکەی ناخەملێنێت، ئاخۆ ئەوەندەی هەیە بۆ
تەواوکردنی؟
29 نەوەک بناغەکەی دابنێت و نەتوانێت تەواوی بکات، ئەوسا هەموو
ئەوانەی دەیبینن گاڵتەی پێ دەکەن،
30 دەڵێن: ”ئەم پیاوە دەستی بە بینا دروستکردن کرد و نەیتوانی تەواوی
بکات.“
31 «یان چ پاشایەک دەچێتە شەڕی پاشایەکی دیکە و یەکەم جار
دانانیشێت و ڕاوێژ ناکات، ئایا بە دە هەزار کەسەوە دەتوانێت بەرەنگاری
ئەوە ببێتەوە کە بە بیست هەزارەوە دێتە سەری؟
32 ئەگینا خۆ تاکو دوورە، شاندێکی بۆ دەنێرێت و داوای ئاشتی دەکات.
33 بەم شێوەیە، هەر یەکێکتان ئەگەر واز لە هەموو شتێک نەهێنێت کە
هەیەتی، ناتوانێت ببێتە قوتابی من.
34 «خوێ باشە، بەڵام ئەگەر سوێرییەکەی نەما، چۆن تامە سوێرەکەی
بۆ دەگەڕێندرێتەوە؟
35 ئەوسا نە بەکەڵکی زەوی دێت و نە بەکەڵکی پەیین دێت، بەڵکو
فڕێدەدرێتە دەرەوە.
«ئەوەی گوێی هەیە بۆ بیستن، با بیستێت.»

15

نموونەی مەڕە ونبووەکە

* 14:26 مەبەستی لەوەیە عیسای لە دایک و باوکی خۆشتربوێت، بڕوانە مەتا 37:10.

1 هەموو باجگر و گوناهباران لێی نزیک دەبوونەوە تاکو گوێ لە عیسا
بگرن.
2 جا فەریسی و مامۆستایانی تەورات بۆڵەبۆڵیان دەکرد: «ئەمە پێشوازی
لە گوناهباران دەکات و نانیان لەگەڵ دەخوات.»
3 عیساش ئەم نموونەیەی بۆ هێنانەوە:
4 «کامەتان ئەگەر سەد سەر مەڕی هەبێت و دانەیەکی لێ ون بێت،
نەوەد و نۆیەکە لە دەشت بەجێناهێڵێت و بەدوای ونبووەکەدا ناچێت هەتا
دەیدۆزێتەوە؟
5 کاتێک دۆزییەوە بە خۆشییەوە دەیخاتە سەر شانی و
6 دێتەوە ماڵ، هاوڕێ و دراوسێکان بانگ دەکات و پێیان دەڵێت:
”لەگەڵم دڵشاد بن! مەڕە ونبووەکەم دۆزییەوە.“
7 پێتان دەڵێم، لە ئاسمانیش شادی زیاتر دەبێت سەبارەت بە
گوناهبارێک تۆبە بکات لە نەوەد و نۆ ڕاستودروست* کە پێویستیان
بە تۆبەکردن نییە.
نموونەی درهەمە ونبووەکە
8 «یان چ ئافرەتێک دە درهەمی† هەبێت و یەک درهەمی ون بکات،
چرا هەڵناکات و ماڵەکە گسک نادات و بە وردی ناگەڕێت، هەتا
دەیدۆزێتەوە؟
9 کە دۆزییەوە، هاوڕێ و دراوسێکانی بانگ دەکات و دەڵێت: ”لەگەڵم
دڵشاد بن، ئەو درهەمەی ونم کردبوو، دۆزیمەوە.“
10 پێتان دەڵێم: بە هەمان شێوە، فریشتەکانی خودا دڵشاد دەبن کاتێک
گوناهبارێک تۆبە دەکات.»
نموونەی کوڕە ونبووەکە

* **15:7** مەبەست لەو کەسانەیە کە لەبەرچاوی خۆیان ڕاستودروستن.
† **15:8** یۆنانی: درهەمە، کرێی یەک ڕۆژی کرێکارێک.

11 ئینجا فەرمووی: »کابرایەک دوو کوڕی هەبوو.
12 بچووکەکەیان بە باوکی گوت: ”باوکە، چیم بەردەکەوێ لە بەشە
میراتی خۆم، بمدەرێ.“ ئەویش ماڵەکەی بۆ دابەشکردن.
13 »دوای چەند ڕۆژێک، کوڕە بچووکەکە هەموو شتەکانی کۆکردەوە
و بەرەو وڵاتێکی دوور ڕۆیشت، لەوێ ماڵەکەی لەسەر ڕابواردن دانا.
14 لەدوای ئەوەی هەمووی خەرجکرد، قاتوقڕی گەورە کەوتە
ناوچەکە، لەبەر ئەوە تووشی نەبوونی هات.
15 ئیتر هانای بۆ هاوڵاتییەکی ناوچەکە برد، ئەویش ناردییە کێڵگەکانی بۆ
لەوەڕاندنی بەراز.
16 حەزی دەکرد بەو خرنووکە سکی خۆی تێر بکات کە بەرازەکان
دەیانخوارد بەڵام کەس هیچی پێنەدەدا.
17 »ئینجا بە هۆش خۆی هاتەوە و گوتی: ”ئاخۆ چەند کرێکاری باوکم
نانیان لەبەر دەمێنێتەوە، منیش لێرە وا لە برسان دەمرم.
18 هەڵدەستم دەچمەوە لای باوکم، پێی دەڵێم: باوکە، لە دژی ئاسمان و
بەرامبەری تۆ گوناهم کرد.
19 ئیتر شایانی ئەوە نیم بە کوڕی تۆ بانگ بکرێم، بمکە بە کرێکارێکی
خۆت.“
20 جا هەستا و گەڕایەوە لای باوکی.
»هێشتا دوور بوو باوکی ئەوی بینی و دڵی بۆی سووتا، ڕایکرد و باوەشی
پێدا کرد و ماچی کرد.
21 »کوڕەش پێی گوت: ”باوکە، لە دژی ئاسمان و بەرامبەری تۆ
گوناهم کرد، ئیتر شایانی ئەوە نیم بە کوڕی تۆ بانگ بکرێم.“
22 »بەڵام باوکەکە بە خزمەتکارانی خۆی گوت: ”خێرا باشترین
جلوبەرگ بهێنن و لەبەری بکەن، ئەنگوستیلەیەک بکەنە پەنجەی و پێڵاویش

بۆ پێی.
23 گوێرەکە قەڵەوەکەش بهێنن و سەری ببڕن، با بخۆین و دڵخۆش بین،
24 چونکە ئەم کوڕەم مردوو بوو و زیندوو بووەتەوە، ون ببوو و
دۆزراوەتەوە.“ جا دەستیان بە ئاهەنگ گێڕان کرد.
25 »کوڕە گەورەکە لە کێڵگە بوو، کە هاتەوە و لە ماڵ نزیک بووەوە،
گوێی لە مۆسیقا و هەڵپەڕکێ بوو.
26 یەکێک لە خزمەتکارانی بانگکرد و پرسیاری کرد، ”ئەمە چییە؟“
27 پێی گوت: ”براکەت گەڕاوەتەوە، باوکیشت گوێرەکە قەڵەوەکەی
سەربڕی، چونکە بە ساغ و سەلامەتی گەڕاوەتەوە.“
28 »کوڕە گەورەکە تووڕە بوو و نەیویست بچێتە ژوورەوە. ئیتر باوکی
هاتە دەرەوە و تکای لێکرد.
29 بەڵام ئەو وەڵامی باوکی دایەوە: ”ئەوەتا ئەو هەموو ساڵە کۆیلایەتیت
بۆ دەکەم و هەرگیز لە فەرمانت دەرنەچووم، تەنانەت کاریلەیەکت نەدامێ
تاکو لەگەڵ هاوڕێیەکانم پێی دڵخۆش بم.
30 بەڵام کاتێک ئەم کوڕەت هاتەوە، ئەوەی ماڵەکەتی لەگەڵ
لەشفرۆشان لووش دا، گوێرەکە قەڵەوەکەت بۆی سەربڕی.“
31 »ئەویش پێی گوت: ”کوڕم، تۆ هەمیشە لەگەڵ منی، هەرچیم هەیە
هی تۆیە.
32 بەڵام پێویستە دڵخۆش و شاد بین، چونکە ئەم برایەت مردوو بوو و
زیندوو بووەتەوە، ون ببوو و دۆزراوەتەوە.“«

16

نموونەی سەرکاری ناپاک

1 هەروەها عیسا بە قوتابییەکانی فەرموو: »کابرایەکی دەوڵەمەند
سەرکارێکی هەبوو، سکاڵای بەفیڕۆدانی ماڵەکەی لەسەری پێگەیشت.

2 کابرای دەوڵەمەند بانگی کرد و لێی پرسی: ”ئەمە چییە لەسەر تۆ
دەیبیستمەوە؟ بڕۆ حیسابی سەرکارییەکەت بکە و بیخە بەردەستم، چونکە
ئیتر ناتوانیت سەرکار بیت.“
3 »سەرکارەکە بە خۆی گوت: ”چی بکەم، چونکە گەورەکەم
سەرکارییەکەم لێ دەسەنێتەوە؟ ناتوانم زەوی بکێڵم و شەرمیش دەکەم سواڵ
بکەم.
4 بەڵام دەزانم چی دەکەم، بۆ ئەوەی کاتێک لە سەرکارییەکە دەرکرام،
خەڵکی لە ماڵەکانیان پێشوازیم لێ بکەن.“
5 »جا هەریەکە لە قەرزارەکانی گەورەکەی بانگکرد. بە یەکەمیانی
گوت: ”چەند قەرزاری گەورەکەمیت؟“
6 »گوتی: ”سەد هیزە زەیتی زەیتوون.*“
»ئەویش پێی گوت: ”پسووڵەکەت وەربگرە و دانیشە، خێرا بنووسە
پەنجا.“
7 »بەوی دیکەی گوت: ”تۆ چەندت لەسەرە؟“
»گوتی: ”سەد ڕبە گەنم.“
»پێی گوت: ”پسووڵەکەت وەربگرە و بنووسە هەشتا.“
8 »جا گەورەکە ستایشی سەرکارە ناپاکەکەی کرد کە ژیرانە جوڵایەوە،
جا ئەو خەڵکانەی ئەم جیهانەیان هەڵبژاردووە، لە هەڵسوکەوتکردن لەگەڵ
هاوشێوەکانیاندا لە گەلی پیرۆزی خودا ژیرترن.
9 منیش پێتان دەڵێم: بە سامانی ئەم دنیایە† دۆستی خۆتان دروستبکەن،
تاکو ئەگەر نەما، خودا لە ماڵی هەتاهەتایی پێشوازیتان لێ بکات.

* **16:6** نزیکەی سێ هەزار لیتر. † **16:9** یۆنانی: سامانی ناڕەوا.

10 »ئەوەی لە کەم دەستپاکە لە زۆریش دەستپاکە، ئەوەی لە کەم
ناپاکە لە زۆریش ناپاکە.
11 ئەگەر لە سامانی ئەم دنیایە دەستپاک نەبن، کێ سامانی ڕاستەقینەی
بە ئێوە دەسپێرێت؟
12 ئەگەر لە شتی خەڵکی دەستپاک نەبن، کێ شتی خۆیتان دەداتێ؟
13 »خزمەتکار نییە بتوانێت کۆیلایەتی دوو گەورە بکات، چونکە
ڕقی لە یەکێکیان دەبێتەوە و ئەوەی دیکەی خۆشدەوێت، یان دەست بە
یەکێکیانەوە دەگرێت و ئەوەی دیکە پشتگوێ دەخات. ئێوەش ناتوانن
کۆیلەی خودا و پارە بن.»
14 فەریسییەکانیش کە پارەیان خۆشدەویست، گوێیان لە هەموو ئەمانە
بوو، گاڵتەیان پێکرد.
15 عیساش پێی فەرموون: »لەنێو خەڵکدا خۆتان بە بێتاوان دەردەخەن،
بەڵام خودا دڵتان دەناسێت. ئەوەی لای خەڵکی پایەدارە، لای خودا
قێزەونە.
16 »تەورات و پەیامی پێغەمبەران هەتا هاتنی یەحیا ڕاگەیەنران، لەو کاتە
بەولاوە مزگێنی پاشایەتی خودا دەدرێت و هەموو کەسێک تێدەکۆشێت
بچێتە ناوی.‡
17 بەڵام نەمانی زەوی و ئاسمان ئاسانترە لە کەوتنی خاڵێکی تەورات.

تەڵاقدان

18 »ئەوەی ژنەکەی تەڵاق بدات و یەکێکی دیکە بهێنێت، داوێنپیسی
دەکات. ئەوەش کە تەڵاقدراوێک دەهێنێت داوێنپیسی دەکات.

نموونەی هەژارێک و دەوڵەمەندێک

19 »پیاوێکی دەوڵەمەند هەبوو، جلی ئەرخەوانی و کەتانی ناسکی لەبەر
دەکرد و هەموو ڕۆژێکی بە خۆشی ڕادەبوارد.

---

‡ **16:16** بڕوانە مەتا 12:11.

20 هەژارێکیش ناوی لەعازر بوو، لە بەردەرگاکەی کەوتبوو، هەموو
جەستەی برین بوو،
21 پەرۆش بوو لەو بەرماوەیە تێربێت کە لە خوانی دەوڵەمەندەکە
دەکەوتە خوارەوە. تەنانەت سەگیش دەهاتن برینەکانیان دەلێستەوە.
22 »ئیتر هەژارەکە مرد و فریشتە بۆ باوەشی ئیبراهیم هەڵیانگرت.
دەوڵەمەندەکەش مرد و نێژرا.
23 لە جیهانی مردووان§ سەری هەڵبڕی و ئازاری دەچێژت، لە
دوورەوە ئیبراهیمی بینی و لەعازری لە باوەش بوو.
24 هاواری کرد: ”باوکە ئیبراهیم، بەزەییت پێمدا بێتەوە، لەعازر بنێرە
تاکو سەری پەنجەی بە ئاو تەڕ بکات و زمانم فێنک بکاتەوە، وا لەناو ئەم
گڕەدا ئازار دەچێژم.“
25 »ئیبراهیم گوتی: ”کوڕم، لەبیرتە لە ژیانتدا شتە باشەکانی خۆتت
وەرگرت و لەعازریش شتە خراپەکان. بەڵام ئێستا وا لێرە دڵنەوایی دەکرێت
و تۆش ئازار دەچێژیت.
26 سەرەڕای هەموو ئەمانەش، بۆشاییەکی گەورە لەنێوان ئێمە و ئێوەدا
دانراوە، تاوەکو ئەوانەی بیانەوێ لێرەوە بۆ لاتان بێن نەتوانن و کەسیش
لەوێوە بۆ لای ئێمە نەپەڕێتەوە.“
27 »ئەویش گوتی: ”کەواتە باوکە، لێت دەپاڕێمەوە لەعازر بنێرە بۆ ماڵی
باوکم،
28 چونکە پێنج برام هەیە، تاکو ئاگاداریان بکاتەوە، نەوەک ئەوانیش
بۆ ئەم شوێنی ئازاردانە بێن.“
29 »بەڵام ئیبراهیم پێی گوت: ”موسا و پێغەمبەرانیان* هەیە، با گوێ
لەوان بگرن.“

§ **16:23** یۆنانی: هادیس، بڕوانە مەتا 23:11. * **16:29** پێغەمبەرانی پەیمانی کۆن.

30 »ئەویش گوتی: ”نەخێر باوکە ئیبراهیم، بەڵام ئەگەر یەکێک لەناو
مردووانەوە بچێتە لایان، ئەوا تۆبە دەکەن.“
31 »پێی گوت: ”ئەگەر گوێ لە موسا و پێغەمبەران نەگرن، تەنانەت
یەکێک لەناو مردووانیش هەستێتەوە، قەناعەتیان پێ نایێت.“«

17

لێخۆشبوون سنووری نییە

1 عیسا بە قوتابییەکانی فەرموو: »مەحاڵە ئەو شتانەی کە خەڵکی تووشی
گوناه دەکەن نەیەن، بەڵام قوڕبەسەر ئەوەی دەبێتە هۆی هاتنیان.
2 باشترە بۆی ئەگەر بەرداشێک بە ملیەوە هەڵبواسرێت و فڕێبدرێتە
دەریاوە، لەوەی یەکێک لە قوتابییەکانم* تووشی گوناه بکات.
3 ئاگاداری خۆتان بن.
»ئەگەر براکەت هەڵەی کرد، سەرزەنشتی بکە، ئەگەر تۆبەی کرد
گەردنی ئازاد بکە.
4 ئەگەر لە ڕۆژێکدا حەوت جار هەڵەی بەرامبەرت کرد و حەوت جار
گەڕایەوە لات و گوتی: ”تۆبە دەکەم“، تۆ گەردنی ئازاد بکە.«
5 ئینجا نێردراوەکان بە مەسیحی خاوەن شکۆیان گوت: »باوەڕمان
زیاد بکە«!
6 مەسیحیش فەرمووی: »ئەگەر ئەوەندەی دەنکە خەرتەلەیەکیش
باوەڕتان هەبێت، بەم دار تووە دەڵێن: ”هەڵبکەنرێ و لەناو دەریا بڕوێ“،
بە قسەتان دەکات.

* 17:2 یۆنانی: یەکێک لەم بچووکانە. مەبەست لە قوتابییەکانی عیسایە بە گشتی. بڕوانە مەتا
.42:10

7 »کامەتان، ئەگەر کۆیلەیەکی هەبێت و خەریکی کاری کێڵگە و
لەوەڕاندنی ئاژەڵەکانی بێت، دوای ئەوەی کە لە کێڵگە هاتەوە، پێی دەڵێت:
”یەکسەر وەرە و دانیشە“؟
8 ئایا پێی ناڵێت: ”شتێکم بۆ ئامادە بکە بیخۆم، ناوقەدت ببەستە و خزمەتم
بکە تاکو دەخۆم و دەخۆمەوە، پاشان تۆ بخۆ و بخۆوە“؟
9 ئایا سوپاسی ئەو کۆیلەیە دەکات، لەبەر ئەوەی ئەو شتانەی کرد کە
فەرمانی پێ کرابوو؟
10 ئێوەش بەم شێوەیە، کاتێک هەموو ئەوەی فەرمانتان پێ دەکرێت
دەیکەن، بڵێن: ”کۆیلەی شایستە نین، ئەرکی خۆمان بەجێگەیاندووە.“«

چاککردنەوەی دە نەخۆشی گول

11 کاتێک عیسا دەچوو بۆ ئۆرشەلیم، بە نێوانی سامیرە و جەلیلدا
ڕۆیشت.
12 کاتێک کە چووە یەکێک لە گوندەکان، تووشی دە پیاو بوو کە
نەخۆشی گولییان هەبوو. لە دوورەوە ڕاوەستابوون و
13 دەنگیان بەرز کردەوە و گوتیان: »ئەی عیسا، ئەی مامۆستا،
بەزەییت پێماندا بێتەوە«!
14 جا ئەوانی بینی و پێی فەرموون: »بڕۆن خۆتان نیشانی کاهینان بدەن.«
کاتێک دەڕۆیشتن پاکبوونەوە.
15 یەکێکیان سەیری کرد پاک بووەتەوە، گەڕایەوە و بە دەنگێکی بەرز
ستایشی خودای کرد،
16 لەبەرپێی عیسا بەسەر ڕوودا کەوت و سوپاسی کرد. کابرا
سامیرەییش بوو.
17 عیساش وەڵامی دایەوە: »ئەرێ دە کەس پاک نەبوونەوە؟ کوا
نۆیەکەی دیکە؟
18 هیچ کەسێکیان نەبینران بگەڕێنەوە و ستایشی خودا بکەن، ئەم بێگانەیە
نەبێت؟«

19 ئینجا پێی فەرموو: «هەستە و برۆ، باوەڕت ڕزگاری کردیت.»

هاتنی پاشایەتی خودا

20 کە فەریسییەکان پرسیاریان لێکرد، کەی پاشایەتی خودا دێت،
وەڵامی دانەوە: «پاشایەتی خودا بە جۆرێک نایەت کە ببینرێت،
21 خەڵکیش ناڵێن: ”ئەمەتا،“ یان ”ئەوەتا،“ چونکە پاشایەتی خودا لە
نێوتاندایە.»
22 جا بە قوتابییەکانی فەرموو: «ڕۆژانێک دێت کە تامەزرۆن ڕۆژێک
لە ڕۆژانی کوڕی مرۆڤ ببینن، بەڵام نایبینن.
23 ئینجا پێتان دەڵێن: ”ئەوەتا لەوێیە،“ یان ”ئەمەتا لێرەیە،“ مەڕۆن و
بەدوایدا مەچن،
24 چونکە وەک ئەو هەورەتریشقەیەی لە لایەکەوە لەژێر ئاسماندا بروسکە
دەدات و هەتا لایەکەی دیکە لەژێر ئاسماندا ڕووناک دەکاتەوە، کوڕی
مرۆڤیش لە ڕۆژی خۆیدا بەو شێوەیە دەبێت.
25 بەڵام دەبێت یەکەم جار زۆر ئازار بچێژێت و ئەم نەوەیەش ڕەتی
بکەنەوە.
26 «ڕۆژانی نوح چۆن بوو، لە سەردەمی کوڕی مرۆڤیشدا ئاوا دەبێت.
27 دەیانخوارد و دەیانخواردەوە، ژنیان دەهێنا و مێردیان دەکرد، تاکو ئەو
ڕۆژەی نوح چووە ناو کەشتییەکە، لافاوەکە هات و هەموویانی لەناوبرد.
28 «دیسان وەک ئەوەی لە سەردەمی لوت بوو، دەیانخوارد و
دەیانخواردەوە، دەیانکڕی و دەیانفرۆشت، دەیانچاند و بنیادیان دەنا.
29 بەڵام لەو ڕۆژەی لوت لە سەدۆم هاتە دەرەوە، خودا لە ئاسمانەوە
ئاگر و گۆگردی باراند و هەموویانی لەناوبرد.
30 «لەو ڕۆژەش کە کوڕی مرۆڤ ئاشکرا دەکرێت، ئاوا دەبێت.
31 ئەوەی لەو ڕۆژەدا لە سەربانە و شتەکانی لە ناوماڵە، با نەیەتە خوارەوە
بۆ بردنی. ئەوەی لە کێڵگەشە با نەگەڕێتەوە.
32 ژنەکەی لوتتان بەبیر بێتەوە!

33 ئەوەی بیەوێ ژیانی خۆی بپاتەوە دەیدۆڕێنێت، بەڵام ئەوەی
بیدۆڕێنێت دەیپاتەوە.
34 پێتان دەڵێم: لەو شەوەدا دووان لەناو یەک جێگان، یەکیان دەبردرێت
و ئەوی دیکە بەجێدەهێڵدرێت.
35 دوو ژن دەستاڕ دەگێڕن، یەکیان دەبردرێت و ئەوی دیکە
بەجێدەهێڵدرێت. [
36 دووان لە کێڵگە دەبن، یەکیان دەبردرێت و ئەوی دیکە
بەجێدەهێڵدرێت.]«
37 لێیان پرسی: »لەکوێ گەورەم؟«
پێی فەرموون: »کەلاک لەکوێ بێت، داڵ لەوێ کۆدەبێتەوە.«

18

نموونەی بێوەژن و دادوەرێک

1 عیسا نموونەیەکی بۆ هێنانەوە کە پێویستە هەمیشە نوێژ بکەن و ورە
بەرنەدەن.
2 فەرمووی: »لە شارێک دادوەرێک هەبوو لە خودا نەدەترسا و ڕێزی
مرۆڤیشی نەدەگرت.
3 لەو شارەدا بێوەژنێک هەبوو، دەهاتە لای و دەیگوت: ”مافم لە
نەیارەکەم بستێنەوە.“
4 »ئەویش ماوەیەک نەیدەویست، بەڵام دواتر لە دڵی خۆیدا گوتی:
”هەرچەندە لە خودا ناترسم و ڕێزیش لە مرۆڤ ناگرم،
5 بەڵام لەبەر ئەوەی ئەم بێوەژنە بێزارم نەکات، مافەکەی بۆ
وەردەگرمەوە، ئەگینا وازناهێنێت و وەڕسم دەکات.“«
6 مەسیحی خاوەن شکۆ فەرمووی: »گوێ بگرن لەوەی دادوەرە
زۆردارەکە دەیڵێت.

7 باشە خودا مافی هەڵبژێردراوەکانی خۆی کە شەو و ڕۆژ لێی دەپاڕێنەوە
وەرناگرێت؟ ئایا درەنگ وەڵامیان دەداتەوە؟
8 پێتان دەڵێم: خێرا مافیان بۆ وەردەگرێت. بەڵام کاتێک کوڕی
مرۆڤ دێتەوە، ئایا باوەڕ لەسەر زەوی دەدۆزێتەوە؟«

نموونەی فەریسی و باجگر

9 بۆ ئەوانەی کە لە بێتاوانبوونی خۆیان دڵنیا بوون و خەڵکیان بە سووک
سەیر دەکرد، ئەم نموونەیەی هێنایەوە:
10 »دوو کەس بۆ نوێژکردن چوونە پەرستگا، یەکێکیان فەریسی و ئەوەی
دیکە باجگر.
11 فەریسییەکە وەستا، لە دڵی خۆیدا ئەم نوێژەی دەکرد: ”خودایە
سوپاست دەکەم وەک خەڵکی دیکە نیم، کە قۆڵبڕ و خراپەکار و داوێنپیسن،
وەک ئەم باجگرەش نیم.
12 هەفتەی دوو جار بەڕۆژوو دەبم، ئەوەی دەستم دەکەوێت دەیەکی
دەبەخشم.“
13 »بەڵام باجگرەکە لە دوورەوە ڕاوەستا، نەیدەویست چاوی بۆ ئاسمان
بەرز بکاتەوە، سنگی خۆی دەکوتا و دەیگوت: ”ئەی خودایە بەزەییت*
بە منی گوناهباردا بێتەوە.“
14 »پێتان دەڵێم، ئەمە گەڕایەوە ماڵی خۆی بێتاوان کرابوو، پێچەوانەی
ئەوی دیکە، چونکە ئەوەی خۆی بەرز بکاتەوە نزم دەکرێتەوە، ئەوەش
خۆی نزم بکاتەوە بەرز دەکرێتەوە.«

عیسا منداڵان بەرەکەتدار دەکات

15 خەڵک منداڵی ساوایان هێنایە لای عیسا تاوەکو دەستیان لەسەر
دابنێت. کاتێک قوتابییەکان ئەمەیان بینی سەرزەنشتیان کردن.

* **18:13** یۆنانی: ببێتە کەفارەتی من، واتا ئەم قوربانییەی کە تووڕەیی خودا لادەدات.

16 بەڵام عیسا بانگی منداڵەکانی کرد و فەرمووی: «لێگەڕێن منداڵان
بێنە لام، ڕێیان لێ مەگرن، چونکە شانشینی خودا هی وەک ئەمانەیە.
17 ڕاستیتان پێ دەڵێم: ئەوەی وەک منداڵێک† شانشینی خودا قبوڵ
نەکات، هەرگیز ناچێتە ناویەوە.»

دەوڵەمەندی و ژیانی هەتاهەتایی

18 کابرایەکی دەسەڵاتدار پرسیاری لێکرد: «مامۆستای باش، چی بکەم
تاکو ژیانی هەتاهەتایی بە میرات وەربگرم؟»
19 عیسا پێی فەرموو: «بۆچی بە باش ناوم دەبەیت؟ بێجگە لە خودا
کەس باش نییە.
20 ڕاسپاردەکان دەزانیت: ﴿داوێنپیسی مەکە، مەکوژە، مەدزە،
شایەتی درۆ مەدە، ڕێزی دایک و باوکت بگرە.﴾‡»
21 ئەویش گوتی: «لە منداڵییەوە هەموو ئەم ڕاسپاردانەم
بەجێگەیاندووە.»
22 عیساش گوێی لەمە بوو، پێی فەرموو: «هێشتا شتێکت کەمە.
هەرچیت هەیە هەمووی بفرۆشە و بەسەر هەژاران دابەشی بکە،
گەنجینەیەکت لە ئاسماندا دەبێت. ئینجا وەرە دوام بکەوە.»
23 کاتێک ئەمەی بیست، زۆر دڵتەنگ بوو، چونکە زۆر دەوڵەمەند
بوو.
24 کاتێک عیسا ئەوی بە خەمناکی بینی، فەرمووی: «چوونە ناو
شانشینی خودا بۆ دەوڵەمەند چەند زەحمەتە!
25 ئاسانترە وشترێک بە کونی دەرزییەکەوە بچێت لەوەی
دەوڵەمەندێک بچێتە ناو شانشینی خوداوە.»

† **18:17** بڕوانە مەتا 4:18. ‡ **18:20** دەرچوون 20:12؛ و دواوتار 5:16-20

26 ئەوانەی گوێیان لێبوو گوتیان: »کەواتە کێ دەتوانێت ڕزگاری
بێت؟«
27 عیسا فەرمووی: »ئەوەی لەلای خەڵکی مەحاڵە، لای خودا
دەبێت.«
28 پەترۆس گوتی: »ئەوەتا هەموو شتێکمان بەجێهێشتووە و دوات
کەوتووین.«
29 ئەویش پێی فەرموون: »ڕاستیتان پێ دەڵێم: کەس نییە ماڵ، ژن،
برا، دایک، باوک یان منداڵی لەبەر شانشینی خودا بەجێهێشتبێت،
30 لەم دنیایە چەند ئەوەندە لە بەرامبەری وەرنەگرێتەوە و لەو دنیاش
ژیانی هەتاهەتایی.«

سێیەم باسی مردنی عیسا

31 عیسا دوازدە قوتابییەکەی برد و پێی فەرموون: »ئەوا بەرەو ئۆرشەلیم
سەردەکەوین، هەرچی پێغەمبەران لەبارەی کوڕی مرۆڤەوە نووسیویانە
دێتە دی.
32 دەدرێتە دەستی ناجولەکەکان، گاڵتەی پێ دەکرێت و جنێوی
پێدەدرێت و تفی لێ دەکرێت،
33 بە قامچی لێی دەدەن و دەیکوژن. لە ڕۆژی سێیەمیش
هەڵدەستێتەوە.«
34 بەڵام هیچ لەمە تێنەگەیشتن و ئەم باسە لێیان شاراوە بوو، ئەوەی
گوترا درکیان پێی نەکرد.

عیسا کەسێکی نابینا چاک دەکاتەوە

35 کاتێک عیسا لە ئەریحا نزیک بووەوە، کەسێکی نابینا لەسەر ڕێگا
دانیشتبوو سواڵی دەکرد.
36 کە گوێی لە خەڵکەکە بوو دەڕۆیشتن، پرسیاری کرد ئەمە چییە.
37 پێیان گوت: »عیسای ناسیرەیی لێرەوە تێدەپەڕێت.«
38 جا هاواری کرد: »عیسای کوڕی داود، بەزەییت پێمدا بێتەوە!«

39 ئەوانەی لەپێشەوە دەڕۆیشتن سەرزەنشتیان کرد بۆ ئەوەی بێدەنگ
بێت، بەڵام ئەو زۆر زیاتر هاواری دەکرد: »کوڕی داود، بەزەییت پێمدا
بێتەوە«!
40 عیسا ڕاوەستا و فەرمانی دا بیهێننە لای. کاتێک نزیک بووەوە، لێی
پرسی:
41 »چیت دەوێ بۆت بکەم؟«

گوتی: »گەورەم، دەمەوێ ببینم.«

42 عیساش پێی فەرموو: »ببینە، باوەڕەکەت تۆی چاککردەوە.«
43 دەستبەجێ بینی، دوای کەوت و ستایشی خودای دەکرد. هەروەها
هەموو خەڵکەکەش کە بینییان ستایشی خودایان کرد.

19

عیسا دەبێتە میوانی زەکا

1 ئینجا عیسا چووە ناو ئەریحا و پێیدا تێدەپەڕی.
2 لەوێ کابرایەکی لێبوو بە ناوی زەکا، دەوڵەمەند و گەورەی باجگران
بوو.
3 دەیویست ببینێت عیسا کێیە، بەڵام لەبەر خەڵکەکە نەیدەتوانی، چونکە
کورتەباڵا بوو.
4 ڕایکرد و سەرکەوتە سەر دار هەنجیرێک تاکو ببینێت، چونکە عیسا
بەوێدا تێدەپەڕی.
5 کە عیسا گەیشتە شوێنەکە، چاوی هەڵبڕی و پێی فەرموو: »زەکا،
خێرا وەرە خوارەوە، چونکە دەبێت ئەمڕۆ لە ماڵی تۆ بمێنمەوە.«
6 جا خێرا هاتە خوارەوە و بە خۆشییەوە پێشوازی لێکرد.
7 هەموو بینییان و دەستیان کرد بە بۆڵەبۆڵکردن و گوتیان: »چووە
بووەتە میوانی گوناهبارێک.«

8 بەڵام زەکا ڕاوەستا و بە مەسیحی خاوەن شکۆی گوت: «گەورەم،
ئەوەتا نیوەی سامانەکەم دەدەمە هەژاران و ئەگەر بە هەر شێوەیەک فێڵم
لە کەسێک کردبێت، چوارقاتی دەدەمەوە.»
9 عیساش پێی فەرموو: «ئەمڕۆ ڕزگاری بۆ ئەم ماڵە هات، لەبەر ئەوەی
ئەویش کوڕی ئیبراهیمە،
10 چونکە کوڕی مرۆڤ هاتووە بەدوای لەناوچواندا* بگەڕێت و
ڕزگاریان بکات.»

نموونەی دە کیسە زیوەکە

11 کاتێک خەڵکەکە گوێیان لەمانە دەگرت، درێژەی پێدا و نموونەیەکی
هێنایەوە، چونکە لە ئۆرشەلیم نزیک بوو و وایان دەزانی کە پاشایەتی خودا
خەریکە دەردەکەوێت.
12 ئینجا فەرمووی: «پیاوماقوڵێک بۆ وڵاتێکی دوور ڕۆیشت، تاوەکو
شانشینێک بۆ خۆی وەربگرێت و بێتەوە.
13 دە لە کۆیلەکانی خۆی بانگکرد و دە کیسە زیوی† پێدان و پێی
گوتن، هەتا دێمەوە بازرگانی بکەن.
14 «بەڵام دانیشتووانی ناوچەکە ڕقیان لێی بوو، شاندێکیان بەدوایدا نارد
و گوتیان: ”نامانەوێت ئەمە پاشایەتیمان بکات.“
15 «ئەوە بوو کە گەڕایەوە پاشایەتییەکەی وەرگرتبوو، فەرمانی دا ئەو
کۆیلانەی زیوەکەی پێدابوون بانگ بکرێنە لای، تاکو بزانێت چییان لە
بازرگانی قازانج کردووە.

---

* **19:10** ئەو کەسانەی شایستەی دۆزەخن.
† **19:13** یۆنانی: مەنا. عیبری: مانێ. بڕوانە نەحەمیا 7‏:71. یەک مەنا دەکاتە نزیکەی کرێی سێ مانگی کرێکارێک.

16 »یەکەمیان هات و گوتی: ”گەورەم، کیسە زیوەکەت دە کیسە
زیوی قازانج کردووە.“
17 »ئەویش پێی گوت: ”ئافەرین کۆیلەی چاک، چونکە لە کەمترین
شت دەستپاک بوویت، ببە بە فەرمانڕەوای دە شار.“
18 »دووەمیان هات و گوتی: ”گەورەم، کیسە زیوەکەت پێنج کیسە
زیوی قازانج کردووە.“
19 »بەمەشیانی گوت: ”تۆش ببە بە فەرمانڕەوای پێنج شار.“
20 »ئەوی دیکە هات و گوتی: ”گەورەم ئەوەتا کیسە زیوەکەت، لە
دەستەسڕێک پێچابوومەوە و هەڵمگرتبوو.
21 لە ڕاستیدا لێت ترسام، لەبەر ئەوەی پیاوێکی دڵڕەقیت، ئەوەی
داتنەناوە دەیبەیت و ئەوەی نەتچاندووە دروێنەی دەکەیت.“
22 »ئەویش پێی گوت: ”ئەی کۆیلەی بەدکار، بە زارت تاوانبارت
دەکەم، کە دەتزانی پیاوێکی دڵڕەقم، ئەوەی دامنەناوە دەیبەم و ئەوەی
نەمچاندووە دروێنەی دەکەم،
23 ئیتر بۆچی زیوەکەمت لە بانک دانەنا، کاتێک دەهاتمەوە لەگەڵ
سوودەکەی وەرمدەگرتەوە؟“
24 »بەوانەی گوت کە لەوێ ڕاوەستابوون: ”کیسە زیوەکەی لێ
بسەننەوە و بیدەنە ئەوەی دە کیسە زیوەکەی پێیە.“
25 »ئەوانیش پێیان گوت: ”گەورەم، دە کیسە زیوی هەیە!“
26 »وەڵامی دایەوە: ”پێتان دەڵێم: ئەوەی هەیەتی پێی دەدرێت، بەڵام
ئەوەی نییەتی، تەنانەت ئەوەی هەشیەتی لێی دەسەنرێتەوە.
27 دوژمنانیشم، ئەوانەی نەیاندەویست پاشایەتییان بکەم، بیانهێننە ئێرە و
لەبەردەمم بیانکوژن.“«

کەژاوەی پاشایانە

28 دوای ئەوەی عیسا ئەمەی فەرموو، لە پێشەوە ڕۆیشت و بەرەو
ئۆرشەلیم سەرکەوت.
29 کاتێک لە گوندی بێت‌فاجی و بێت‌عەنیا نزیک بووەوە، کە لەلای
ئەو کێوەی کە کێوی زەیتوونی پێ دەگوترێت، دووان لە قوتابییەکانی نارد
و
30 فەرمووی: «بڕۆنە ئەو گوندەی بەرامبەرتان، کە دەچنە ناوی،
دەبینن جاشکێک بەستراوەتەوە هەتا ئێستا کەس سواری نەبووە، بیکەنەوە
و بیهێنن.
31 ئەگەر یەکێک پرسیاری لێکردن: ”بۆچی دەیکەنەوە؟“ لە وەڵامدا
بڵێن: ”گەورەمان پێویستی پێیەتی.“»
32 دوو قوتابییەکە چوون و چی پێ گوتبوون بینییان.
33 کاتێک جاشکەکەیان دەکردەوە، خاوەنەکانی لێیان پرسین: «بۆچی
جاشکەکە دەکەنەوە؟»
34 گوتیان: «گەورەمان پێویستی پێیەتی.»
35 ئینجا بۆ عیسایان هێنا و کەواکانیان خستە سەر جاشکەکە و عیسایان
سواری کرد.
36 کاتێک بەڕێوە بوو، خەڵک کەواکانیان لەسەر ڕێگا ڕادەخست.
37 لە لێژاییەکەی کێوی زەیتوون نزیک بووەوە، سەرجەم قوتابییەکان
بە شادی و بە دەنگی بەرز دەستیان بە ستایشکردنی خودا کرد، بۆ هەموو
ئەو پەرجووانەی بینییان، دەیانگوت:
38 «﴿پیرۆزە ئەو پاشایەی بە ناوی یەزدانەوە دێت!﴾‡»

«ئاشتی لە ئاسمان و شکۆ بۆ خودا لە بەرزاییدا!»
39 هەندێک فەریسی نێو خەڵکەکە، بە عیسایان گوت: «مامۆستا،
قوتابییەکانت سەرزەنشت بکە.»

‡ **19:38** زەبوورەکان 26:118

40 وەڵامی دایەوە: «پێتان دەڵێم: ئەگەر ئەوانە بێدەنگ بن، بەردەکان
هاوار دەکەن.»

گریانی عیسا بۆ ئۆرشەلیم

41 کاتێک لە ئۆرشەلیم نزیک بووەوە و شارەکەی بینی، بۆی گریا،
42 فەرمووی: «خۆزگە بتزانیایە، تەنانەت تۆش، لەم ڕۆژەدا چ شتێک
بۆت مایەی ئاشتییە! بەڵام ئێستا لەبەرچاوت شاراوەیە.
43 ڕۆژانێکت بەسەردێت، کە دوژمنانت سەنگەرت لێ دەگرن،
ئابڵوقەت دەدەن و لە هەموو لایەکەوە دەورت دەگرن.
44 خۆت و منداڵەکانت لەناو شووراکانت لەگەڵ زەوی تەخت دەکرێن.
بەردت بەسەر بەردەوە ناهێڵن، چونکە کاتی هاتنی پەروەردگارت§
نەزانی.»

عیسا پەرستگا پاک دەکاتەوە

45 کاتێک عیسا چووە ناو حەوشەکانی پەرستگا، دەستی بە دەرکردنی
فرۆشیاران کرد.
46 پێی فەرموون: «نووسراوە: ﴿ماڵەکەم ماڵی نوێژە،﴾* کەچی ئێوە
کردووتانە بە ﴿ئەشکەوتی دزان!﴾†»
47 ڕۆژانە لە پەرستگا خەڵکی فێردەکرد، کاهینانی باڵا و مامۆستایانی
تەورات و ڕابەرانی گەل هەوڵیان دەدا لەناوی ببەن.
48 بەڵام هیچیان بۆ ئەنجامدانی نەدەدۆزییەوە، چونکە هەموو گەل بە
پەرۆشەوە گوێیان لێ دەگرت.

§ **19:44** مەبەستی هاتنی مەسیحە بۆ ڕزگارکردنیان. * **19:46** ئیشایا 7:56 † **19:46** یەرمیا
11:7

20

دەسەڵاتی عیسا

1 ڕۆژێکیان عیسا لە حەوشەکانی پەرستگا خەڵکی فێردەکرد و مزگێنیی
دەدا، کاهینانی باڵا و مامۆستایانی تەورات لەگەڵ پیران هاتنە لای،
2 پێیان گوت: «پێمان بڵێ، بە چ دەسەڵاتێک ئەمانە دەکەیت؟ کێ ئەم
دەسەڵاتەی بە تۆ داوە؟»
3 وەڵامی دانەوە: «منیش پرسیارێکتان لێ دەکەم. پێم بڵێن:
4 لەئاوهەڵکێشانی یەحیا، لە ئاسمانەوە بوو یان لە مرۆڤەوە؟»
5 لەناو خۆیاندا ڕاویێژیان کرد و گوتیان: «ئەگەر بڵێین، ”لە ئاسمانەوە،“
دەڵێت، ”بۆچی باوەڕتان پێی نەکرد؟“
6 ئەگەریش بڵێین، ”لە مرۆڤەوە بوو،“ هەموو خەڵکەکە بەردبارانمان
دەکەن، چونکە دڵنیان کە یەحیا پێغەمبەرە.»
7 وەڵامیان دایەوە کە نازانن لەکوێوەیە.
8 عیساش پێی فەرموون: «منیش پێتان نالێم بە چ دەسەڵاتێک ئەمانە
دەکەم.»

نموونەی ڕەزەوانەکان

9 ئینجا دەستی کرد بە هێنانەوەی ئەم نموونەیە بۆ خەڵکەکە: «کابرایەک
ڕەزێکی چاند و بە ڕەزەوانانی سپارد و بۆ ماوەیەکی زۆر گەشتی کرد.
10 لە وەرزی بەروبووم کۆکردنەوەدا کۆیلەیەکی بۆ لای ڕەزەوانەکان
نارد، تاکو لە بەرهەمی ڕەزەکەی بدەنێ، بەڵام ڕەزەوانەکان لێیاندا و بە
دەستی بەتاڵ ناردیانەوە.
11 کۆیلەیەکی دیکەشی نارد، بەڵام لەمەشیان دا و سووکایەتییان پێکرد
و بە دەستبەتاڵی ناردیانەوە.
12 سێیەمیشی نارد، ئەمەیان بریندار کرد و دەریانکرد.

13 »خاوەن ڕەزەکە گوتی: ”چی بکەم؟ کوڕە خۆشەویستەکەم دەنێرم،
لەوانەیە ڕێزی بگرن.“
14 »بەڵام کە ڕەزەوانەکان بینییان، تەگبیریان لەگەڵ یەکتری کرد و
گوتیان: ”ئەوەتا میراتگرە، با بیکوژین، تاکو ببینە میراتگر.“
15 ئینجا بردیانە دەرەوەی ڕەزەکە و کوشتیان.
»ئیتر دەبێت خاوەنی ڕەزەکە چییان لێ بکات؟
16 دێت و ئەم ڕەزەوانانە لەناودەبات و ڕەزەکە دەداتە خەڵکی دیکە.»
کاتێک گوێیان لێبوو گوتیان: »خودا نەکات«!
17 ئەویش سەیری کردن و فەرمووی: »کەواتە ئەمەی نووسراوە چییە:
»﴿ئەو بەردەی وەستاکان ڕەتیان کردەوە،
بوو بە گرنگترین بەردی بناغە*﴾†؟
18 ئەوەی بەسەر بەردەکەدا بکەوێت تێکدەشکێت، ئەوەش کە بەردەکە
بەسەریدا بکەوێت وردوخاشی دەکات.»
19 لەو کاتەدا مامۆستایانی تەورات و کاهینانی باڵا هەوڵیان دا بیگرن،
چونکە زانییان ئەو نموونەیەی لەسەر ئەوان هێنایەوە، بەڵام لە خەڵکەکە
ترسان.

سەرانەدان بە قەیسەر

20 ئینجا چاودێریی عیسایان کرد و سیخوڕیان نارد کە خۆیان بە
ڕاستودروست دەردەخست، تاکو بە قسەی خۆی تووشی بکەن و بیدەنە
دەست حوکم و دەسەڵاتی فەرمانڕەوا.
21 ئیتر سیخوڕەکان پرسیاریان لێکرد: »مامۆستا، دەزانین لە قسەکردن
و فێرکردنتدا ڕاستی، لایەنگری کەسیش ناکەیت، بەڵکو ڕێگای خودا بە
ڕاستی فێر دەکەیت.

---

* **20:17** بەردێکی گەورەیە کە لە گۆشەی دیوار دادەنرێت، لەو بەردانە بەهێزترە کە لە دیوارەکە بەکاردێت و دەبێتە هۆی بەهێزکردنی دیوارەکە. † **20:17** زەبوورەکان 22:118

22 بۆ ئێمە دروستە سەرانە بدەینە قەیسەر یان نا؟»
23 عیسا کە بە فێڵەکەیانی دەزانی، پێی فەرموون:
24 «دینارێکم نیشان بدەن. ئەم وێنە و نووسینە هی کێیە؟»
گوتیان: «هی قەیسەرە.»
25 ئەویش پێی فەرموون: «هی قەیسەر بدەنە قەیسەر، هی خوداش
بدەنە خودا.»
26 ئیتر نەیانتوانی لەبەردەم خەڵکدا بە قسەکەی تووشی بکەن،
سەرسامیش بوون لە وەڵامەکەی و بێدەنگ بوون.

زیندووبوونەوە

27 هەندێک سەدوقی‡ هاتن، ئەوانەی دەڵێن هەستانەوە نییە، لێیان
پرسی:
28 «مامۆستا، موسا بۆی نووسیوین، ئەگەر یەکێک براکەی بە
وەجاخکوێری مرد و ژنەکەی لەپاش خۆی بەجێهێشت، ئەوا براژنەکەی
دەخوازێتەوە و وەچە بۆ براکەی دەخاتەوە.
29 ئینجا حەوت برا هەبوون، یەکەمیان ژنی هێنا و بە وەجاخکوێری
مرد.
30 دووەمیش و
31 سێیەمیش خواستیانەوە، هەر حەوتیان بە هەمان شێوە بە
وەجاخکوێری مردن.
32 لەدوای هەموویان ژنەکەش مرد.
33 ئایا لە ڕۆژی زیندووبوونەوەدا دەبێتە ژنی کامیان؟ چونکە ژنی هەر
حەوتیان بووە.»
34 عیساش پێی فەرموون: «خەڵکی ئەم دنیایە ژن دەهێنن و شوو
دەکەن،
35 بەڵام ئەوانەی شایانی گەیشتنن بەو دنیا و هەستانەوەی نێو مردووان،
ژن ناهێنن و شوو ناکەن.

‡ **20:27** چینێکی جولەکە بوون کە زۆربەیان کاهین بوون، باوەڕیان بە فریشتە و هەستانەوە نەبوو.

36 هەروەها ناتوانن بمرن، چونکە وەک فریشتەن و کوڕی خودان کە
کوڕی هەستانەوەن.
37 تەنانەت موساش لە چیرۆکی دەوەنەکە ڕوونی دەکاتەوە کە مردووان
هەڵدەستنەوە، چونکە یەزدانی ناوبرد بە ﴿خودای ئیبراهیم و خودای
ئیسحاق و خودای یاقوب.﴾§
38 ئەو خودای مردووان نییە، بەڵکو هی زیندووانە، چونکە لای ئەو
هەموو زیندوون.»
39 هەندێک لە مامۆستایانی تەورات وەڵامیان دایەوە: «مامۆستا، باشت
فەرموو.»
40 ئیتر نەیانوێرا هیچی دیکەی لێ بپرسن.

عیسا و داود

41 عیسا پێی فەرموون: «باشە چۆن دەڵێن کە مەسیح کوڕی داودە؟
42 داود خۆی لە پەڕتووکی زەبووردا دەڵێت:

«﴿یەزدان بە خاوەن شکۆی منی فەرموو:
”لە دەستەڕاستم دابنیشە

43 هەتا دوژمنانت دەکەمە تەختەپێ بۆ پێیەکانت.“﴾*
44 ئەوەتا داود پێی دەڵێ ”خاوەن شکۆ“، ئیتر چۆن دەبێتە کوڕی؟»

ئاگادارکردنەوە لە دووڕوویی ڕابەرانی ئایینی

45 کاتێک هەموو خەڵکەکە گوێیان گرتبوو، بە قوتابییەکانی فەرموو:
46 «ئاگاداری مامۆستایانی تەورات بن، حەز دەکەن بە جلی شۆڕەوە
بگەڕێن و پێیان خۆشە لە بازاڕدا سڵاویان لێ بکرێت، لە کەنیشتەکان ڕیزی
پێشەوە بگرن و لە میوانیشدا لای سەرەوە.

---

§ 20:37 دەرچوون 6:3 * 20:43 زەبوورەکان 1:110

47 ماڵی بێوەژن هەڵدەلووشن و بۆ خۆدەرخستن نوێژەکانیان درێژ
دەکەنەوە. ئەمانە سزایان گەورەترە.»

21

بەخشین لە پێویستی خۆت

1 ئینجا عیسا تەماشای کرد و بینی دەوڵەمەندەکان بەخشینیان دەخەنە
ناو گەنجینەی پەرستگاوە.
2 بێوەژنێکی هەژاریشی بینی دوو فلسی خستە ناوی.
3 ئینجا فەرمووی: «ڕاستیتان پێ دەڵێم، ئەم بێوەژنە هەژارە لە هەموویان
زیاتری دانا.
4 هەموو ئەوانە لە زیادەی خۆیان بەخشییان، بەڵام ئەم بێوەژنە،
سەرەڕای هەژارییەکەی هەموو بژێوییەکەی بەخشی.»

نیشانەکانی کۆتایی زەمان

5 هەندێک لە قوتابییەکانی عیسا باسی پەرستگایان دەکرد کە بە بەردی
جوان و دیارییە تەرخانکراوەکان بۆ خودا ڕازێنراوەتەوە. بەڵام عیسا پێی
فەرموون:
6 «ئەمەی دەیبینن، ڕۆژانێک دێت بەردی بەسەر بەردیەوە نامێنێت و
هەمووی دەڕووخێت.»
7 ئینجا لێیان پرسی: «مامۆستا، کەی ئەمانە ڕوودەدەن؟ هەروەها ئەو
نیشانەیە چییە کە ئاماژە بە نزیکبوونەوەی ڕوودانی ئامانە دەکات؟»
8 فەرمووی: «وریابن هەڵنەخەڵەتێن، چونکە زۆر کەس بە ناوی منەوە
دێن و دەڵێن: ”من ئەوم،“ و ”کاتەکە نزیک بووەتەوە.“ دوایان مەکەون.
9 کاتێک گوێتان لە باسوخواسی جەنگ و شۆڕش دەبێت، مەتۆقن،
چونکە جارێ دەبێ ئەم شتانە ببێت، بەڵام کۆتایی یەکسەر دوای ئەمە
نایەت.»
10 ئینجا پێی فەرموون: «نەتەوە لە نەتەوە ڕاست دەبێتەوە و شانشین لە
شانشین.

11 لە زۆر شوێن بوومەلەرزەی گەورە و قاتوقڕی و دەرد دەبێت، ترس
و نیشانەی گەورەش لە ئاسماندا دەبێت.
12 »بەڵام پێش هەموو ئەمانە دەتانگرن و دەتانچەوسێننەوە، ڕادەستی
کەنیشت و بەندیخانەکان دەکرێن، لە پێناوی ناوی من دەبردرێنە بەردەم
پاشا و فەرمانڕەوایان.
13 بەو شێوەیە شایەتیم بۆ دەدەن.
14 ئەوەتان لە بیر بێت کە پێشوەخت نیگەرانی ئەوە مەبن کە چۆن
بەرگری لە خۆتان بکەن،
15 چونکە من دەم و داناییەکتان دەدەمێ کە هەموو بەرهەڵستکارانتان
نەتوانن بەرگری بکەن و بەرپەرچی بدەنەوە.
16 تەنانەت دایک و باوک و برا، خزم و هاوڕێیانیش بە گرتنتان
دەدەن، لێتان دەکوژن.
17 لەبەر ناوی من هەمووان ڕقیان لێتان دەبێتەوە.
18 بەڵام موویەکی سەرتان نافەوتێت.
19 بە دانبەخۆداگرتن ژیانتان دەبەنەوە.
20 »کاتێک دەبینن بە سوپا دەوری ئۆرشەلیم دراوە، ئەوسا بزانن
ڕووخانی نزیک بووەتەوە.
21 ئینجا ئەوانەی لە هەرێمی یەهودیا نیشتەجێن با هەڵبێن بۆ چیاکان و
ئەوانەی لەناو شارەکەدان بچنە دەرەوە، هەروەها دانیشتووانی گوندەکان
نەچنە ناو شار،
22 چونکە ئەمانە ڕۆژانی تۆڵەسەندنەوەن، تاکو هەرچی نووسراوە بێتە
دی.
23 لەو ڕۆژانەدا قوڕبەسەر دووگیان و شیردەر، چونکە ناخۆشییەکی
گەورە بەسەر زەویدا دێت و تووڕەییش بەسەر ئەم گەلە.
24 بە شمشێر دەکوژرێن و بۆ نێو هەموو نەتەوەکان ڕاپێچ دەکرێن.
ئۆرشەلیم لەلایەن ناجولەکەکانەوە پێشێل دەکرێت، هەتا ڕۆژگاری

ناجولەکەکان تەواو دەبێت.

هاتنەوەی عیسای مەسیح

25 »لە خۆر و مانگ و ئەستێرەکان نیشانە دەردەکەون، لەسەر زەویش
سەرسامی گەلان، شێوانی هاژەی دەریا و شەپۆل.
26 لە ترس و چاوەڕوانی ئەو شتانەی بەسەر جیهاندا دێن، خەڵکی بێ
هۆش دەبن، چونکە خۆر و مانگ و ئەستێرەکانی ئاسمان دەهەژێن.
27 ئەوسا کوڕی مرۆڤ دەبینن کە بە هێز و شکۆیەکی گەورەوە لەناو
هەورەوە دێت.
28 کاتێک ڕوودانی ئەم شتانە دەستی پێکرد، هەستن و سەر بەرز
بکەنەوە، چونکە ڕزگاریتان* نزیک دەبێتەوە.»
29 ئینجا نموونەیەکی بۆ هێنانەوە: »سەیری دار هەنجیر و هەموو دارەکان
بکەن.
30 کاتێک دەبینن ئەوا گەڵای کردووە، خۆتان دەزانن کە هاوین
نزیکە.
31 بە هەمان شێوە، کاتێک ئێوەش دەبینن ئەم شتانە ڕوودەدات، بزانن
کە پاشایەتی خودا نزیکە.
32 »ڕاستیتان پێ دەڵێم، ئەم نەوەیە بەسەرناچێت، هەتا هەموو ئەمانە
نەیەنە دی.
33 ئاسمان و زەوی بەسەردەچن، بەڵام وشەکانم هەرگیز بەسەرناچن.»

وریا و بەخەبەر بن

34 »ئاگاداری خۆتان بن، نەوەک دڵتان لەسەر ڕابواردن و سەرخۆشی
و خەم و خەفەتی ژیان بێت و ئەو ڕۆژە لەناکاو وەک تەڵە بەسەرتاندا
بدات،
35 چونکە دێتە سەر هەموو ئەوانەی لەسەر تەواوی ڕووی زەوی
دانیشتوون.

---

* **21:28** یۆنانی: کڕینەوە.

36 کەواتە ئێشک بگرن و هەموو کاتێک نوێژ بکەن، تاکو بتوانن لە
هەموو ئەو ڕووداوانە دەرباز بن کە تووشتان دەبن و لەبەردەم کوڕی
مرۆڤ ڕاوەستن.»
37 عیسا بە ڕۆژ لە پەرستگا خەریکی فێرکردن دەبوو، شەوانیشی لەو کێوە
بەسەردەبرد کە پێی دەگوترا زەیتوون.
38 هەموو خەڵک لە بەرەبەیان دەهاتنە پەرستگا بۆ ئەوەی گوێی لێ
بگرن.

22

ناپاکی یەهوزا

1 جەژنی فەتیرە کە پێی دەگوترا پەسخە نزیک بووەوە.
2 کاهینانی باڵا و مامۆستایانی تەورات لە گەل دەترسان و بۆ ڕێگایەک
دەگەڕان کە عیسای پێ لەناوبەرن.
3 شەیتان چووە ناو یەهوزاوە، کە پێی دەگوترا ئەسخەریوتی و یەکێک
بوو لە دوازدە قوتابییەکە.
4 ئەو ڕۆیشت و قسەی لەگەڵ کاهینانی باڵا و فەرماندەکانی پەرستگا
کرد کە چۆن عیسایان ڕادەست بکات.
5 دڵخۆش بوون و ڕێککەوتن بەوەی کیسە زیوی بدەنێ.
6 ئەویش بەمە ڕازی بوو و بەدوای هەلێکدا دەگەڕا تاکو عیسا بداتە
دەستیان، کاتێک کە خەڵکیان لەگەڵ نەبێت.

جەژنی پەسخە

7 ڕۆژی فەتیرە هات، ئەوەی پێویست بوو بەرخی پەسخەی* تێدا بکرێتە
قوربانی.

* 22:7 قوربانی پەسخە: سەربڕینی بەرخ لە یادی ئەو قوربانییەی لە سەردەمی موسا لە میسردا
سەربڕدراوە، بڕوانە دەرچوون 12:1-28.

8 عیسا پەترۆس و یۆحەنای نارد و فەرمووی: «بڕۆن نانی پەسخەمان بۆ
ئامادە بکەن تاکو بیخۆین.»
9 لێیان پرسی: «دەتەوێ لەکوێ ئامادەی بکەین؟»
10 پێی فەرموون: «کاتێک دەچنە ناو شار، تووشی پیاوێک دەبن
گۆزەیەک ئاوی هەڵگرتووە، دوای بکەون بۆ ئەو ماڵەی کە بۆی دەچێت.
11 ئینجا بە خاوەن ماڵەکە بڵێن: ”مامۆستا دەفەرموێت: کوا دیوەخانەکە
تاکو لەگەڵ قوتابییەکانم نانی پەسخەی تێدا بخۆم؟“
12 ئەویش لە نهۆمی سەرەوە ژوورێکتان پیشان دەدات، گەورەیە و
ڕاخراوە، لەوێ ئامادەی بکەن.»
13 جا ڕۆیشتن، هەموو شتێکیان دۆزییەوە، هەروەک عیسا پێی
فەرمووبوون. ئینجا نانی پەسخەیان ئامادە کرد.

دوایین شیوی مەسیح

14 کە کاتی نانخواردن هات، عیسا لەسەر خوان دانیشت، نێردراوانیش
لەگەڵی بوون.
15 پێی فەرموون: «زۆر ئارەزووم کرد پێش ئازارچێژتنم ئەم نانەی
پەسخەتان لەگەڵ بخۆم،
16 چونکە پێتان دەڵێم: ئیتر نانی پەسخە ناخۆم هەتا لە شانشینی خودا بە
تەواوی دێتە دی.»
17 جامێکی هەڵگرت و سوپاسی خودای کرد، فەرمووی: «ئەمە بگرن
و لەنێوان خۆتان بەشی بکەن.
18 پێتان دەڵێم: ئیتر لە بەرهەمی مێو ناخۆمەوە هەتا شانشینی خودا
دێت!»
19 نانێکی هەڵگرت، سوپاسی خودای کرد و لەتی کرد، پێیدان و
فەرمووی: «ئەمە جەستەی منە، کە لە پێناوی ئێوە بەخت دەکرێ. ئەمە
بۆ یادکردنەوەی من بکەن.»

20 بە هەمان شێوە پاش نانخواردن، جامەکەی هەڵگرت و فەرمووی:
«ئەم جامە پەیمانی نوێیە بە خوێنی من، کە لە پێناوی ئێوە دەڕژێت.
21 بەڵام ئەو دەستەی کە بە گرتنم دەدات لەگەڵ من لەسەر خوانە.
22 کوڕی مرۆڤ بەگوێرەی ئەوەی بۆی دانراوە دەڕوات، بەڵام
قوڕبەسەر ئەوەی ناپاکی لێدەکات.»
23 ئیتر لەناو خۆیان کەوتنە مشتومڕ، ئاخۆ کامیان خەریکە ئەمە بکات.

گەڕان بەدوای پلەوپایە

24 هەروەها دەمەقاڵێیەک کەوتە نێوانیان، لەسەر ئەوەی کە کامیان
پایەبەرزترە.
25 عیسا پێی فەرموون: «پاشایانی نەتەوەکانی دیکە فەرمانڕەوایان
بەسەردا دەکەن و دەسەڵاتدارانیش بەسەریانەوە بە ”چاکەکار“
ناودەبردرێن.
26 بەڵام ئێوە ئاوا مەبن. بەڵکو با پایەبەرز لەنێوتاندا ببێتە بچووک و
ئەوەش کە ڕابەرایەتی دەکات وەک خزمەتکار بێت.
27 کێ پایەبەرزترە، ئەوەی لەسەر خوان دانیشتووە یان ئەوەی خزمەت
دەکات؟ بێگومان ئەوەی کە لەسەر خوان دانیشتووە. بەڵام من لەنێوتان
وەک ئەوەم کە خزمەت دەکات.
28 ئێوە ئەوانەن کە لە تاقیکردنەوەکانمدا لەگەڵم مانەوە.
29 منیش شانشینێکتان بۆ دادەنێم، هەروەک باوکم بۆی داناوم،
30 تاکو لە شانشینەکەمدا لەسەر خوانەکەم بخۆن و بخۆنەوە، لەسەر
تەخت دادەنیشن و دوازدە هۆزەکەی ئیسرائیل حوکم دەدەن.

لاوازی باوەڕی پەترۆس

31 «شیمۆن، شیمۆن، شەیتان داوای کردوون تاقیتان بکاتەوە، وەک
گەنم لە بێژنگدان بدات.

32 بەڵام من نوێژم بۆ کردیت تاکو باوەڕت لەدەست نەدەیت. تۆش
کە دەگەڕێیتەوە برایانت بەهێز بکە.»
33 ئەویش پێی گوت: «گەورەم، من ئامادەم لەگەڵ تۆدا بۆ زیندان
و بۆ مردنیش بچم.»
34 کەچی عیسا فەرمووی: «پەترۆس پێت دەڵێم، ئەمڕۆ پێش خوێندنی
کەڵەشێر، تۆ سێ جار نکۆڵی لە ناسینی من دەکەیت.»
35 ئینجا پێی فەرموون: «کاتێک ئێوەم بەبێ جزدان و توورەکە و پێڵاو
نارد، ئایا پێویستتان بە هیچ بوو؟»
گوتیان: «نەخێر.»
36 پێی فەرموون: «بەڵام ئێستا ئەوەی جزدان و توورەکەی هەیە با
بیبات لەگەڵ خۆی. ئەوەش کە شمشێری نییە، با جلەکانی بفرۆشێت و
شمشێر بکڕێت.
37 من پێتان دەڵێم: ئەمەی نووسراوە: ﴿لەگەڵ یاخیبووان ژمێردرا،﴾†
پێویستە لە مندا بێتە دی، چونکە ئەو شتانەی لەبارەی منەوە نووسراون دێنە
دی.»
38 گوتیان: «گەورەم، ئەوەتا دوو شمشێر لێرەیە.»
پێی فەرموون: «بەسە.»

نوێژی عیسا لە کێوی زەیتوون

39 پاشان عیسا وەک جاران چوو بۆ کێوی زەیتوون، قوتابییەکانیش
دوای کەوتن.
40 کاتێک گەیشتە شوێنەکە، پێی فەرموون: «نوێژ بکەن، تاکو نەکەونە
ناو تاقیکردنەوەوە.»
41 ئینجا نزیکەی بەردهاوێژێک لێیان دوور کەوتەوە، چۆکی دادا و
نوێژی دەکرد.

† 22:37 ئیشایا 12:53

42 فەرمووی: «باوکە، ئەگەر دەتەوێت ئەم جامەم لەسەر لاببە، بەڵام
نەک بە خواستی من، بەڵکو بە خواستی خۆت بێت.»
43 فریشتەیەکیش لە ئاسمانەوە بۆی دەرکەوت بەهێزی دەکرد.
44 کە لە ململانێدا بوو، زۆر بە گوڕتر نوێژی دەکرد و ئارەقەکەی وەک
دڵۆپی خوێنی لێهات دەکەوتە سەر زەوی.
45 ئینجا لە نوێژەکە هەستا و هاتە لای قوتابییەکان، بینی لە خەمان
خەویان لێ کەوتووە.
46 پێی فەرموون: «بۆچی خەوتوون؟ هەستن و نوێژ بکەن، تاکو نەکەونە
ناو تاقیکردنەوەوە.»

گرتنی عیسا

47 هێشتا ئەو قسەی دەکرد کۆمەڵێک پەیدابوون، ئەو کەسەش کە
پێی دەگوترا یەهوزا و یەکێک بوو لە دوازدە قوتابییەکە پێشیان کەوتبوو،
لە عیسا نزیک بووەوە تاکو ماچی بکات.
48 عیساش پێی فەرموو: «ئەی یەهوزا، بە ماچێک کوڕی مرۆڤ بە
گرتن دەدەیت؟»
49 ئەوانەی دەوروپشتی کاتێک بینییان وا خەریکە شتێک ڕوودەدات،
گوتیان: «گەورەم، شمشێر بوەشێنین؟»
50 جا یەکێکیان لە کۆیلەی سەرۆکی کاهینانی دا و گوێی ڕاستی بڕی.
51 بەڵام عیسا فەرمووی: «ئیدی بەسە!» ئینجا دەستی لە گوێی دا و
چاکیکردەوە.
52 پاشان عیسا بە کاهینانی باڵا و فەرماندەی پەرستگا و پیرانی فەرموو:
«ئایا من کەسێکی یاخیبووم کە بە کوتەک و شمشێرەوە هاتوون بمگرن؟
53 ڕۆژانە لە حەوشەکانی پەرستگا لەگەڵتان بووم دەستتان لێ نەدام.
بەڵام ئەمە کاتی ئێوەیە، کاتی دەسەڵاتی تاریکییە.»

پەترۆس نکۆڵی لە عیسا دەکات

54 ئیتر گرتییان، بردیان و هێنایانە ماڵی سەرۆکی کاهینان. پەترۆسیش
دووربەدوور دوای کەوت.
55 هەندێک کەس لە ناوەڕاستی حەوشەکەدا ئاگریان کردبووەوە و
پێکەوە دانیشتبوون، پەترۆسیش لەگەڵیان دانیشتبوو.
56 کارەکەرێک ئەوی بینی لەبەر ڕووناکی دانیشتووە، تێیڕوانی و گوتی:
«ئەمەش لەگەڵی بوو.»
57 بەڵام نکوڵیی کرد و گوتی: «نەخێر خانم، نایناسم.»
58 دوای کەمێک، یەکێکی دیکە بینی و گوتی: «تۆش لەوانیت.» بەڵام
پەترۆس گوتی: «نەخێر کاکە، من لەوان نیم.»
59 دوای نزیکەی کاتژمێرێک، یەکێکی دیکە مکوڕ بوو و گوتی:
«بەڕاستی ئەمەش لەگەڵی بوو، چونکە ئەمەش جەلیلییە.»
60 بەڵام پەترۆس گوتی: «کاکە، نازانم چی دەڵێیت.» هەر لەو کاتەدا
کە قسەی دەکرد، کەڵەشێر خوێندی.
61 مەسیحی خاوەن شکۆش ئاوڕی دایەوە و سەیری پەترۆسی کرد،
ئینجا پەترۆس قسەکەی مەسیحی بیرکەوتەوە کە پێی فەرموو: «ئەمڕۆ
پێش ئەوەی کەڵەشێر بخوێنێت، سێ جار نکوڵیم لێ دەکەیت.»
62 ئیتر چووە دەرەوە و بەکوڵ گریا.

عیسا لەبەردەم ئەنجومەنی باڵا

63 ئەوانەی عیسایان گرتبوو، دەستیان بە گاڵتە پێکردن و لێدانی کرد.
64 چاویان بەستبوو و لێیان دەپرسی: «ئەگەر پێغەمبەریت، بزانە! کێ
بوو لێیدایت؟»
65 زۆر کفری دیکەشیان لە دژی دەکرد.
66 کە ڕۆژبووەوە، ئەنجومەنی پیرانی گەل کۆبوونەوە، کاهینانی باڵا و
مامۆستایانی تەورات عیسایان بانگ کردە ئەنجومەنەکەیان.

67 پێیان گوت: «ئەگەر تۆ مەسیحەکەیت پێمان بڵێ.»
ئەویش پێی فەرموون: «ئەگەر پێتانی بڵێم باوەڕ ناکەن.
68 ئەگەر لێشتان بپرسم وەڵام نادەنەوە.
69 بەڵام لە ئێستاوە کوڕی مرۆڤ ﴿لە دەستەڕاستی خودای بەتوانا
دادەنیشێت.﴾‡»
70 هەموو لێیان پرسی: «کەواتە تۆی کوڕی خودا؟»
ئەویش پێی فەرموون: «ئێوە خۆتان دەڵێن کە من ئەوم.»
71 ئینجا گوتیان: «ئیتر چ پێویستیمان بە شایەت هەیە؟ ئەوەتا لە دەمی
خۆیەوە گوێمان لێبوو.»

23

عیسا دەدرێتە دەست پیلاتۆس

1 ئینجا هەموو کۆمەڵەکە هەستان و عیسایان بردە لای پیلاتۆس.
2 دەستیان بە سکاڵا لێکردنی کرد و دەیانگوت: «بینیمان ئەمە
گەلەکەمان چەواشە دەکات، هەروەها هانی خەڵکەکە دەدات کە سەرانە
بە قەیسەر نەدەن و خۆی بە مەسیحی پاشا ناودەبات.»
3 پیلاتۆس لێی پرسی: «تۆ پاشای جولەکەی؟»
وەڵامی دایەوە: «خۆت گوتت.»
4 پیلاتۆسیش بە کاهینانی باڵا و خەڵکەکەی گوت: «هیچ تاوانێک
لەم پیاوە نابینم.»
5 بەڵام ئەوان پێداگرییان کرد و گوتیان: «گەل دەوروژێنێت، لە
هەموو یەهودیا خەڵک فێردەکات، دەستپێک لە جەلیلەوە هەتا ئێرە.»
6 کاتێک پیلاتۆس ئەمەی بیست، پرسیاری کرد ئاخۆ پیاوەکە جەلیلییە.

‡ 22:69 زەبوورەکان 1:110

7 کە زانی عیسا سەر بەو ناوچەیە کە هێرۆدس حوکمڕانی دەکرد، ناردی
بۆ لای هێرۆدس، کە لەو ڕۆژانەدا ئەویش لە ئۆرشەلیم بوو.
8 کاتێک هێرۆدس عیسای بینی، زۆر دڵخۆش بوو، چونکە دەمێک بوو
دەیویست بیبینێت لەبەر ئەوەی زۆر شتی لەبارەیەوە بیستبوو و بەو هیوایە
بوو کە یەکێک لە پەرجووەکانی ببینێت.
9 جۆرەها پرسیاری لێکرد، بەڵام هیچ وەڵامی نەدایەوە.
10 کاهینانی باڵا و مامۆستایانی تەوراتیش ڕاوەستان و بە توندی
سکاڵایان لێی دەکرد.
11 هێرۆدس و سەربازەکانی سووکایەتی و گاڵتەیان پێی دەکرد. کەوایەکی
بریسکەداریان لەبەری کرد و ناردیانەوە بۆ لای پیلاتۆس.
12 پیلاتۆس و هێرۆدس پێشتر دوژمنی یەکتری بوون، بەڵام لەو ڕۆژەدا
لەگەڵ یەکتری بوونە دۆست.

بڕیاری لەخاچدانی عیسا

13 پیلاتۆس کاهینانی باڵا و پێشەوایان و گەلی بانگکرد و
14 پێی گوتن: «ئەم پیاوەتان هێنایە لام وەک یەکێک خەڵک بۆ
یاخیبوون هانبدات. ئەوەتا منیش لەبەردەمتان لێم کۆڵییەوە و هیچ تاوانێکم
لەم پیاوەدا نەبینی لەوەی سکاڵای لێدەکەن.
15 نە هێرۆدسیش، چونکە بۆ لای ئێمەی ناردووەتەوە. هەروەک
دەبینن، هیچ شتێکی وای نەکردووە کە شایانی سزای مردن بێت.
16 لەبەر ئەوە تەمبێی دەکەم و ئازادی دەکەم.» [
17 ناچار بوو لە هەموو جەژنێکدا کەسێکیان بۆ ئازاد بکات.]
18 بەڵام تێکڕا هاواریان کرد، «ئەمە ببە! باراباسمان بۆ ئازاد بکە!»
19 ئەوەی لەبەر ڕاپەڕینێک کە لە شاردا ڕوویدابوو و لەبەر کوشتن
فڕێدرابووە بەندیخانەوە.

20 پیلاتۆس دیسان بانگی کردن، دەیویست عیسا ئازاد بکات.
21 بەڵام هاواریان دەکرد: »لە خاچی بدە! لە خاچی بدە«!
22 بۆ جاری سێیەم پێی گوتن: »بۆ؟ ئەمە چ خراپەیەکی کردووە؟ من
تاوانێکی تێدا نابینم کە سزایەکەی مردن بێت. لەبەر ئەوە تەمبێی دەکەم و
ئازادی دەکەم.«
23 بەڵام ئەوان پێدا گرییان کرد و بە دەنگی بەرز داوایان دەکرد لە خاچ
بدرێت، جا بەمە قسەکەیان سەرکەوت.
24 پیلاتۆسیش بڕیاری دا داواکارییەکەیان جێبەجێ بکرێت.
25 ئەوەی لەبەر ڕاپەڕین و کوشتن فڕێدرابووە زیندانەوە ئازادی کرد،
ئەوەی داوایان کرد، عیساشی دایە دەست خواستی ئەوان.

لە ڕێگای لەخاچدان

26 کاتێک بردیان، شیمۆنی کورێنییان* گرت کە لە کێڵگە دەهاتەوە،
خاچەکەیان خستە سەر شانی تاکو بەدوای عیساوە هەڵیبگرێت.
27 خەڵکێکی لە ڕادەبەدەر زۆر دوای کەوتبوون، هەروەها چەند
ژنێک شینیان دەکرد و دەگریان.
28 عیسا ئاوڕی لێ دانەوە، فەرمووی: »کچانی ئۆرشەلیم بۆ من مەگریێن،
بۆ خۆتان و منداڵەکانتان بگریێن.
29 ئەوەتا ڕۆژانێک دێت، تێیدا دەڵێن، خۆزگە دەخوازرێت بە نەزۆک
و بەو سکانەی منداڵیان نەبووە و بەو مەمکانەی شیریان نەداوە.
30 ئەو کاتە
»﴿بە چیاکان دەڵێن، ”بەسەرماندا بڕووخێن!“
بە گردەکانیش دەڵێن، ”دامانپۆشن!“﴾†

* 23:26 شارێکی یۆنانی بوو کە دەکەوێتە ناو وڵاتی لیبیای ئێستا. † 23:30 هۆشەع 8:10

31 ئەگەر ئەم شتانە بە داری سەوز بکەن، ئەی کە وشک بێت، چی
دەبێت؟«

لەخاچدان

32 دوو تاوانباری دیکەشیان هێنا تاکو لەگەڵ ئەودا بکوژرێن.
33 کاتێک گەیشتنە ئەو شوێنەی بە کاسەسەر ناودەبردرا، لەوێ لەگەڵ
تاوانبارەکان لە خاچیان دا، یەکێک لەلای ڕاستی و ئەوەی دیکەش لەلای
چەپی.
34 عیساش فەرمووی: »باوکە، لێیان خۆشبە، چونکە نازانن چی
دەکەن.« ئینجا بە تیروپشک جلەکانیان دابەش کرد.
35 خەڵکەکە ڕاوەستابوون سەیریان دەکرد، ڕابەرەکان گاڵتەیان پێ دەکرد
و دەیانگوت: »خەڵکی دیکەی ڕزگار کرد، ئەگەر ئەمە مەسیحی خودایە،
هەڵبژێردراوی خودایە، با خۆی ڕزگار بکات«!
36 سەربازانیش دەهاتنە لای و گاڵتەیان پێ دەکرد، سرکەیان پێدەدا و
37 دەیانگوت: »ئەگەر تۆ پاشای جولەکەیت، خۆت ڕزگار بکە«!
38 تەختەیەکیش لەژوور سەرییەوە داکوترابوو کە لەسەری نووسرابوو،
»ئەمە پاشای جولەکەیە.«
39 یەکێک لە تاوانبارە هەڵواسراوەکان، کفری لە دژی دەکرد و
دەیگوت: »ئایا تۆ مەسیح نیت؟ دەی خۆت و ئێمەش ڕزگار بکە.«
40 بەڵام ئەوی دیکە وەڵامی دایەوە و سەرزەنشتی کرد: »لە خودا
ناترسی، کە تۆش هەمان سزات بەسەردا دراوە؟
41 سزای ئێمە دادپەروەرانەیە، لە جیاتی کردارەکانمان وەریدەگرین، بەڵام
ئەم پیاوە هیچ هەڵەیەکی نەکردووە.«
42 ئینجا گوتی: »عیسا منت لەیاد بێت کاتێک وەک پاشا دێیتە ناو
شانشینەکەتەوە.«

43 پێی فەرموو: «ڕاستیت پێ دەڵێم: ئەمڕۆ لەگەڵ من لە بەهەشتدا
دەبیت.»

مردنی عیسا

44 نزیکی کاتژمێر دوازدە‡، هەتا کاتژمێر سێ§ تاریکی باڵی بەسەر هەموو
زەویدا کێشا،
45 چونکە ڕۆژ تاریک بوو. پەردەی پەرستگاش شەق بوو و بوو بە دوو
پارچەوە.
46 عیسا بە دەنگێکی بەرز هاواری کرد: «باوکە، ڕۆحی خۆم بە دەستی
تۆ دەسپێرم.» ئەمەی فەرموو و گیانی سپارد.
47 سەرپەلەکە ئەم شتانەی بینی کە ڕوویدا، ستایشی خودای کرد و
گوتی: «بەڕاستی ئەم کەسە بێتاوان بوو.»
48 هەموو ئەو خەڵکەی بۆ ئەم دیمەنە کۆببوونەوە، کاتێک ئەوەیان بینی
کە ڕوویدا، بە سنگکوتانەوە دەگەڕانەوە.
49 بەڵام هەموو ناسیاوەکانی و ئەو ژنانەی لە جەلیلەوە دوای کەوتبوون،
لە دوور ڕاوەستابوون و تەماشای ئەم شتانەیان دەکرد.

ناشتنی عیسا

50 ئەوە بوو ئەندامێکی ئەنجومەن ناوی یوسف بوو، کابرایەکی چاک و
ڕاستودروست بوو،
51 لە ئەنجومەن و کردارەکەیان ڕازی نەبوو. خەڵکی ڕامە بوو کە
شارێکی یەهودیایە، چاوەڕوانی شانشینی خودا بوو.
52 ئەم چووە لای پیلاتۆس و داوای تەرمەکەی عیسای کرد.
53 دایگرت و بە کەتان پێچایەوە، لە گۆڕێکی لە تاشەبەرد هەڵکەنراو
دایناکە هەرگیز کەسی تێدا دانەنرابوو.

‡ 23:44 یۆنانی: کاتژمێری شەشەم. § 23:44 یۆنانی: کاتژمێری نۆیەم.

54 ئەو ڕۆژە خۆ ئامادەکردن بوو، ئەوەندەی نەمابوو بۆ ڕۆژی شەممە.
55 ئەو ژنانەی لە جەلیلەوە لەگەڵ عیسا هاتبوون، دوای یوسف کەوتن،
گۆڕەکە و تەرمەکەیان بینی چۆن دانرا.
56 ئینجا گەڕانەوە و بۆنوبەرامیان ئامادە کرد، بەڵام لە ڕۆژی شەممە
بەگوێرەی ڕاسپاردەکە* پشوویان دا.

24

زیندووبوونەوەی عیسای مەسیح

1 لە یەکەم ڕۆژی هەفتەدا*، بەیانی زوو، ژنەکان ئەو بۆنوبەرامەی
ئامادەیان کردبوو هێنایان و هاتنە سەر گۆڕەکە.
2 بینییان بەردەکە لەسەر گۆڕەکە گلۆر کراوەتەوە.
3 چوونە ژوورەوە، بەڵام تەرمەکەی عیسای خاوەن شکۆیان
نەدۆزییەوە.
4 هێشتا لەمە سەرسام بوون، لەپڕ دوو پیاو بە جلی بریسکەدارەوە
لەتەنیشتیان ڕاوەستان.
5 ترسان و کڕنۆشیان برد و سەریان خستە سەر زەوی، پیاوەکان پێیان
گوتن: «بۆچی لەنێو مردووان بەدوای زیندووەکەدا دەگەڕێن؟
6 ئەو لێرە نییە، بەڵکو هەستایەوە! بیهێننەوە بیرتان کە هێشتا لە جەلیل
بوو چۆن قسەی بۆ کردن،
7 فەرمووی: ”کوڕی مرۆڤ دەبێت بدرێتە دەست خەڵکی گوناهبار،
لە خاچ بدرێت و لە ڕۆژی سێیەم هەستێتەوە.“»
8 ئینجا قسەکانیان هاتەوە یاد.

* 23:56 مەبەست لە تەوراتی موسایە، بڕوانە دەرچوون 20:8-11. * 24:1 ڕۆژی یەکشەممە.

9 کاتێک لە گۆڕەکە هاتنەوە، هەواڵی هەموو ئەم شتانەیان بە یازدە
قوتابییەکە و هەموو ئەوانی دیکە دا.
10 مریەمی مەجدەلی و یوەنا و مریەمی دایکی یاقوب و ئەوانی دیکەی
لەگەڵیان بوون، ئەم شتانەیان بە نێردراوان گوت.
11 قسەکەیان لەلای ئەوان وەک وڕێنە بوو، باوەڕیان پێ نەکردن.
12 بەڵام پەترۆس هەستا و بەرەو گۆڕەکە ڕایکرد. کە دانەویییەوە، بینی
کەتانەکە بە تەنها دانراوە، ئینجا ڕۆیشت و سەرسام بوو لەوەی ڕوویدابوو.

دووان لە قوتابییەکان عیسا دەبینن

13 هەر لەو ڕۆژەدا دووان لەوان دەچوونە گوندێک بە ناوی ئەمواس
کە شەست تیرهاوێژ† لە ئۆرشەلیم دوور بوو.
14 لەگەڵ یەکتری باسی هەموو ئەو شتانەیان دەکرد کە ڕوویدابوو.
15 کاتێک قسە و گفتوگۆیان دەکرد، عیسا خۆی لێیان نزیک بووەوە
و لەگەڵیان دەڕۆیشت،
16 بەڵام چاویان لە ناسینی بەسترا.
17 پێی فەرموون: «ئەوە بەڕێوە باسی چی دەکەن؟»
بە ڕوویەکی خەمناکەوە ڕاوەستان.
18 یەکێکیان ناوی کلیۆپاس بوو وەڵامی دایەوە: «ئایا تەنها تۆ لە ئۆرشەلیم
نامۆیت و ئاگات لەو شتانە نییە کە لەم ڕۆژانەدا تێیدا ڕوویداوە؟»
19 پێی فەرموون: «چی ڕوویداوە؟»
وەڵامیان دایەوە: «باسی عیسای ناسیرەیی، کە پێغەمبەرێکی توانادار
بوو لە قسە و کرداردا، لەلای خودا و هەموو گەل،
20 چۆن کاهینانی باڵا و فەرمانڕەواکانمان دایانە دەست سزای مردن
و لە خاچیان دا.

† **24:13** نزیکەی 11 کیلۆمەتر.

21 بەڵام ئێمە هیوادار بووین کە ئەمە ئەو کەسە بێت کە ئیسرائیل
دەکڕێتەوە‡. لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا ئەمڕۆ سێیەم ڕۆژە ئەمە ڕوویداوە.
22 کەچی هەندێک لە ژنانمان سەرسامیان کردین، بەیانی زوو لەسەر
گۆڕەکە بوون و
23 تەرمەکەیان نەبینیبوو، هاتنەوە گوتیان، فریشتەمان بینیوە دەڵێن ئەو
زیندووە.
24 هەندێک لە ئێمە چوونە سەر گۆڕەکە و بینییان وایە، وەک ژنەکان
گوتیان، بەڵام ئەویان نەبینیبوو.»
25 ئەویش پێی فەرموون: «ئەی گێل و دڵخاوەکان لە باوەڕکردن بە
هەموو ئەوەی پێغەمبەران باسیان کردووە!
26 نەدەبووایە مەسیح ئەم شتانە بچێژێت و بچێتە ناو شکۆمەندییەکەی
خۆی؟»
27 ئەوسا دەستی کرد بە ڕوونکردنەوەی ئەو شتانەی دەربارەی خۆی
بوو لە هەموو نووسراوە پیرۆزەکاندا، هەر لە تەوراتی موساوە هەتا هەموو
پەڕتووکەکانی پێغەمبەران.
28 کاتێک نزیکی ئەو گوندە بوون کە بۆی دەچوون، عیسا وای نیشان
دا کە بۆ شوێنێکی دوورتر دەچێت.
29 ئەوانیش زۆر لێی پاڕانەوە و گوتیان: «لەلامان بمێنەرەوە، چونکە وا
ئێوارەیە و ڕۆژ لە ئاوابوونە.» جا چووە ژوورەوە تاکو لەگەڵیان بمێنێتەوە.
30 کاتێک لەگەڵیان دانیشتبوو، نانێکی هەڵگرت، سوپاسی خودای کرد،
پاشان لەتی کرد و پێیدان.
31 ئینجا چاویان کرایەوە و ناسیانەوە، ئیتر لەبەرچاویان نەما.
32 بە یەکتریان گوت: «ئەرێ کاتێک لە ڕێگا قسەی بۆ دەکردین
و نووسراوە پیرۆزەکانی بۆمان ڕوون دەکردەوە، دڵمان لە ناخماندا گڕی

‡ **24:21** مەبەست لە ڕزگاریی ئیسرائیلە لەژێر دەسەڵاتی ڕۆمانی.

نەگرتبوو؟«
33 ئینجا دەستبەجێ هەستان و هاتنەوە ئۆرشەلیم، بینییان یازدە قوتابییەکە
و ئەوانەی لەگەڵیاندان کۆبوونەتەوە و
34 دەڵێن: »بە ڕاستی مەسیحی خاوەن شکۆ هەستاوەتەوە و بۆ شیمۆن
دەرکەوتووە.«
35 ئەمانیش باسی ئەو شتانەیان کرد کە لە ڕێگا بەسەریان هاتبوو،
هەروەها لە کاتی نانلەتکردنەکەدا چۆن مەسیحیان ناسییەوە.

عیسا بۆ نێردراوان دەردەکەوێ

36 کە باسی ئەمەیان دەکرد، عیسا خۆی لە ناوەڕاستیان ڕاوەستا و پێی
فەرموون: »سڵاوتان لێ بێت.«
37 سام دایگرتن و ترسان، وایان دەزانی خێو دەبینن.
38 پێی فەرموون: »بۆچی شێواون؟ بۆچی گومان دەکەوێتە دڵتان؟
39 سەیری دەست و پێم بکەن. بڕوا بکەن، منم! دەستم لێ بدەن و
ببینن، چونکە خێو گۆشت و ئێسقانی نییە وەک دەبینن من هەمە.«
40 کە ئەمەی فەرموو، دەست و پێی نیشاندان.
41 لە خۆشی و سەرسوڕماندا هێشتا باوەڕیان نەدەکرد، پێی فەرموون:
»لێرە خواردنتان هەیە؟«
42 ئەوانیش پارچەیەک ماسی برژاویان دایێ.
43 وەریگرت و لەبەرچاویان خواردی.
44 ئینجا پێی فەرموون: »ئەم قسانەم بۆ کردن کاتێک لەگەڵتان
بووم: پێویستە هەموو ئەوانەی لە تەوراتی موسا و پێغەمبەران و زەبووردا
دەربارەی من نووسراون بێنە دی.«
45 ئینجا مێشکی کردنەوە، تاکو نووسراوە پیرۆزەکان تێبگەن.
46 پێی فەرموون: »ئاوا نووسراوە، کە مەسیح ئازار دەچێژێت و لە
ڕۆژی سێیەم لەنێو مردووان هەڵدەستێتەوە،

47 بە ناوی ئەویش تۆبەکردن بۆ لێخۆشبوونی گوناه بۆ هەموو گەلان
جاڕبدرێت، ئەمەش لە ئۆرشەلیمەوە دەستپێدەکات.
48 ئێوە شایەتی ئەم شتانەن.
49 وا من بەڵێنەکەی باوکتان بۆ دەنێرم. بەڵام لە شار بمێننەوە، هەتا لە
ئاسمانەوە پڕ دەکرێن لە هێز.»

گەڕانەوەی عیسا بۆ ئاسمان

50 ئینجا ئەوانی بۆ گوندی بێت‌عەنیا بردە دەرەوە، دەستی بەرز کردەوە
و بەرەکەتداری کردن.
51 کاتێک بەرەکەتداری دەکردن، لێیان جیا بووەوە و بەرزکرایەوە بۆ
ئاسمان.
52 ئەوانیش کڕنۆشیان بۆ برد و بە شادییەکی گەورەوە گەڕانەوە
ئۆرشەلیم.
53 بەردەوام لە پەرستگا بوون و ستایشی خودایان دەکرد.

ستاندەر سۆرانیی کوردیی پێبەرامبەری وەشانی Biblica®

Kurdish, Central: Biblica® سۆرانیی کوردیی پێبەرامبەری وەشانی ستاندەر (Bible)

© 2020.

Language: سۆرانی کوردی (Central Kurdish)

وەرگێراوە مۆڵەتە ئەم بەپێی بەرهەمە ئەم: Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA).
بکە بەستەرە ئەم سەردانی مۆڵەتەکە، بینینی بۆ: http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0
بنێرە ناونیشانە ئەم بۆ نامە یان: Creative Commons, PO Box ,1866 Mountain View, CA 94042, USA
نیشانە ئەم بەکارهێنانی کراوە، تۆمار بیلیکاوە ڕێکخراوی لایەن لە کە بازرگانییە نیشانەی "بیلیکا" «Biblica» مۆڵەتی مەرجەکانی بەپێی هەیە. ناوبراو ڕێکخراوی نووسراوی مۆڵەتی بە پێویستی بازرگانییە (CC BY-SA)، پێوە بیلیکای لۆگۆی کە مەرجەی بەو بکەیتەوە بڵاوی و بەکاربهێنیت دەستکاری بەبێ دەقە ئەم دەتوانیت بهێڵیتەوە.
لۆگۆی دەبێت نوێ، دەقێکی دەستکەوتنی هۆی دەبێتە ئەمەش کە وەربگێڕیت، یان بگۆڕیت دەقێک ئەگەر کردووتە، دەقەکەدا لە کە بدەیت گۆڕانکارییانە بەو ئاماژە نوێیەکە دەقە لەسەر دەبێت کاتە ئەو لابەیت. بیلیکا بەستەرانەدا لەم بەرامبەر بەبێ بیلیکا ڕێکخراوی بنەڕەتی دەقی) :بنووسیت ڕستەیەش ئەم دەبێت هەروەها دەکەوێت دەست: www.biblica.com و www.open.bible)
Biblica® ستاندەر سۆرانیی کوردیی پێبەرامبەری وەشانی
بیلیکا لەلایەن ٢٠٢٠ ٢٠١٦، ٢٠١١، ١٩٩٨، پارێزراوە چاپکردن مافی ©
Biblica® Open Kurdi Sorani Standard Version™
Copyright © 1998, 2011, 2016, 2020 by Biblica, Inc.
نیشانەی و مافنامە نووسینگەی لە بیلیکاوە ڕێکخراوی لایەن لە کە بازرگانییە نیشانەی "بیلیکا" «Biblica» بەکارهاتووە. بڵاوکار لایەنی مۆڵەتی بە کراوە. تۆمار ئەمریکادا یەکگرتووەکانی ویلایەتە بازرگانیی
"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.
بکەیت. دەستەبەر (CC BY-SA) مۆڵەتی هەمان لەژێر وەرگێراوەکە دەقە دەبێت هەروەها بەستەرەوە ئەم ڕێگەی لە تکایە بکەیتەوە، ئاگادار بیلیکا کارە، ئەم وەرگێڕانی بە سەبارەت دەتانەوێ ئەگەر بکە پێوە پەیوەندیمان: https://open.bible/contact-us
This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.
Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this

unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

ستاندەر سۆرانیی کوردیی بێبەرامبەری وەشانی Biblica®

بیلیکا لەلایەن ٢٠٢٠ ٢٠١٦، ٢٠١١، ١٩٩٨، پارێزراوە چاپکردن مافی ©

Biblica® Open Kurdi Sorani Standard Version™

Copyright © 1998, 2011, 2016, 2020 by Biblica, Inc.

نیشانەی و مافنامە نووسینگەی لە بیلیکاوە ڕێکخراوی لایەن لە کە بازرگانییە نیشانەی "بیلیکا" «Biblica»
بەکارهاتووە. بڵاوکار لایەنی مۆڵەتی بە کراوە. تۆمار ئەمریکادا یەکگرتووەکانی ویلایەتە بازرگانیی

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at https://open.bible/contact-us.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 1 May 2025
b27f70b0-86f8-5719-bd79-8ef417eb0c62